

CUPRINS

1	Cuprins	p. 5
2	Ec. Cătălin Gavrilescu, Argument director DAPNC	p. 7
3	Acad. Constantin Toma Cuvânt Înainte	p. 9
4	Adrian OPREA, Iordache ION (Universitatea “Alexandru Ioan Cuza” Iași)	p.12
5	dr. Miaută Nela, Ministerul Mediului și Schimbărilor Climatice, Direcția Biodiversitate	p.
6	Prof.univ.dr. Gabriela MARCOCI, Universitatea Laurentiane, Sudbury, Canada	p.
7	Lect.univ.dr. Iulian SÂNDULACHE, Facultatea de Geografie, Universitatea din București	p.
8	prof. Cornel DUCULESCU Școala Gimnazială Bicazu Ardelean	
9	Ing. Viorel Nicolau Prof. Cristian Vatamanu	
10	Drd ing. C. GAMAN	
11	APOSTOL Liviu, IORDACHE Iulian Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”, Facultatea de Geografie și Geologie	
12	biolog Tudor-Sabin NEAȚU,	

	DAPNC	asupra distribuției și a stării de conservare a herpetofaunei din PNC
13	Lect.univ.dr. Ionica SOARE
Conf.univ.dr. Silviu COSTACHIE	Turismul vitivinicol – oportunitate pentru dezvoltarea viitoare a turismului din România
14	Prof. Mihai Panțiru
Prof. Emil Pedemonte
Juncănar	Bisericile țărănești de la poale de Ceahlău în cadrul turismului ecumenic și cultural
15	Prof.dr. Daniel Dieaconu
Prof. Vasile Rășchitor	Tradiții ancestrale la muntele Ceahlău
16	Nicolae ȘELĂU, geograf,
Orșova	Turism în Defileul Dunării. Impactul amenajării lacului de acumulare Porțile de Fier
17	Biolog Roxana Savina -
Compartiment Arie naturale protejate,
Agenția pentru Protecția Mediului Neamț	Biodiversitatea și ariile naturale protejate din județul Neamț
18	As.Soc.Dr. Florian Sălăjeanu,
Președinte ASSOC Baia Mare	Turismul accesibil
19	Dr. etnolog Elena Florescu	Propunere de proiect pentru înființarea unui sat tradițional de vacanță
20	Petrescu Mihaela – Director general	Pensiunea „Vânătorul” – lungul drum al unei afaceri în agroturism

ARGUMENT

Cea de-a doua ediție a simpozionului dedicat Ceahlăului a fost o reușită. O confirmă numărul mare de participanți, comunicările de mare valoare științifică și, nu în ultimul rând, acest volum care adună în paginile sale forma edită a celor mai bune dintre prezentările manifestării. Succesul primului an ne-a îndemnat spre a face toate demersurile necesare spre permanentizarea acestei acțiuni în fiecare început de august al anului, înainte de sărbătoarea și hramul muntelui, în cadrul unui larg festival care îmbină folclorul cu știința, drumeția cu pelerinajul, frumusețile naturii cu itinerariile spirituale.

Cu sprijinul Consiliului Județean Neamț, sub patronajul Consiliului Științific al Parcului Național Ceahlău, Direcția de Administrare a Parcului Național Ceahlău a invitat la Durău reprezentanți de seamă ai unor instituții de prestigiu românești: universități, institute și centre de cercetare, muzee, asociații turistice și culturale, ministere, direcții etc., de la București, Iași, Cluj, Orșova, Bacău, Piatra-Neamț, Târgu-Neamț, Izvorul Mureșului, Galați, Brașov, Baia-Mare. Și invitația a fost onorată cu sollicitudine și de cele mai multe ori cu încântare și bucurie. Nu e de mirare acest lucru ținând cont de locul pe care îl ocupă muntele Ceahlău în știința și spiritualitatea românească și nu e puțin lucru pentru oricine, oricât de importante ar fi funcțiile sau titlurile sale, să scrie despre Ceahlău și să prezinte în fața unui public mai mult decât interesat și deținător a ceea ce numim „cultura muntelui”.

Pe lângă comunicările de o înaltă ținută științifică, spre succesul simpozionului a concurat și varietatea specializării lectorilor și enumerăm: geografi, zoologi, botaniști, istorici, etnologi, cartofili, sociologi, teologi, geologi, economiști etc. Astfel Ceahlăul a putut apărea în toată complexitatea sa și cu toții și-au dat mâna spre îmbogățirea zestrei științifice a Parcului Național Ceahlău. Remarcăm prezența în mijlocul nostru a academicianului Constantin Toma, un apropiat de mai multe decenii a muntelui și a Parcului Național Ceahlău, cel care a deschis lucrările simpozionului din acest an și care a oferit un „cuvânt înainte” de suflet pentru acest volum.

Spre bucuria noastră, ne-au fost alături colegi de la alte parcuri naționale și naturale, împărtășindu-ne din experiența lor, din proiectele realizate, punându-se bazele unor fructuoase

colaborări între cei care trebuie să ocrotească munții cu toate cele frumoase ale lor.

Toate cele amintite, dar nu numai, ne îndrituiesc să considerăm că festivalul muntelui și simpozionul - care este unul cu prezență internațională –devin repere importante în cultura și știința românească și dacă festivalul folcloric este o tradiție, vom face tot ce ne stă în putință ca și simpozionul să devină o tradiție, căci muntele Ceahlău merită să primescă de la fiecare tot ce îi poate oferi mai bun.

Ec. Cătălin GAVRILESCU,
Director,
Direcția de Administrare a Parcului Național Ceahlău

Cuvânt înainte

Prin specializarea și preocupările mele de naturalist, timp de peste 6 decenii am călătorit prin toată țara, de la Marea Neagră și Delta Dunării până pe piscurile celor mai mulți munți, fie conducând practica studenților, fie colectând material pentru cercetările științifice din domeniul biologiei, al botanicii în mod deosebit. În unii munți am fost chiar de 2-3 ori, iar în Masivul Ceahlău, de 48 de ori, cunoscându-l, cercetându-l și admirându-l în toată măreția sa, urcând crestele semețe cu dorința de a-i cunoaște flora bogată și diversificată, plantele rare și ocrotite.

În acest legendar Ceahlău mi-am purtat pașii din primăvară până în toamnă, peste o jumătate de secol; aici mi-am făcut ucenicia în domeniul fitodiversității montane, de aici am publicat studii de morfologie și anatomie vegetală, aici mi-am format și educat studenții în spiritul cunoașterii și ocrotirii naturii.

În urmă cu mulți ani, când am urcat pentru prima dată acest munte, începuse defrișarea tot jnepenișul, operație prin care se credea că se va extinde suprafața cu iarbă, deci hrana vitelor. Dar n-a fost să fie așa: în loc de iarbă s-au extins pernele de mușchi, constatându-se că măsura luată fără consultarea specialiștilor s-a dovedit greșită, cu urmări nefaste pe timp îndelungat. Abia atunci, după 1950, s-a pus capăt defrișărilor, s-au intensificat cercetările științifice, s-a făcut auzită vocea biologilor care cereau punerea sub ocrotire a întregului Masiv Ceahlău.

În ultimile două decenii, conducând Subcomisia Monumentelor Naturii din Moldova, am făcut parte și din Consiliul Științific al Parcului Național Ceahlău și am urmărit cu atenție și mare satisfacție evoluția conceptuală a Direcției de Administrație a Parcului Național Ceahlău, publicațiile de popularizare a muntelui, reuniunile de specialitate organizate la Durău, Sărbătorile muntelui ș.a.

Anul ce a trecut am participat cu deosebit interes și satisfacție deplină la Simpozionul „Turism în Ceahlău-Prezent și perspective” organizat pe 4 august, la Durău, de Administrația Parcului și Consiliul Județean Neamț. Reuniunea științifică s-a înscris în cadrul unor manifestări mai ample „Festivalul Muntelui Ceahlău”, eveniment marcat în Calendarul anual al sărbătorilor satului românesc realizat de Autoritatea Națională pentru Turism. Simpozionul științific a fost onorat de un număr mare de

specialiști, de pe tot cuprinsul țării și din străinătate, inclusiv specialiști marcanți ce fac parte din Consiliul Științific al Parcului Național Ceahlău. A fost un deosebit prilej de a afla despre preocupările conducerii Administrației parcului în legătură cu preocupările privind protecția și conservarea florei și faunei, popularizarea și paza muntelui, îndrumarea grupurilor de vizitatori, munca de educare a tinerilor în spiritul ocrotirii acestui îndrăgit masiv muntos. Apreciez fără nicio rezervă modul în care își face datoria actuala administrație a parcului, preocuparea continuă pentru perfecționare în domeniu, pentru întărirea și diversificarea relațiilor cu factorii de decizie din județ, pentru legătura permanentă cu Consiliul științific, cu Comisia Monumentelor Naturii și cu Ministerul Mediului și Schimbărilor Climatice.

Extinderea atribuțiilor ce revin Direcției de Administrare asupra celei mai mari părți a Masivului Ceahlău, având grijă și de aria de protecție specială acvifaunistică și de rezervația naturală Lacul Izvorul Muntelui, va însemna un efort sporit, o documentare la zi despre întreaga zonă, o lărgire a contactului cu toți factorii de decizie din localitățile din jurul masivului.

Apreciind întreaga activitate a Administrației Parcului Național Ceahlău, suita de manifestări menite să facă și mai cunoscut tezaurul floristic și faunistic al zonei. La efortul depus pentru protejarea acestuia, mi-aș permite sugestia de a organiza o bibliotecă din care să nu lipsească nimic din ceea ce s-a scris despre Ceahlău, de la Dimitrie Cantemir până în zilele noastre. Acesta ar fi un îndemn de a contacta bibliotecile, stațiunile și muzeele de științe naturale din zonă, din centrul universitar Iași, și nu numai. Încă mai puteți găsi specialiști seniori, care au scris ori știu cine a scris despre Ceahlău: botaniști, zoologi, hidrobiologi, geografi, geologi, oameni de litere, istorici și clerici. Ar fi o zestre care v-ar singulariza, poate, printre administrațiile celorlalte parcuri naționale și naturale.

Academician Constantin TOMA
Profesor la Universitatea „Al.I. Cuza” din Iași
Președintele Subcomisiei Monumentelor Naturii din Moldova

Parcul Național Ceahlău – flora și fauna de interes științific și turistic

Adrian OPREA, Iordache ION
(Universitatea “Alexandru Ioan Cuza” Iași)

Abstract: *Lucrarea prezintă date istorice, floristice și faunistice asupra Parcului Național Ceahlău, declarat și sit Natura 2000 din anul 2007. Astfel, sunt expuse sintetic, dar coerent, informații asupra istoricului creării structurii administrative a Parcului, asupra începuturilor activităților de protecție a muntelui Ceahlău, asupra florei, care însumează în prezent peste 1200 specii și subspecii de plante vasculare aparținând încrengăturilor Pteridophyta, Pinophyta și Magnoliophyta, asupra plantelor endemice din acest masiv (endemite carpatice românești ori subendemite), asupra acelor specii încadrate în variate categorii zoologice, asupra speciilor rare, relictate ori monumente ale naturii, ori a speciilor din Directiva Habitare 92/43/EEC, precum și cele din “Cartea Roșie a florei vasculare a României” / listele roșii, și chiar a speciilor cu prezență dubioasă în flora masivului. Lucrarea prezintă și fauna din acest masiv, ce are un evident caracter mozaicat, caracter determinat atât de habitatele existente, cât și de cerințele particulare de viață ale animalelor. Cele mai multe elemente faunistice au origine geografică central-europeană, iar puține sunt de origine arctică, fiind relictate glaciare în fauna României (ex. șopârla de munte, vipera, năpârca, șarpele de alun, tritonul alpestru, șoarecele zăpezilor) ori sunt endemice (ex. tritonul de munte). De asemenea, se prezintă succint situația actuală a unui mamifer îndrăgit, capra neagră, introdusă în Ceahlău prin anii 1967-1968, într-un număr de doar 6 exemplare, pentru ca prin 2006 numărul acestora să ajungă la 113 exemplare, având însă un declin numeric vizibil după vara anului 2004.*

Parcul Național Ceahlău este o arie protejată, administrată pentru protecția ecosistemelor și recreere. Conservarea include cadrul fizico-geografic, cu formele de relief, elementele floristice, faunistice, paleontologice, geologice și pedologice.

Managementul Parcului Național are sarcina de a asigura starea naturală nealterată, conservarea biodiversității și resurselor genetice, protecția ecosistemelor, prevenirea și excluderea oricărei forme de exploatare a resurselor naturale și a folosirii terenurilor. Administrația Parcului are un plan de management propriu, aprobat de autoritatea științifică națională – Academia Română. Funcționarea acestei administrații a început în anul 2004.

Trebuie menționat că prin anul 1997 societatea Danagro Adviser a/s din Danemarca a implementat un proiect intitulat „Managementul și reconstrucția ecologică a rezervației naturale a Masivului Ceahlău”. Această societate a finanțat construirea cabanei de la Izvorul Muntelui, a inițiat acțiuni de instruire pentru ghizii viitorului parc național, a sprijinit logistic definitivarea unei administrații cu toate componentele ei etc. Se cuvine de spus că specialiștii danezi au intuit marea valoare științifică, turistică și estetică a acestei rezervații și a dirijat constituirea unui consiliu științific al parcului prin Ministerul Mediului din România și astfel au dat viață și finalitate proiectului întocmit.

Parcul Național Ceahlău are o suprafață mică, de aproximativ 8000 ha, în cea mai mare parte fiind fond forestier. Suprafața redusă și modul cum este așezat parcul, ca o căciulă de verdeață pe masivul stâncos, îi conferă o mare fragilitate și orice acțiune mai brutală, naturală sau antropogenă, poate duce la situații iremediabile. Iată de ce se impune o grijă deosebită în a păzi „cu ochii în patru” acest dar natural sub îndemnul „lăsați muntele așa cum l-ați găsit când ați apărut pe lume”.

În condițiile actuale, Masivul Ceahlău are un triplu statut: de Parc Național, de Sit de Importanță Comunitară – SCI (în cadrul rețelei Natura 2000 din Uniunea Europeană) și de Arie de Protecție Specială Avifaunistică – SPA, ce include un spațiu vast în afara parcului. În fiecare an, în luna august, se organizează o mare sărbătoare a muntelui. Istoricul acestei sărbătoriri, ca și istoricul cabanei Dochia, se pot desprinde din relatările cuprinse în cartea „Vechi locuri și zidiri ieșene”, vol. II, 2004, Edit. Tehnopress, Iași, de Ion MITICAN. Într-o formă prelucrată sintetic, desprindem din acest text și istoricul care a stat la baza structurii actuale a turismului în Ceahlău.

Ofisul slobozit în românește și latinește de Prea Înălțatul Domn Mihail Grigore Sturza, a vestit punerea pietrei de temelie a clădirii celui de „Întâi Institut de Arte și Meșteșuguri pentru

formarea industriei naționale”. La 22 iunie 1841 a fost data sorocită pentru inaugurare. Transformată mai târziu în „Școala tehnică de mașini și instrumente agricole”, în 1864, a fabricat unelte pentru ogoarele Moldovei. Prin 1874, profesorii și elevii școlii cutezau să ia pe seama lor prima cale ferată din România, făcută de români, Iași-Ungheni. În 1876, poetul Mihai Eminescu, vizitând școala, rămânea impresionat de pregătirea elevilor. În același an Ministerul îl numea pe Ștefan Micle, ce fusese rectorul Universității, ca director al școlii. A locuit în această clădire împreună cu soția sa, Veronica Micle, până la 1879. Școala de arte și meserii, așa cum se numea la 1893, a participat activ la electrificarea Iașului. În anii primului război mondial, școala a fost gazda Arsenalului armatei. Strălucita ctitorie a luminatului cărturar Gheorghe Asachi, reprofilată după trebuințele țării, a avut mai multe denumiri în următorii ani.

Prin noiembrie 1902, câțiva profesori, prinși de gândul completării educației fizice și morale a tineretului, prin sport și muzică, puneau la cale „Societatea de gimnastică, sport și muzică” și au preluat de la minister fostele ateliere ale școalei de artă. Prin 1903, societatea „Turn Verein” a ieșenilor de origine germano-austriacă, stârnea din dormire „dorul de ducă” al iubitorilor de drumeții și locuri pitorești.

Societatea „Turn Verein” a planificat o excursie simandicoasă cu membrii ei „subțiri” la grădina Rivalet, lângă spitalul din Socola, iar Societatea profesorilor „Sport și Muzică” s-a îndreptat spre Schitul lui Târâță (de sub dealul Repedea). Alaiul trăsurilor, pedestrilor și privitorilor, pornit din fața fostelor Ateliere, abia de mai încăpea pe strada Ștefan cel Mare, mărșăluind cu fanfara militară înaintea și a școlilor în coadă, flancat și îngânat pe lături de cârdul bragagiilor, plăcintarilor, covrigarilor, iaurgiilor și de tot soiul de negustorași cu coșurile pregătite să împrăști forțele înfocaților turiști.

Școala de Arte adăpostea secția de tir, scrimă, popice, muzică și gimnastică. Ea este fondatoarea „Școlii pregătitoare de maiștri și maestre de gimnastică” (1904) și a „Federației societăților de gimnastică din România” (1905). Secția de turism a școlii, în afară de excursii, croia drumuri și poteci, repara și construia poduri, cișmele, monumente, cabine de băi, adăposturi. Atunci, în anii 1912-1914, au construit cabana din beton armat „Dochia” din Munții Ceahlău. Emblema societății era alcătuită dintr-o liră și două florete încrucișate. Tot atunci, luna august a

fost declarată luna Munților Ceahlău, iar prin 1932 se edita și o călăuză. Excursiile se țineau lanț și răsunau cântecele și strigătele ieșenilor smoniți de Secția de Turism și împânziți cu socoteală prin toate satele, cătunele, schiturile și mănăstirile de pe valea Bistriței și Ozanei.

Am păstrat, în parte, limbajul acelor vremuri pentru a gusta din farmecul graiului românesc. Iată de ce, 6 august – cu „Schimbarea la Față a Domnului”, reprezintă cea mai mare sărbătoare a muntelui, ce cheamă toți oamenii din vale să urce potecile spre schitul din vârf, spre a se bucura de farmecul naturii și a ridica imnuri de slavă Cerului și Pământului, spre a se bucura de viață.

A. FLORA

În Parcul Național Ceahlău au fost identificate până în prezent peste 1200 specii și subspecii de plante vasculare, aparținând încrengăturilor *Pteridophyta*, *Pinophyta* și *Magnoliophyta*. Majoritatea acestora sunt specii mai mult sau mai puțin comune întregului arc carpatic, însă, printre acestea, sunt unele amenințate cu dispariția, înregistrate fie în „Cartea Roșie”, fie în diversele liste roșii întocmite pentru flora vasculară a României.

Flora și vegetația acestui masiv au fost detaliat investigate, începând cu prima jumătate a sec. al XIX-lea, de diverși floriști, români ori străini, cu publicarea multor noutăți, în reviste din țară sau din străinătate. Printre botaniștii care au publicat lucrări asupra acestui teritoriu, se remarcă:

– botanistul Julius Edel și farmacistul Joseph Szabo, care menționează într-un manuscris datat la 21 iunie 1835, următorii taxoni: *Gypsophila petraea*, *Leontopodium alpinum*, *Silene zawadzkii*, *Melampyrum saxosum*, *Larix decidua* subsp. *carpatica*, *Onobrychis montana* subsp. *transsilvanica*, *Dryas octopetala*, *Androsace villosa* etc. (manuscrisul a fost publicat în anul 1853!)

– același farmacist și medic J. Szabo menționează specia *Gentiana lutea* în manuscrisul său din anii 1841-1842, taxon regăsit abia în 1957, de către botanistul briolog maghiar Tamas Pócs (pe Ocolașul Mare)

– medicul Jakob Czihak, împreună cu J. Szabo, publică specia *Hesperis nivea* (dar și alte specii), într-o lucrare din anul 1863

- Zaharia Panțu citează în anul 1911 specia *Nigritella rubra*, ca specie nouă pentru flora României și specia *Cypripedium calceolus*, nouă pentru Ceahlău (de la Schitul Durău)
 - botanistul Erasmus Julius Nyárády citează în anul 1924 două specii noi pentru flora României, și anume *Carex* × *dufftii* (de pe „Valea lui Martin”) și *Luzula pallescens* (de la Schitul Durău)
 - Mihai Răvăruț publică între anii 1934 și 1936, pentru întâia dată din Ceahlău, taxonii: *Dianthus spiculifolius*, *Aconitum paniculatum* subsp. *degeni* și *Draba haynaldii*; de asemenea, citează noi puncte în Ceahlău pentru speciile *Gentiana phlogifolia*, *Centaurea kotschyana* etc. și confirmă prezența altora, precum: *Thlaspi kovatsii*, *Festuca carpatica*, *Corydalis capnoides* (taxoni negați ca existând în flora României de către botanistul german Ferdinand Pax, în 1919)
 - botaniștii maghiari Attila Borhidi și Tamas Pócs publică alianța vegetală *Gypsophilion petraeae* Borhidi & Pócs 1957, 1958, pe baza investigațiilor efectuate asupra vegetației din Masivul Ceahlău (alianța este valabil descrisă și este luată în considerare de toți fitosociologii)
 - Constantin Burduja face întâia propunere ca Masivul Ceahlău să devină rezervație naturală (încă din anul 1962)
 - Valeriu Zanoschi efectuează ample cercetări floristice și de vegetație, publicând în 1971 teza sa de doctorat, în care sunt citate 1111 specii și subspecii, precum și un număr de 16 asociații vegetale de aici
 - mai recent Toader Chifu și colaboratorii publică o lucrare de sinteză asupra florei și vegetației județului Neamț (1987), lucrare în care sunt citate explicit 121 specii rare din acest masiv
 - Dumitru Mititelu publică în anul 1989 un conspect al florei vasculare din Ceahlău, în care sunt enumerate, fără localizare însă, 1097 specii vegetale. Din analiza acestor surse bibliografice, dar și în baza experienței noastre proprii de teren, se desprind următoarele aspecte:
1. Flora vasculară a Masivului Ceahlău adăpostește mai mulți taxoni endemici (de diferite nuanțe), precum:
 - endemite carpatice românești: *Aconitum tauricum* subsp. *hunyadense* (omag); *A. vulparia* subsp. *lasianthum* (omag); *Androsace villosa* subsp. *arachnoidea* (laptele stâncii); *Astragalus australis* subsp. *bucsecsii* (cosaci); *Centaurea phrygia* subsp. *carpatica*; *C. triumfetti* subsp. *pinnatifida*; *Cerastium transsylvanicum* (struna cocoșului); *Dianthus spiculifolius* (garofală

de munte); *D. tenuifolius*; *Draba haynaldii* (flămânzică); *Eritrichium nanum* subsp. *jankae* (ochiul șarpelui); *Erysimum witmannii* subsp. *transsilvanicum* (micsandă sălbatică); *Helictotrichon decorum*; *Hepatica transsilvanica* (crucea voinicului); *Onobrychis montana* subsp. *transsilvanica* (sparcetă); *Pedicularis baumgartenii* (vârtejul pământului); *Primula elatior* subsp. *leucophylla* (ciuboțica cucului); *Scabiosa lucida* subsp. *barbata*; *Sempervivum montanum* subsp. *carpaticum* (verzișoară de munte); *Silene nutans* subsp. *dubia* (gușa porumbelului); *Thesium kernerianum*; *Thymus bihoriensis*; *Th. comosus* (cimbrisor) etc.

– subendemite (endemite carpatice sensu lato): *Achillea oxyloba* subsp. *schurii* (coada șoricelului); *Aconitum lycoctonum* subsp. *moldavicum* (omag); *Betula pubescens* (mesteacăn); *Campanula carpatica* (cădelniță); *C. rotundifolia* subsp. *polymorpha* (clopoței); *C. serrata* (clopoței); *Cardamine glanduligera* (breabăn); *Doronicum carpaticum* (cujdă); *Festuca carpatica*; *F. porcii*; *F. rupicola* subsp. *carpatica* (păiuș); *Gentianaphlogifolia* (ghințură); *Hieracium pojoritense* (vulturică); *Koeleria macrantha* subsp. *transsilvanica*; *Larix decidua* subsp. *carpatica* (larice, lariță, zadă, crin de munte); *Leontodon montanus* subsp. *pseudotaraxaci*; *Linum extraaxilare*; *Melampyrum saxosum* (sor-cu-frate); *Phyteuma tetramerum*; *Ph. vagneri* (cărbuni); *Poa rehmannii* (firuță); *Ranunculus carpaticus* (gălbenelele de munte); *Salix kitaibeliana* (salcie pitică); *Sesleria bielzii*; *S. heufflerana*; *Silene zawadzki* (gușa porumbelului); *Symphytum cordatum* (tătăneasă); *Thymus pulcherrimus* (cimbrisor); *Trisetum macrotrichum* (ovăz auriu); *Viola dacica* (unghia păsării).

2. O parte dintre speciile din acest masiv sunt încadrate în diferite categorii sozologice (de amenințare): *Anacamptis pyramidalis*, *Aquilegia nigricans* (căldărușă); *Arnica montana* (arnică); *Cypripedium calceolus* (papucul doamnei); *Draba haynaldii* (flămânzică); *Gentiana lutea* (ghințură galbenă); *Leontopodium alpinum* (floarea de colț); *Nigritella rubra* (sângele voinicului); *N. nigra* (sângele voinicului); *Typha shuttleworthii* (papură) etc. (tabel nr. 1).

3. Alte 144 specii pot fi considerate ca rare la nivelul României (dar și în Masivul Ceahlău), dintre care menționăm: *Carex rupestris* (rogoz); *Dactylorhiza majalis*; *Dianthus collinus* subsp. *glabriusculus* (garofiță); *Epilobium alsinifolium*; *Epipogium aphyllum*; *Erigeron atticus*; *Goodyera repens*; *Liparis loeselii* (moșișoare); *Listera cordata*; *Lloydia serotina*; *Pinguicula*

alpina (foaie grasă); *Saxifraga bulbifera*; *Spiranthes spiralis*; *Tozzia alpina* subsp. *carpatica* (iarba gâtului); *Veronica aphylla*; *Viola alpina* (toporași galbeni).

4. Unele specii, precum *Leontopodium alpinum*, *Cypripedium calceolus*, *Gentiana lutea* și *Larix decidua* subsp. *carpatica* sunt declarate monumente ale naturii în România.

5. Pe teritoriul Ceahlăului se întâlnesc și specii de plante relict, mărturii din vremea unor frământate prefaceri geologice și climatice care au afectat zona, precum: *Hepatica transsilvanica* (crucea voinicului) = relict terțiar; *Eriophorum vaginatum* (bumbăcarița) = relict glaciatic.

6. Pe teritoriul Parcului Național Ceahlău s-a desemnat un sit Natura 2000 – ROSCI0024 Ceahlău, prin Ordinul Ministrului Ministerului Mediului și Dezvoltării Durabile nr. 1964/2007 privind instituirea regimului de arie naturală protejată a siturilor de importanță comunitară ca parte integrantă a rețelei ecologice europene Natura 2000 în România, modificat prin Ordinul Ministrului Mediului și Pădurilor nr. 2387 din 29.09.2011, cu o suprafață de 7736,9 ha, pentru conservarea și a unor specii de plante amenințate cu dispariția la nivelul statelor UE. Dintre acestea, unele necesită desemnarea ariilor speciale de conservare (SAC'S), precum: *Asplenium adulterinum*, *Campanula serrata*, *Cypripedium calceolus*, *Liparis loeselii*, *Tozzia alpina* subsp. *carpatica*, *Iris aphylla* subsp. *hungarica*, precum și o protecție strictă a acestora; alte specii de plante de interes comunitar fac obiectul măsurilor speciale de management, conform anexei VI din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 57/2007. Dintre acestea, *Campanula serrata* este declarată specie prioritară pentru desemnarea ariilor speciale de conservare (*) (tabel nr. 2).

8. În acest masiv, la aproximativ 1400 m altitudine, există o rezervație naturală, „Polița cu Crini”, ce conservă un arboret natural de zadă (*Larix decidua* subsp. *carpatica*). Importanța acestui arboret natural constă în raritatea acestor tipuri de pădure pe teritoriul țării noastre, iar frumusețea lor le conferă și o mare valoare decorativă. Lemnul prețios al zădeii a pus în pericol existența acesteia în țara noastră, zona de aici fiind declarată rezervație botanică pentru prezevarea sa, încă din anul 1941.

9. Pe lângă speciile identificate cu certitudine în flora Masivului Ceahlău, există și unele despre a căror prezență nu putem să ne pronunțăm, deși acestea au fost citate în unele lucrări mai vechi

sau mai recente: *Lycopodium inundatum* (Săvulescu & colab., 1952); *Papaver alpinum* subsp. *corona-sancti-stephani* (Mititelu, 1989); *Betula pubescens* (Grecescu, 1899, 1900, 1901, 1906); *Agrostemma githago* (Petrescu, 1923); *Vaccaria hispanica* (Panțu, 1911); *Potentilla heptaphylla* (Grințescu, 1907); *Waldsteinia geoides* (Pax, 1898, 1908, 1919; Grecescu, 1906); *Chrysosplenium alpinum* (Szabo, 1841); *Cytisus albus* (Grecescu, 1906); *Linum nervosum* (Șerbănescu, 1958); *Polygala alpestris* (Mititelu, 1989); *Erysimum virgatum* (Panțu & Procopianu-Procopovici, 1901, 1902); *Hesperis nivea* (Czihak & Szabo, 1863); *Salix starkeana* (Panțu & Procopianu-Procopovici, 1901, 1902); *Arctostaphylos uva-ursi* (Czihak & Szabo, 1863); *Soldanella montana* (Edel, 1853); *Gentiana pneumonanthe* (Grecescu, 1898); *Asperula carpatica* (Mititelu, 1989); *Galium sylvaticum* (Brândză, 1879-1883); *Fraxinus ornus* (Grințescu, 1908); *Nonea atra* (Zanoschi, 1971); *Plantago atrata* subsp. *carpatica* (Grecescu, 1899-1901; Pax, 1898, 1908); *Achillea collina* (Panțu & Procopianu-Procopovici, 1901, 1902); *Centaurea nigrescens* (Panțu & Procopianu-Procopovici, 1901, 1902; Grecescu, 1906); *Doronicum stiriacum* (Grecescu, 1906); *Leontodon repens* (Grecescu, 1898, Brândză, 1889); *Senecio aquaticus* (Mititelu, 1989); *Taraxacum alpinum* (Săvulescu, 1953); *Leontodon repens* (Grecescu, 1898, Brândză, 1889); *Iris graminea* - Bicaz (Grecescu, 1899, 1900, 1901, 1909); *Nigritella nigra* (Papp, 1931; Zanoschi, 1977); *Orchis tridentata* subsp. *tridentata* (Edel, 1853; Kanitz, 1879-1881); *Juncus trifidus* (Grințescu, 1908); *Eriophorum gracile* (Grecescu, 1898); *Eriophorum vaginatum* (Grecescu, 1898, 1906); *Schoenus ferrugineus* (Brândză, 1879-1883); *Avenula versicolor* (Mititelu, 1989); *Festuca gautieri* subsp. *lutea* (Papp, 1933); *Festuca pseudovina* - Ocolașul Mic (Burduja, 1962); *Helictotrichum decorum* - Bicaz (Prodan, 1932).

Este de dorit ca investigațiile ulterioare să confirme sau nu prezența acestor specii în Ceahlău.

Tab. 1 - Lista speciilor de plante vasculare din "Cartea Roșie a florei vasculare a României" / listele roșii, aflate și în Parcul Național Ceahlău

Denumire științifică	Denumire populară	Categoria zoologică
<i>Abies alba</i>	brad	EN
<i>Achillea oxyloba</i> subsp. schurii	coada șoricelului	R / endemit carpatic

<i>Aconitum lycoctonum</i> subsp. <i>moldavicum</i>	omag	endemit carpatic
<i>Allium victorialis</i>	ceapă de munte	R
<i>Aquilegia nigricans</i>	căldărușă	VU
<i>Arnica montana</i>	arnică	VU
<i>Astragalus alpinus</i>	–	R
<i>Astragalus australis</i> + subsp. <i>bucsecsii</i>	–	R
<i>Campanula carpatica</i>	cădelniță	R / endemit carpatic
<i>Centaurea phrygia</i> subsp. <i>carpatica</i>	pesmă	R / endemit carpatic
<i>Centaurea pinnatifida</i> subsp. <i>pinnatifida</i>	–	R / endemit Carpații românești
<i>Cerastium transsilvanicum</i>	struna cucușului	R / endemit Carp. Orient. și Merid.
<i>Cirsium furiens</i>	crăpușnic	nt / subendemit
<i>Corydalis capnoides</i>	brebenei	R
<i>Cypripedium calceolus</i>	papucul doamnei	VU / monument al naturii
<i>Dianthus collinus</i> subsp. <i>glabriusculus</i>	garofiță	R
<i>Dianthus spiculifolius</i>	garofiță de munte	R / endemit carpatic
<i>Draba haynaldii</i>	flămânzică	VU / endemit carpatic
<i>Empetrum nigrum</i> subsp. <i>nigrum</i>	vuietoare	R
<i>Epilobium alsinifolium</i>	–	R
<i>Eritrichium nanum</i> subsp. <i>jankae</i>	ochiul șarpelui	R / endemit carpatic
<i>Erysimum witmannii</i> subsp. <i>transsilvanicum</i>	micsandă sălbatică	R / endemit carpatic
<i>Festuca versicolor</i>	firuță	R
<i>Gentiana phlogifolia</i>	ghințură	R
<i>Gentiana lutea</i>	ghințură galbenă	VU / R / monument al naturii
<i>Gypsophila petraea</i>	ipcărige	
<i>Hepatica transsilvanica</i>	crucea voinicului	nt / endemit Carpații românești
<i>Juniperus sabina</i>	cetină de	VU / R

	negi	
Larix decidua subsp. carpatica	larice, lariță, zadă	R / endemit carpatic
Leontopodium alpinum	floare de colț	VU / R
Melampyrum saxosum	sor-cu-frate	R / endemit carpatic
Nigritella nigra?	sângele voinicului	VU / R
Nigritella rubra	sângele voinicului	VU / R
Pedicularis baumgartenii	vârtejul pământului	R / endemit european
Pinguicula alpina	foaie grasă	R
Primula elatior subsp. leucophylla	ciuboțica cucului	R / endemit Carpații Orientali
Ranunculus carpaticus	gălbenele de munte	R / endemit carpatic
Phyteuma tetramerum	cărbuni	R / endemit carpatic
Silene nutans subsp. dubia	gușa porumbelului	R / endemit carpatic
Silene zawadzkii	opaiță	R / endemit Carpații Orientali
Symphytum cordatum	tătăneasă	Endemit carpatic
Taxus baccata	tisă	VU / R / monument al naturii
Trisetum macrothrichum	ovăz auriu	R / endemit carpatic
Trollius europaeus subsp. europaeus	bulbuci de munte	R
Viola alpina	toporași galbeni	R
Viola dacica	unghia păsării	R
Viola jooi	viorea	R / subendemit

Abrevieri: EN - periclitată, VU - vulnerabilă, R - rară, nt - subamenințată

Următorii taxoni, prezenți în Masivul Ceahlău, sunt menționați în documente internaționale/naționale de conservare a florei.

Tab. 2 - Specii de plante din Directiva Habitate 92/43/EEC aflate și în Parcul Național Ceahlău

Familia	Denumirea științifică	Denumirea populară	Cod Natura 2000 / Document	Referință bibliografică
Polypodiaceae	Asplenium adnigrum	feriguță, ruginiță	4066 DH, anexa II(b)	Mititelu, 1989
Campanulaceae	Campanula serrata	clopoțel	*4070 DH, anexa II(b)	Mititelu, 1989
Orchidaceae	Cypripedium calceolus	papucul doamnei	1902 DH, anexa II(b)	Mititelu, 1989
Orchidaceae	Liparis loeselii	mosișoare	1903 DH, anexa II(b)	Mititelu, 1989
Scrophulariaceae	Tozzia carpathica	iarba gâtului	4116 DH, anexa II(b)	Mititelu, 1989
Lycopodiaceae	Lycopodium sp. (L. annotinum, L. clavatum, L. selago)	brădișor	DH, anexa V(b)	Mititelu, 1989
Gentianaceae	Gentiana lutea	ghințură	DH, anexa V(b)	Szabo, 1841
Asteraceae	Arnica montana	arnică	DH, anexa V(b)	Mititelu, 1989
Asteraceae	Artemisia eriantha (=A. petrosa)	pelin	DH, anexa V(b)	Mititelu, 1989
Amaryllidaceae	Galanthus nivalis	ghiocei	DH, anexa V(b)	Mititelu, 1989

Simboluri:

* – specie prioritară pentru conservare la nivelul Uniunii Europene.

DH – Directiva Habitate 92/43/EEC

Astfel, turistul avizat are posibilitatea de a surprinde în peregrinările sale “pe cărări de munte” o multitudine de aspecte ale bogăției florei Ceahlăului, cu specii mai frecvente sau mai rare, medicinale sau colorante, indigene sau ajunse aici de pe alte meleaguri ale lumii etc.

B. FAUNA

Fauna Parcului Național Ceahlău de importanță științifică și turistică este foarte variată, iar în acest sumar punctăm câteva elemente de interes general, ce se adresează iubitorilor de natură care străbat potecile muntelui.

Caracterul mozaicat al faunei este determinat de habitatele existente și de cerințele de viață ale animalelor. Cele mai multe elemente faunistice au origine geografică central-europeană și puține sunt de origine arctică, relictice glaciare ori sunt endemice. În trecutul geologic au alternat perioadele glaciare cu cele inter-glaciare, au apărut modificări climatice ce au determinat pătrunderea de elemente arctice pe teritoriul României, precum: uliul, vinderelul, corbul, cucul, acvila etc. Ca relictice glaciare (specii rămase din timpul glaciațiilor) sunt: șopârla de munte, vipera, năpârca, șarpele de alun, tritonul alpestru, șoarecele zăpezilor.

Condițiile aspre ale etajului subalpin de pe creste oferă posibilități de trai pentru specii adaptate zonelor alpino-boreale, ca: tritonul de munte (specie endemică), cerbul, veverița, frumoasa pasăre fluturașul de stâncă (o raritate), brumărițele de munte, fâsa de munte, cocoșul de munte, fluturele *Parnasius apollo*, al cărui nume este închinat zeului luminii.

În funcție de condițiile fizico-geografice se face și o zonare altitudinală a faunei: crestele stâncoase, pășunile din etajul subalpin, pădurile de conifere, pădurile de amestec, văi și râuri.

În pădurile seculare se găsesc animale curioase și rare, observarea lor fiind o adevărată încântare: ierunca, ciocănitoarea cu trei degete, salamandra, șopârla de munte, vipera. Lumea insectelor este foarte diversă, fluturii zboară ca niște petale de flori în aerul pur și rece al pășunilor, iar în solul pădurii, precum și în arbori ori arbuști mișună o imensă diversitate de insecte.

Capra neagră a fost introdusă în Ceahlău prin anii 1967-1968 (6 exemplare). De-a lungul anilor s-a înmulțit, iar prin 2006 erau 113 exemplare, dar a urmat un declin numeric după vara anului 2004 când elicopterul care căra materialele de construcții pentru hotelul alpin al Mitropoliei, prin zgomotul năucitor, a determinat evadarea acestor animale spre zone mai depărtate. Caprele negre sunt animale inteligente, iar atunci când văd salvamontiștii care sunt echipați cu veste roșii „au învățat” că nu trebuie să se sperie, au perceput că nu le sunt dușmani. Cu un binoclu sau cu ochiul liber, aceste animale pot fi observate și în zona apropiată cabanei Dochia. Admirarea acestor „antilope carpatine” reprezintă o adevărată desfătare.

Muntele adăpostește copitate mari, precum: cerbul, căpriorul, mistrețul, dar și multe alte specii de carnivore mari și mici. Urmărirea vieții lor (a carnivorelor mari – ursul, lupul) se face cu aparatură modernă: camere video de zi și de noapte, emițătoare radio, dispozitive GPS pentru localizare și luarea temperaturii corpului, coliere cu senzori pentru temperatură și înregistrarea activității, dar totodată se uzitează și metodele tradiționale, precum atragerea cu hrană ori analizarea urmelor și excrementelor.

Carnivorele mici (jderul, dihorul, nevăstuica, hermelina, pisica sălbatică) pot fi detectate, mai ales iarna, după urmele lăsate în zăpadă.

Sus pe platoul muntelui se găsesc și iepuri, care au o talie mai mare ca cei de la poalele muntelui, iar pentru mulți turiști reprezintă o mare curiozitate.

O plimbare de noapte pe potecile muntelui îți dă prilejul să vezi silueta liliecilor la vânătoarea de insecte și să asculți straniul cântec al bufniței, huhurezului și mai ales a unei cucuvele mici numită minuniță, specie rară prin aceste ținuturi.

Lumea păsărilor sălbatice este foarte variată și așa se explică și atribuirea de arie de protecție avifaunistică pentru masivul Ceahlău și zonele adiacente.

În rețeaua hidrografică, prin pâraiele muntelui, apar și o serie de specii de pești, care la locul de vărsare în râurile mai mari – Bistricioara, Bicz sau în lacul Izvorul Muntelui, își găsesc loc de recreere pescarii amatori de boiștean, zglăvoacă, mreană, clean, grindel, scobar, porcușor, moioagă și chiar păstrăv.

Rezervațiile științifice „Ocolașul Mare” și „Polița cu Crini”, monumentele naturii cascada „Duruitoarea” și „Avenul Mare”,

rezervațiile naturale cu profil botanic „Toaca” și „Gardul Stănilor” sunt atracții ce se adresează mai cu seamă cercetătorilor și mai puțin turiștilor. De remarcat că întreg teritoriul Masivului Ceahlău beneficiază de o pază strictă, asigurată de către rangeri.

Platoul muntelui cu saltelele de mușchi, licheni, păienjenişul de jneapăn și afinişuri, pajiștile subalpine, formează „castelul de apă” al muntelui, unde se înmagazinează apa din ploii ori zăpezi, și care este cedată treptat izvoarelor și pâraielor. În acest mod este „hrănită” cascada „Duruitoarea” care impresionează prin zgomotul ei ce saltă peste un prag de 25 m înălțime.

Oricât am încerca să cuprindem tot ce s-ar putea spune interesant despre muntele nostru drag, e cu neputință. În orice anotimp al anului, muntele ne primește în sânul său pentru a-i admira viața, ne binecuvântează cu plăceri spirituale, ne face să tremurăm în fața unui peisaj, a unei flori, ori ne aprinde în suflet euforia frumosului. Cântecul păsărilor, cu sutele de variațiuni, ne poate impresiona mai mult decât un concert dat de o mare orchestră. Silueta delicată și armonioasă a trupului unei căprioare ori umezeala privirii ei, te pot mișca profund, ca un adevărat balsam picurat în suflet.

Respirația rece a muntelui și razele de soare care se strecoară printre ramurile molizilor bătrâni, trezesc culori și umbre, sclipiri ce-ți încălzesc inima.

Observarea cât mai de aproape și atentă a vietăților muntelui (plante ori animale de-o-potrivă) este un dar lăsat de Domnul Cereșc pentru făptura omenească, ce se înalță deasupra altor ființe vii. Nu poți să-ți dai seama câtă satisfacție ai atunci când înlături perdeaua acoperitoare și descoperi „misterele unor viețuitoare”.

Cele câteva gânduri sunt scrise aici de cei ce-au colindat muntele mai bine de o jumătate de veac, au cules nenumărate flori ale plăcerii, încântându-se de frumuseți, au pipăit la ușa „fermecată a misterelor” și înfățișează câteva boabe din sacul aducerilor aminte.

Fiecare dintre noi, când pășim pe cărările Naturii, trebuie să ne străduim să protejăm viețuitoarele Pământului – acest colț de rai în imensitatea Universului.

Kant spunea: *„Educația este cel mai greu lucru care i s-a dat omului spre rezolvare”*. Un om educat, cu cât cunoaște mai mult, cu atât mai bine știe să apere Natura și să prețuiască Viața.

Bibliografie

- Albotă G. M. (1992) – *Munții Ceahlău*. București: Casa Editorială pentru Turism și Cultură.
- Alăzăroaiei A., Ion I. (2006) – Ecological aspects concerning the chamois (*Rupicapra rupicapra*) in Ceahlău National Park. *Analele Ști. Univ. „Al. I. Cuza” Iași*, LII: 229-236.
- Burduja C. (1962) – Muntele Ceahlău - flora și vegetația. *Ocr. Nat.* 6: 63-92.
- Beldie Al. (1967) – Endemismele și elementele dacice din flora Carpaților României. *S. S. N. G., Com. Bot.*: 113-130.
- Borhidi A. 1958. *Gypsophilion petraeae* foed. nova et contributions à la végétation du mont Ceahlău (Carpathes Orientales). *Acta Bot Acad. Sci. Hung.* 4(3-4): 211-231 + 7 foto + 6 tab.
- Boșcaiu N., Coldea Gh., Horeanu Cl. (1994) – Lista roșie a plantelor vasculare dispărute, periclitare, vulnerabile și rare din flora României. *Ocr. nat. med. înconj.* 38(1): 45-46.
- Brândză D. (1879-1883) – *Prodromul Florei Române sau enumerațiunea plantelor până astăzi cunoscute în Moldova și Valachia*. Tipogr. Acad. Române, București, 566 p.
- Brândză D. (1889) – Contribuțiuni nouă la Flora României. *Analele Acad. Rom., Mem. Secț. Ști., Ser. II*, 11/1889-1890/: 295-328.
- Burduja C., Papp C., Dobrescu C., Filipescu G., Raclaru P., Răvărut M. (1956) – Flora Prințipatului Moldaviei de I. Szabó, 1841, mns. *Analele Ști. Univ. „Al. I. Cuza” Iași*, Ser. nouă, s. II, a. Ști. Nat., I(1): 353-356.
- Burduja C. (1962) – Muntele Ceahlău - flora și vegetația. *Ocr. nat.* 6: 63-92.
- Chifu T., Mititelu D., Dăscălescu D. (1987) – Flora și vegetația județului Neamț. *Memor. Secț. Ști., Acad. Română, Ser. IV*, X(1): 281-302.
- Ciobanu M., Grasu C., Ionescu V. (1972) – *Monumente ale naturii din județul Neamț*. Piatra Neamț.
- Czihak J., Szabo J. (1863) – Heil-und Nachrungsmittel, Farbstoffe, Nutz- und Hausgeräthe, welche die Ost-Romanen, Moldauer und Walachen aus dem Pflanzenreiche gewinnen. *Flora*, XLVI, Regensburg, 10-20: 151-315.
- Dihoru Gh., Pârvu C. (1987) – *Plante endemice în flora României*. Edit. Ceres, București, 183 p.
- Dihoru Gh., Dihoru Al. (1994) – Plante rare, periclitare și endemice în flora României – lista roșie. *Acta Bot. Horti Bucurest.* /1993-1994/: 173-179.
- Dihoru Gh., Negrean G. (2009) – *Cartea roșie a plantelor vasculare din România*. Edit. Acad. Române, București, 630 p.

- Edel J. (1853) – Bemerkungen über die Vegetation der Moldau nach eigenen im Jahre 1835 gemachten Beobachtungen –entworfen. Verband des Zool.-Bot. Vereins, Wien, 3: 27-42.
- Grecescu D. (1898) – *Conspectul Florei României. Plantele vasculare indigene și cele naturalizate ce se găsesc pe teritoriul României, considerate sub punctul de vedere sistematic și geografic*. Tipografia Dreptatea, București, 836 p.
- Grecescu D. (1899, 1900, 1901) – *Plantele indigene din România*. Fac. Med. București, Lab. Bot.
- Grecescu D. (1906) – Plantele vasculare ale Ceahlăului până acum cunoscute expuse sub raportul geografico-botanic și sistematic. *Analele Acad. Române, Ser. II, Mem. Secț. Ști.* 28(18): 405-489.
- Grecescu D. (1909) – *Suplement la Conspectul florei României (Supplement to the Conspectus of the Romanian flora)*. Inst. Arte Grafice, București, 220 p.
- Grințescu Gh. (1907) – Enumerația plantelor din flora Județului Neamțu și Suceava expuse în Pavilionul Armatei, cu ocazia jubileului a 40 ani de domnie a M. S. Regelui în 1906. *Rev. Farmacie*, an 19(3-4): 63-73.
- Grințescu Gh. (1908) – *Flora și distribuția ei în regiunea bradului, fagului și stejarului din Județul Neamț*. București.
- Grințescu I. (1924) – Considérations géo-botaniques sur le mont Ceahlău (Carpathes Orientales). *Bul. Soc. Sciences, Cluj*, 2(2a): 104-112.
- Horeanu Cl., Borcea M. (1982) – Ceahlăul - viitor parc național. *Ocr. nat. med. înconj.* 26(1-2): 20-33.
- Ion I., Ion C. (2002) – *Mamiferele din Ceahlău*. Edit. Ceres, Iași.
- Kanitz A. (1879-1881) – *Plantas Romaniae hucusque cognitae*. Claudiopoli, Apud E. Demjén, 268 p.
- Manoliu Al. (coord.) (2002) – *Flora Masivului Ceahlău*. Edit. Corson, Iași, 695 p.
- Mitican I. (2004) – *Vechi locuri și zidiri ieșene*. Vol. II. Edit. Tehnopres, Iași.
- Mititelu D. (1989) – La flore vasculaire du Mont Ceahlău. *Analele Ști. Univ. „Al. I. Cuza” Iași, s. II, a. Biol.* 35(supl.): 55-64.
- Munteanu D. (1973) – Fauna de vertebrate din Masivul Ceahlău. *Ocr. Nat.* 17(2).
- Negrean G., Oltean M. (1989) – Endemite și zone endemoconservatoare din Carpații Sud-Estici. *Ocr. nat. med. înconj.* 33(1): 15-25.
- Nyárády E. I. (1924) – Contribuțiuni la cunoașterea vegetației și florei muntelui Ceahlău. *Bul. Inf., Grăd. Bot. Muz. Bot., Univ. Cluj*, 4(2-3): 79-88.
- Oltean M., Negrean G., Popescu A., Roman N., Dihoru G., Sanda V., Mihăilescu S. (1994) – Lista roșie a plantelor superioare din România. *Stud., Sint., Doc. Ecol., Acad. Română - Inst. de Biologie*, 1: 1-52.
- Onisei T. (2000) – *Orhideele din Ceahlău*. Edit. Coresi, București.

- Oprea A. (2005) – *Lista critică a plantelor vasculare din România*. Edit. Univ. "Alexandru Ioan Cuza" Iași, 668 p.
- Panțu Z., Procopianu-Procopovici A. (1901, 1902) – Contribuțiuni la Flora Ceahlăului. *Bul. Herb. Inst. Bot. București*, 1: 80-131. 2: 81-103.
- Panțu Z. (1911) – Contribuțiuni nouă la flora Ceahlăului. *Analele Acad. Române, Ser. II, Mem. Secț. Ști.* 33(8): 1-55.
- Panțu Z. (1915) – Flora Ceahlăului. Schiță de vegetație. *B. S. R. G.* 36.
- Papp C. (1931) – O schiță a vegetației masivului Ceahlău. *Rev. Ști. „V. Adamachi”*, 7(2): 68-76.
- Papp C. (1933) – Contribuțiune la Bryogeografia masivului Ceahlău. *Bul. Soc. Reg. Rom. Geogr.* 52: 62-87.
- Pax F. (1898, 1908) – *Grundzüge der Pflanzenverbreitung in den Karpathen*, I, II. Leipzig: W. Engelmann, 230 p., 244 p.
- Pax F. (1919) – *Pflanzengeographie von Rumänien*. Halle.
- Petrescu C. (1923) – Contribution à la flore Mycologique de la Roumanie. *Ann. Sci. Univ. Jassy*, 122(1-2): 98-115.
- Pop E. (1933) – Analizele sporo-polinice ale turbăriilor din Bucegi și Ceahlău. *Bul. Grăd. Bot. și al Muz. Bot.* 13, Cluj.
- Răvărui M. (1936) – Plantes nouvelles ou rares pour la flore du Mont Ceahlău, distr. Neamț. *Analele Univ. Jassy*, 22.
- Răvărui M. (1936) – Noutăți din flora Muntelui Ceahlău, distr. Neamț. *Bul. Grăd. Bot. Muz. Bot., Univ. Cluj*, 16(1-4): 78-85.
- Szabo J. (1841-1842) – *Flora Prințipatului Moldaviei* (mnscl). Bibl. Centr. Univ. Iași.
- Săvulescu Tr. (1953) – *Monografia Uredinalelor din R. P. R.* II. Edit. Acad. Române, București, 829 p.
- Săvulescu Tr. (coord.) (1952-1976) – *Flora R. P. R. – R.S.R. I-XIII*. Edit. Acad. Române, București.
- Sârbu A., Sârbu I., Oprea Ad., Negrean G., Cristea V., Coldea Gh., Cristurean I., Popescu Gh., Oroian Silvia, Tănase C., Bartók K., Gafta D., Anastasiu P., Crișan Fl., Costache I., Goia I., Marușca Th., Oțel V., Sămărghișan M., Hentea S., Pascale G., Răduțoiu D., Baz A., Boruz V., Pușcas M., Hirișiu M., Frink J. 2007. *Arii speciale pentru protecția și conservarea plantelor în România*. Edit. Victor B. Victor București, 396 p.
- Sârbu I., Ștefan N., Oprea A. (2013). *Plante vasculare din România. Determinator ilustrat de teren*. Edit. "Victor B Victor", București, 1320 p.
- Șerbănescu I. (1958) – Genul *Linum*. În: Săvulescu Tr. *Flora R. P. R.*, VI. Edit. Acad. Române, București, 84-105.
- Zanoschi V. (1971) – *Flora și vegetația Masivului Ceahlău*. Teză de doctorat, Univ. „Babeș-Bolyai” Cluj.
- Zanoschi V. (1977) – Noi completări la flora vasculară a Ceahlăului. *Anuar. Muz. Ști. Nat. Piatra Neamț, Ser. Bot.-Zool.* 3: 55-57.
- ***1979 – Convention on the Conservation of European Wildlife and Natural Habitats + Appendices I-IV. Bern.
- ***2005 – Ordin nr. 1198. Monitorul Oficial, Partea I, nr. 1097 pentru actualizarea anexelor nr. 2, 3, 4 și 5 la ordonanța de urgență a

Guvernului nr. 236/2000 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 462/2001. Ministerul Mediului și Gospodăririi Apelor.

****2007 – Ordonanța de Urgență nr. 57 din 20 iunie 2007 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice, Anexele 3b, 4Ab, 4Bb,*

Managementul ecoturismului și utilizarea durabilă a parcurilor din Japonia

dr. Miaută Nela,
Ministerul Mediului și Schimbărilor Climatice, Direcția
Biodiversitate

Rezumat: *Japonia, “țara soarelui răsare”, este un amestec uluitor de tradiție și modernitate, cu oameni perseverenți, iubitori de natură care practică ecoturismul, prin utilizarea durabilă a resurselor naturale și conservarea naturii, în beneficiul comunităților locale.*

În Strategia Mondială de conservare a capitalului natural și de asigurare a unei dezvoltări durabile, se acordă o atenție deosebită conservării biodiversității, luându-se în considerare problemele prioritare precum: supraexploatarea și extincția speciilor, substituirea ecosistemelor forestiere, poluarea, schimbările climatice, eroziunea solului și deșertificarea.

Convenția privind Diversitatea Biologică, Convenția privind Protecția Patrimoniului Mondial Cultural și Natural, Convenția Ramsar ratificate de Japonia, promovează utilizarea durabilă a resurselor naturale, un sistem eficient de protejare a patrimoniului cultural de valoare universală, promovarea și dezvoltarea ecoturismului pentru asigurarea de beneficii economice comunităților locale.

Aproximativ 10% din populația globală sunt turiști, iar până în anul 2050, se estimează că numărul acestora va ajunge la 1,6 miliarde. Este evident faptul că, în absența unui management corespunzător, dezvoltarea turismului în ariile naturale protejate reprezintă o amenințare pentru integritatea ecosistemelor, ce poate contribui la degradarea mediului înconjurător.

În multe state ale lumii, ecoturismul s-a dezvoltat din dorința de protejare a mediului înconjurător și de a asigura o dezvoltare economico-socială comunităților locale.

Practicarea ecoturismului s-a făcut pentru prima dată în Costa Rica, unde agricultorii din vecinătatea ariilor naturale protejate încercau să îmbunătățească nivelul de trai prin creșterea oportunităților locale de creare a noi locuri de muncă, utilizând în același timp resursele naturale locale într-o manieră durabilă.

Ecoturismul a fost privit ca o modalitate de afaceri, apoi ca un concept cu principii, un segment de piață în plină evoluție, fiind o formă a turismului în ariile naturale protejate.

Japonia este arhipelagul celor **6852 de insule**, mai importante fiind: **Hokkaido, Honshu, Shikoku și Kyushu**. Ascensiunea ecoturismului în Japonia, care a înregistrat aproximativ 10 milioane de turiști în anul 2013, s-a datorat creării de oportunități pentru conservarea naturii și pentru utilizarea durabilă a resurselor naturale.

Societatea Japoneză de Ecoturism promovează practicile de ecoturism în beneficiul conservării naturii și pentru menținerea bunăstării comunităților locale. Astfel, numărul de turiști din țară și din străinătate care au ca motivație ecoturismul, a crescut în ultimii ani, datorită diversificării ofertei, prin includerea unor destinații ecoturistice reprezentative pentru patrimoniul natural și cultural. Strategia Japoniei în domeniul ariilor naturale protejate are în vedere conservarea naturii, reconstrucția ecologică și dezvoltarea durabilă. Rețeaua națională a parcurilor din Japonia cuprinde următoarele zone: Hokkaido, Tohoku, Kanto, Chubu, Kinki, Chugoku-Shikoku, Kyushu, Chugoku și Chubu-Hokuriku.

Experiența dobândită în Japonia, se datorează obținerii unei burse de studii, acordată de Guvernul Japoniei, prin Agenția Japoneză de Cooperare Internațională (JICA), în perioada septembrie – noiembrie 2006, la Centrul Internațional pentru Zonele Umede din Kushiro (KIWC), precum și cu prilejul reprezentării României la cea de-a X-a reuniune a Conferinței Părților la Convenția privind Diversitatea Biologică, desfășurată la Nagoya, în octombrie 2010.

Colegii alături de care am participat la instruire în domeniul managementului ecoturismului au fost din Croația, Butan și Nepal

Existența unui cadru legal corespunzător, permite realizarea unui management eficient al ecoturismului și o utilizare durabilă a resurselor naturale din ariile naturale protejate. În Japonia există 401 parcuri, cu o suprafață totală de 5431310 ha, reprezentând circa 23,55 % din suprafața țării. Dintre acestea, un număr de 31 de parcuri sunt naționale (2099606 ha), 56 de parcuri sunt cvasi-naționale (1359144 ha), iar 314 sunt parcuri naturale (1972560 ha). La nivelul administrațiilor este constituit un Comitet pentru reconstrucție ecologică a zonelor degradate din interiorul parcurilor.

Programul de instruire la care am participat s-a realizat prin intermediul Centrului Internațional pentru Conservarea Zonelor Umede din Kushiro (**Kushiro International Wetlands Center**), aflat în parteneriat cu Agenția Internațională de Cooperare Japoneză.

Instruirea teoretică și practică a fost susținută de președintele Comitetului Tehnic KIWC - domnul Hisashi Shinsho și profesorul Mark Brazil, din cadrul Centrului Internațional pentru Conservarea Zonelor Umede, precum și de lectorii Kasama Takahiko, Akihiro Kawata, Tomoe Oumi, Tatsuo Shibuza, Azako Ttakai, Mina Matsui, Kanako Araiși Matsuda Mitsuki din JICA.

Parcurile vizitate au fost: Parcul Național Akan (90461 ha), Parcul Național Shiretoko (38646 ha), inclus în Patrimoniul Mondial UNESCO, Parcul Național Kushiro-Shitsugen (28788 ha) - desemnat zonă umedă de importanță internațională (sit Ramsar), Parcul Național Daisetsuzan (226764 ha), Parcul Național Yakushima și Pădurea Tokachi Millennium (200 ha). Activitățile de ecoturism la care am participat au fost:

- ✓ drumeții în pădurea Tokachi Millennium;
- ✓ ascensiuni montane pe muntele Hakuun;
- ✓ observarea speciilor în habitatul lor natural (bird-watching, river-watching);
- ✓ kaiac-canoe pe lacurile din parcuri, râurile Kushiro și Bekanbeushi;
- ✓ echitație la ferma Tsurui Dosanko;
- ✓ participarea la expoziții florale, la ceremonia ceaiului;
- ✓ vizitarea vulcanului de pe muntele Izan;
- ✓ băi cu ape termale, "hotsprings" în Kawayu Onsen;
- ✓ vizite la Centrul de reabilitare a cocorului japonez (*Grus japonensis*) - specie declarată monument al naturii, Eco-muzeul din zona Lacului Toro, Eco-muzeul Kawayu Onsen, Centrul de vizitare Onnenai din Parcul Național Kushiro-Shitsugen, Centrul de vizitare din zona umedă Kiritappu, desemnată sit Ramsar, Centru de vizitare Rausu din Parcul Național Shiretoko, Centrul de observare Akkeshi, cu numeroase diorame, panouri informative, dotate cu monitoare pentru observări video în teren, vizite la expoziția Marimo și la Centrul de observare, vizite la Observatorul din zona mlaștinilor Kushiro și la observatorul Hoso'oka;
- ✓ ciclism pe poteci amenajate în Obihiro (Hokkaido);
- ✓ activități culturale precum: vizitarea templelor budiste (Horyuji, Byodoin, Daigoji, Enryakuji, Ginkakuji, Toji, Kyomizudera, Nijojo, Tenryuji, Ryoanji), a castelului Himeji, aflat în Patrimoniul Mondial UNESCO.

Activitățile de ecoturism s-au desfășurat în zona Lacului Shikaribetsu, situat în partea de sud a Parcului Național Daisetsuzan, lacurile Toro, Akkeshi-ko și Bekambeushi shitsugen (sit Ramsar), Lacul Mochirippu (sit Ramsar), Lacul Mashu, Lacul Akan și Lacul Kussharo din Parcul Național Akan, râurile Kushiro, Yambetsu și Bekanbeushi.

Alte activități practicate de turiști sunt: scuba-diving, hot-air baloon riding, snorkeling schi, plimări cu snow-mobilul etc.

În Hokkaido Seabird Center, Utonai-ko Wildlife Conservation Center, Shirakami World Heritage Conservation Center, Sado Japanese Crested Ibis Conservation Center, International Coral Reef Research and Monitoring Center, Manko Waterfowl and Wetland Center se desfășoară activități de cercetare, monitorizare a populațiilor de floră și faună sălbatică, precum și de conservare a speciile aflate în declin.

În deplasările făcute în parcuri au fost observate specii de floră și faună multe dintre ele fiind endemice, altele declarate monumente ale naturii, fiind protejate la nivel național și internațional precum: *Abies firma*, *Hosta sieboldii* var. *rectifolia*, *Gentiana triflora* var. *japonica*, *Utricularia vulgaris* var. *japonica*, *Moliniopsis japonica*, *Empetrum nigrum* var. *japonicum*, *Alnus japonica*, *Betula tauschii* var. *japonica*, *Ledum palustre* ssp. *diversipilosum* var. *nipponicum*, *Drosera rotundifolia*, *Utricularia intermedia*, *Vaccinium oxycoccus*, *Andromeda polifolia*, *Sanguisorba tenuifolia*, *Eriophorum vaginatum*, *Cryptomeria japonica*, *Camellia sasanqua*, *Chloranthus glaber*, *Ardisia crenata*, *Castanopsis cuspidata*, *Columba janthina*, *Erithacus akahige*, *Salamandrella keyserlingii*, *Columba janthina*, *Erithacus akahige*, *Grus japonensis*, *Haliaetus albicilla*, *Haliaetus pellagicus*, *Milvus migrans*, *Anser fabalis*, *Apodemus speciosus*, *Sorex Shinto saevus*, *Tamias sibiricus lineatus*, *Sciurus vulgaris orientis*, *Cervus nippon yesoensis* etc.

Numeroase specii de plante și animale protejate fac obiectul unor programe de conservare a naturii, de educare și conștientizare a publicului, implementate de administratorii parcurilor, împreună cu autoritățile locale, instituțiile de cercetare, ONG-uri de mediu, asociațiile de ecoturism, elevi, studenți, voluntari, comunitățile locale etc.

Ecoturismul reprezintă un instrument excelent de dezvoltare durabilă locală a zonelor din interiorul sau din vecinătatea parcurilor.

Actorii principali implicați în ecoturism sunt: administratorii parcurilor, autoritățile publice locale, asociațiile de ecoturism, ONG-urile de mediu și de dezvoltare locală, turiștii, comunitățile locale, companiile private etc.

Activitățile desfășurate în parcuri sunt susținute de peste 2000 de voluntari, care se implică activ în monitorizarea speciilor de floră și faună sălbatică, desfășurarea programelor educative, a celor de reconstrucție ecologică a habitatelor naturale, igienizări etc. Ecoturismul furnizează venituri administratorilor parcurilor, ce le utilizează apoi pentru activități de conservare a speciilor și habitatelor naturale sau pentru activități de reconstrucție ecologică. El constituie o alternativă viabilă de dezvoltare economică pentru comunitățile cu puține activități generatoare de venit. Ecoturismul este o modalitate importantă pentru protecția diversității biologice dar și de revitalizare a zonelor din punct de vedere economic.

Realizarea unui management integrat, durabil al ecosistemelor acvatice și terestre, contribuie la conservarea speciilor de floră și faună sălbatică și a habitatelor naturale din ariile naturale protejate.

În “*țara florilor de cireș*”, trecutul de legendă se întâlnește cu viitorul într-un prezent fascinant. În eco-muzee, centrele de vizitare din parcurile naționale se organizează programe de instruire a tinerilor pentru diverse activități ecoturistice, simpozioane și expoziții având ca tematică protecția naturii.

Politicile elaborate de guvernul nipon contribuie la protejarea și îmbogățirea patrimoniului cultural, la dezvoltarea zonelor, implică comunitățile locale, prin susținerea activităților care aduc profit localnicilor. Datorită sensibilității și perseverenței lor, japonezii au creat o cultura originală, bazată pe tradiții milenare ce constituie filonul de vitalitate și creativitate.

Ceremonia ceaiului reprezintă o artă pentru japonezi și un mod de liniștire a sufletului care ține de o anumită stare a celor care participă, printr-o implicare spirituală.

La numeroasele festivaluri precum: festivalul crizantemelor, festivalul “Marimo” participă numeroși turiști din țară și străinătate.

Ikebana este legătura oamenilor cu ceea ce înseamnă frumusețe și gingășie, iar admirarea florilor de cireși - “hanami” este sărbătorită de foarte multe veacuri în Japonia. Păstrarea fondului folcloric neatins de generații, precum și înalta tehnologie fac din Japonia o țară în care dezvoltarea durabilă întrunește necesitățile prezentului, fără a compromite capacitatea generației viitoare de satisfacere a propriilor necesități.

Ecoturismul oferă o imagine pozitivă legată de natură și de cultura japoneză. Programele variate de ecoturism și calitatea ghizilor turistici contribuie la un mare aflax de turiști în ariile naturale protejate, la creșterea comerțului, precum și la o creștere rapidă a veniturilor populației.

Dezvoltarea ecoturismului crează oportunități atât pentru conservarea biodiversității în parcurile desemnate, cât și pentru bunăstarea comunităților locale.

Printr-o strânsă colaborare între autoritățile locale, operatorii de ecoturism, administrațiile parcurilor, societatea civilă, se organizează acțiuni de igienizare în ariile naturale protejate, asigurând apoi voluntarilor care s-au implicat activ, un discount constând în oferirea unor facilități de vizitare a destinațiilor ecoturistice. Există companii private care au inițiative de conservare a mediului, prin sponsorizarea unor asociații locale sau prin colectarea de fonduri pentru protejarea speciilor și reconstrucția ecologică a habitatelor degradate.

Numeroase parteneriate au fost realizate între administratorii parcurilor, tur operatori, ghizi, instituții guvernamentale, ONG-uri de turism, ONG-uri de dezvoltare locală, firme private furnizoare de servicii de transport, cazare etc.

Prin implicarea localnicilor în luarea deciziilor privind administrarea ariilor protejate, angajarea de personal din rândul comunităților în organizarea și desfășurarea activităților ecoturistice, prin vânzarea de produse tradiționale se obțin beneficii pentru comunitățile aflate pe raza parcurilor și din vecinătatea acestora. Zonele considerate destinații ecoturistice au o rețea de servicii bine consolidată și o infrastructură dezvoltată, susținută de servicii specifice, cu un management eficient al deșeurilor și o bună infrastructură de acces. Destinațiile ecoturistice se bucură de participarea activă a comunității locale, fiind susținute prin campanii de educare și conștientizare publică.

Ecoturismul are o importantă componentă educațională, prin care se învață respectul pentru natură, cultura locală, reprezentând totodată o șansă de autorefecție, inspirată de frumusețea peisajelor.

Prin educație ecologică sunt insuflăte concepte și se formează caractere, încă din clasele primare. Educația ecologică a tinerilor presupune activități pe teren, în arii protejate, cu implicarea elevilor în acțiuni pentru protejarea mediului înconjurător.

În ariile naturale protejate se organizează activități de educare și conștientizare publică, pentru crearea respectului față de mediu și valorile culturale.

Ecoturismul a sporit nivelul de educație al turiștilor, transformându-i în susținători entuziaști ai conservării mediului natural și cultural.

Interesul pentru mediu și călătoriile în aer liber a crescut odată cu apariția echipamentelor de turism tot mai performante. Numeroase parteneriate au fost încheiate între autoritățile locale, asociațiile de ecoturism, ONG-urile de dezvoltare locală, ONG-urile pentru conservarea naturii, companii private etc. Pentru promovarea ecoturismului se organizează numeroase reuniuni la care participă reprezentanți ai tuturor factorilor interesați. Astfel că, există o bună cooperare între autoritățile publice locale, asociațiile de ecoturism, ONG-urile de mediu, comunitățile locale etc. Dezvoltarea infrastructurii și a serviciilor în domeniul ecoturismului, organizarea a numeroase cursuri de instruire pentru ghizi în domeniu, implicarea unui număr mare de voluntari în acțiuni de conservare a biodiversității, de reconstrucție ecologică, de igienizare a parcurilor, a albiei râurilor, precum și un management eficient al deșeurilor au contribuit la armonizarea activităților de protecție a mediului, cu cele de utilizare durabilă a resurselor naturale.

Luând în considerare prevederile Convenției privind Diversitatea Biologică, Centrul Japonez pentru Biodiversitate a dezvoltat un mecanism de promovare și schimb de informații în domeniul biodiversității (Biodiversity Information Clearing-House System) pentru toți factorii interesați.

Concluzii

Există o coerență a politicii în domeniul ariilor naturale protejate și a altor politici care se susțin reciproc;

Ecoturismul este un instrument de conservare a naturii, de dezvoltare durabilă și de revitalizare a comunităților locale din zonele rurale aflate pe teritoriul sau în vecinătatea parcurilor;

Destinațiile ecoturistice sunt susținute de o infrastructură turistică dezvoltată și oferă o bogată rețea de servicii care satisface necesitățile de recreere ale turiștilor;

Parcurile din Japonia au un management eficient al biodiversității, deșeurilor și o bună infrastructură de acces;

Conservarea biodiversității și a habitatelor naturale, precum și dezvoltarea durabilă sunt abordate într-un mod integrat;

Există o implicare activă a factorilor-cheie în dezvoltarea ecoturismului în ariile naturale protejate printr-o utilizare durabilă a resurselor naturale;

Numeroase parteneriate au fost încheiate între prefecuri, asociațiile de ecoturism, ONG-uri pentru conservarea naturii, ONG-uri de dezvoltare locală, agențiile de ecoturism;

“Afacerile verzi” dezvoltate la nivel local, contribuie la conservarea diversității biologice și a habitatelor naturale în beneficiul comunităților locale;

Ecoturismul reprezintă o sursă de finanțare a ariilor protejate, pentru activități de conservare a speciilor și de reconstrucție ecologică a habitatelor deteriorate;

Programele de ecoturism sunt foarte diversificate și ținute pe categoriile de vârstă a populației;

Personalul calificat, implicat în activitățile de ecoturism contribuie la atragerea turiștilor prin satisfacerea nevoilor lor de cunoaștere și recreere;

Ecoturismul respectă natura și tradițiile locale; Numeroasele facilități create pentru desfășurarea activităților de ecoturism sunt finanțate atât de guvern cât și de companiile private;

Educația ecologică se face la toate nivelele și contribuie la conservarea ecosistemelor naturale;

Destinațiile de ecoturism sunt susținute prin numeroase campanii de educare și conștientizare a publicului;

Există o implicare numeroasă a comunităților locale în organizarea și desfășurarea activităților de ecoturism, în conservarea speciilor endemice, a celor aflate într-o stare nefavorabilă de conservare aflate pe teritoriul ariilor naturale protejate.

Numărul semnificativ al celor care practică ecoturismul în parcurile din Japonia, se datorează numeroaselor campanii de promovare a acestora.

Turismul cultural între autenticitate și eficacitate economică

Prof.univ.dr. Gabriela MARCOCI, Universitatea Laurentiană,
Sudbury, Canada

Abstract: Acest text își propune să evidențieze câteva dintre caracteristicile turismului cultural. Sunt prezentate obiectivele și rolul turismului cultural, oferta și publicul acestui tip de turism, precum și beneficiile economice care rezultă din îmbinarea celor două componente și anume cea turistică și cea culturală. Un alt element evidențiat este cel al turismului cultural la nivel european punându-se în evidență principalele proiecte de promovare a culturii prin turism la nivel european și internațional.

Turismul reprezintă o componentă esențială de dezvoltare socială și economică a unei țări. România se află astăzi în plină repunere în scena turistică, iar în acest context întrebarea privind rolul culturii în cadrul activităților turistice, este legitimă. Motivația principală pentru activitățile de turism cultural este extinderea orizontului de cunoaștere culturală și îmbogățirea cunoștințelor prin descoperirea unui patrimoniu dar și a teritoriului cărui acesta îi aparține. Obiectul turismului cultural este patrimoniul, adică tot ceea ce merită să fie conservat, transmis și reactualizat pe un teritoriu. Patrimoniul este material, fiind format din site-urile consacrate culturii și realizate de mâna omului, cum ar fi muzee, monumente, orașe și sate, site-uri arheologice și preistorice, edificii religioase și militare. Patrimoniul are și o dimensiune imaterială care include sărbători, manifestări, tradiții și obiceiuri populare din trecut.

Obiectivele turismului cultural

Prestigiul și notorietatea patrimoniului creează o identitate teritorială care are o dublă dimensiune pentru vizitator. Pe de o parte se dorește descoperirea identității celuilalt, dar există și curiozitatea de a descoperi uneori propria identitate, rădăcinile proprii. Pe de altă parte este o experiență spațială și temporală a vizitatorului, este un dialog între imaginarul turistului și teritoriul care se dorește a fi descoperit.

Istoricul turismului cultural incepe cu pelerinajele pe care Biserica din timpul epocii medievale le organiza. Erau voiaje unde mii de pelerini mergeau spre sanctuare, pe diverse rute unele dintre acestea devenind legendare, cum este exemplul lui Le Camino Saint-Jacques-de Compostelle. Mai târziu, în secolul al XIX-lea, tinerii aristocrați britanici pleacă în tururi ale Europei, motivația fiind descoperirea continentului, aspect esențial în educația lor. Începând cu anii 1930 turismul cultural se dezvoltă și își diversifică temele, destinațiile, clientela.

Oferta turismului cultural

Produsele turismului cultural legate de patrimoniul material sunt atât site-urile arheologice și preistorice, clădirile și monumentele istorice și arhitecturale, castele, edificii și monumente militare etc., cât și rute cu diverse tematici care leagă elemente de patrimoniu sub egida unei teme de istorie. Între acestea din urmă amintim site-urile de turism industrial, vechi întreprinderi și site-uri miniere, muzee legate de dezvoltarea diverselor industrii. Tot în categoria patrimoniului material sunt incluse și parcurile și rezervațiile naturale, catedralele, patrimoniul religios, patrimoniul maritim (porturi), patrimoniul militar (cazărmi, forturi). Un loc aparte îl ocupă muzeele și patrimoniul rural în care este inclus patrimoniul artizanal și de practici tradiționale, locurile de fabricare a diverselor produse tradiționale, cum ar fi vinăriile, fabricile de brânzeturi, atelierelor de tapițerii, fabricile de obiecte din sticlă, centrele de olărit, atelierelor de confecționare a obiectelor artizanale. Cât despre patrimoniul imaterial, acesta cuprinde manifestări regulate și punctuale, cum sunt festivalurile, sărbătorile istorice, târgurile și sărbătorile locale, folclorice sau cu specific culinar, târguri și evenimente punctuale (aniversări, expoziții).

Profilul publicului interesat de turismul cultural

Publicul este format : din specialiști interesați de o anumită temă, ceea ce se numește practică culturală academică, din clientela motivată de ansamblul temelor culturale, aici incluzând elevi, studenți, etc., dar și din cei interesați de o vizită mai mult emoțională, istorică, școlară, legându-și astfel identitatea de trecutul istoric. Mai există și o clientelă ocazională, curioasă,

eclectică, interesată de zone și manifestări turistice, adică o practică ocazională întâlnită în cazul clasei medii sau a pensionarilor.

Practici și forme ale turismului cultural (centre de interes tematic)

Formula tipică a practicării turismului cultural este circuitul, pentru ca acesta multiplică ocaziile de a vizita locuri și de a participa la manifestări culturale prin intermediul croazierelor, voiajelor în automobil, circuite pe bicicletă, pelerinaje, séjoururi, vizitarea muzeelor, monumentelor, promenade. Alte tipuri de turism cultural sunt séjoururile lingvistice, prin organizarea de tabere pentru învățarea limbii și civilizației unei alte țări, festivaluri, care sunt cazuri tipice de turism cultural, mai ales în orașe, cum ar fi festivalurile de Jazz, festivalurile de film în aer liber, dar și festivalurile folklorice în zone rurale. Amintim și turismul gastronomic care oferă prilejul de degustare a diverselor produse regionale, descoperirea locurilor de producție, cum ar fi zonele viticole, locurile de producere a brânzei, pescăriile etc. Mai există și stagiile artistice și artizanale, festivalurile folklorice, învățarea practicilor tradiționale de olărit, prepararea produselor gastronomice tradiționale.

Prezentarea ofertelor

Vizitarea locurilor turistice și a obiectivelor culturale începe cu frecventarea lor de către rezidenții locali, se extinde la turiștii din regiune, apoi la etape din ce în ce mai lungi constituite din sejururi turistice. Acțiunile promotionale vizează promovarea prin mijloace tehnice internet, CD, DVD, rețelele culturale, structurate pe diverse teme și acțiuni comune, diverse rute istorice, muzee și monumente, armonizarea condițiilor de acces, orar, grila tarifară, semnele de acces, publicitatea, comunicarea, parteneriate cu diverse organisme turistice, diverse acțiuni de promovare a site-urilor considerate în turism secundare, acțiuni destinate a face din locurile izolate, poli de atracție culturală, în microregiuni.

Turismul cultural și beneficiile economice

Cultura și turismul au un raport diferit față de bani. Mulți analiști se întreabă ce anume primează între cele două dimensiuni și dacă există riscul de „turistificare” a culturii? Cultura este considerată un serviciu public și beneficiază de subvenții. Turismul ne arată o dependență între gradul de frecventare și buget. Astfel, se observă adesea o absență a legăturilor între bugetul local și locul istoric. Gestionarii culturii preferă publicul tradițional, cultivat conservator, reticent la turism (turiștii cultivați). Managerii din turism preferă masele de vizitatori aduși de fluxul sezonier adeseori fără un bagaj cultural necesar. Apare adesea o competiție între turism și cultură în privința locurile de muncă unde este necesar un personal format în domeniul cultural sau turistic. Astfel se observă o dificilă colaborare între turism și cultură. Miza turistică a patrimoniului este diminuarea cheltuielilor de exploatare și maximizarea profitului economic, administrația publică beneficiind indirect de taxele locale (taxe de séjour, taxe profesionale). Atenuarea dificultăților de colaborare între turism și cultură se face printr-o bună colaborare între Ministerul Turismului și Ministerul Culturii, ceea ce aduce profituri notabile financiare dar și de eficacitate și productivitate. Avantajele turismului cultural se reflectă în crearea de locuri de muncă. Astfel, în zonele rurale punerea în valoare a patrimoniului devine axa privilegiată a dezvoltării și axa strategică de revitalizare. În termeni de acțiuni economice repunerea în valoare prin includerea în circuitul turistic a unui sat duce la valorizarea produselor tradiționale, crearea comerțului și activităților tradiționale și comerciale.

Turismul cultural - baza de relansare a vieții economice

Site-ul cultural este o structură izolată care are vizitatorii ei proprii dar care poate deveni o componentă a unei rețele tematice, a unui teritoriu, care aduce contribuția la un bazin rural cu dominantă naturală sau culturală. Administrația publică locală și centrală poate include turismul cultural în strategia de luptă contra deșertificării dar și într-un plan de reechilibrare a dezvoltării între teritorii. Consecințele economice sunt punerea în valoare a resurselor culturale și a patrimoniului într-o zonă devitalizată. Acest aspect reunește actorii dispași, atrage mijloace umane și financiare externe, creează locuri de muncă permanente sau

sezoniere, unele cu calificări specifice, cadre culturale și turistice, specializate în vânzări, baruri, restaurante, cazare, loisir și altele complementare. Turismul cultural contribuie la creșterea cifrei de afaceri a unui teritoriu și dă astfel un sens economic subvențiilor culturale. Efectele sunt nu numai materiale dar și simbolice prin repunerea în valoare a patrimoniului istoric, cultural, religios. Această acțiune este mai puternică decât simpla tematică de salvare a zonelor rurale. Valorizarea patrimoniului asigură stabilitate socială, generează o imagine a identității proprii a locuitorilor dintr-o zonă, crește prestigiul și mândria civică.

La nivel internațional dar mai ales continental se dorește o Europă a turismului cultural. Interacțiunea între turism și cultură este un act cultural bazat pe mobilitate, aceasta fiind parte componentă a cetățeniei europene. Uniunea Europeană pune accentul pe valorizarea patrimoniului regional în contextul civilizației actuale în care se dorește o omogenizare socială și culturală. Jean Monet, unul dintre părinții Uniunii Europene spunea că dacă Europa trebuie refăcută asta va începe prin cultură, turismul cultural având astfel un rol esențial în formarea conștiinței europene. Comisia Europeană are ca obiectiv: dezvoltarea locală, lărgirea și diversificarea ofertei prin punerea în valoare a patrimoniului mai puțin exploatat în plan turistic (locuri și tematici) dezvoltarea durabilă, formarea profesioniștilor din turism la standarde europene, formarea în spiritul respectului față de patrimoniu ca formă avansată de civism. Comisia Europeană finantează și dezvoltă programe culturale în zone rurale (programele LEADER) și cele privind gruparea regiunilor frontaliere (Interreg). De asemenea Consiliul Europei promovează o viziune culturală și politică a construcției europene. Centrul european al culturii de la Geneva, Fundatia europeana de cultură (Amsterdam din 1954), Agenția Europeană pentru cultură (UNESCO, 1992) sunt instituții care joacă un rol excepțional în dezvoltarea culturii europene.

Relieful Masivului Ceahlău și importanța sa turistică

Lect.univ.dr. Iulian SÂNDULACHE, Facultatea de Geografie,
Universitatea din București

Abstract: Muntele Ceahlău prezintă un relief cu particularități deosebite, care atrage turistul prin formele sale. Acest studiu prezintă relieful muntelui și importanța sa turistică, frumusețile naturale care se pot constitui într-o atracție deosebită.

CE ESTE RELIEFUL?

Relieful reprezintă totalitatea neregularităților, asperităților, denivelărilor scoarței terestre. Există două maridomenii de relief: submarin (oceanic) și subaerian (continental). Știința care studiază relieful terestru se numește GEOMORFOLOGIE (de la „geo”=pământ, „morphos” = formă, „logos” = a vorbi despre).

Relieful continentelor se clasifică în primul rând în funcție de agentul sau agenții care l-au creat: relief fluvial, relief glacial, relief gravitațional, relief biogen, relief antropoc, relief eolian, relief marin, etc, sau în funcție de un factor endogen care îi imprimă caracterile dominante (roca – pentru relieful petrografic, modul de aranjare a straturilor – relieful structural, erupțiile vulcanice – relieful vulcanic).

IMPORTANȚA STUDIULUI RELIEFULUI

Formele de relief de pe continente reprezintă suportul pe care se desfășoară marea majoritate a activităților umane; cunoașterea dinamicii, a evoluției reliefului ne ajută la buna organizare și desfășurare a acestor activități; exemple: 1. nu vom amplasa o casă pe un con de dejecție, cunoscând faptul că o astfel de formă se naște din revărsarea apei și depunerea pierșurilor și a nisipului aduse de aceasta la confluența cu un râu mai mare; 2. la construirea unei șosele printr-o zonă muntoasă, în arealele cu grohotiș, sau la traversarea unui culoar de avalanșă, vom acoperi șoseaua cu copertine pentru protejarea acesteia față de căderile de pietre sau față de avalanșe.

Formele de relief prezintă importanță teoretică, științifică, ajutând la deslușirea trecutului mai îndepărtat sau mai apropiat al unei regiuni; exemple: 1. prezența unui con de dejecție într-o

regiune prin care în prezent nu curge niciun râu, conduce spre supoziția că în trecut aici debușa un râu, dintr-o zonă înaltă (montană) într-una joasă (câmpie, depresiune, etc); 2. existența în prezent a văilor în formă de „U” într-o regiune montană conduce către ideea că în trecut în acea regiune au existat ghețari, care de regulă modelează văi în formă de „U”.

IMPORTANȚA RELIEFULUI PENTRU ACTIVITĂȚILE TURISTICE

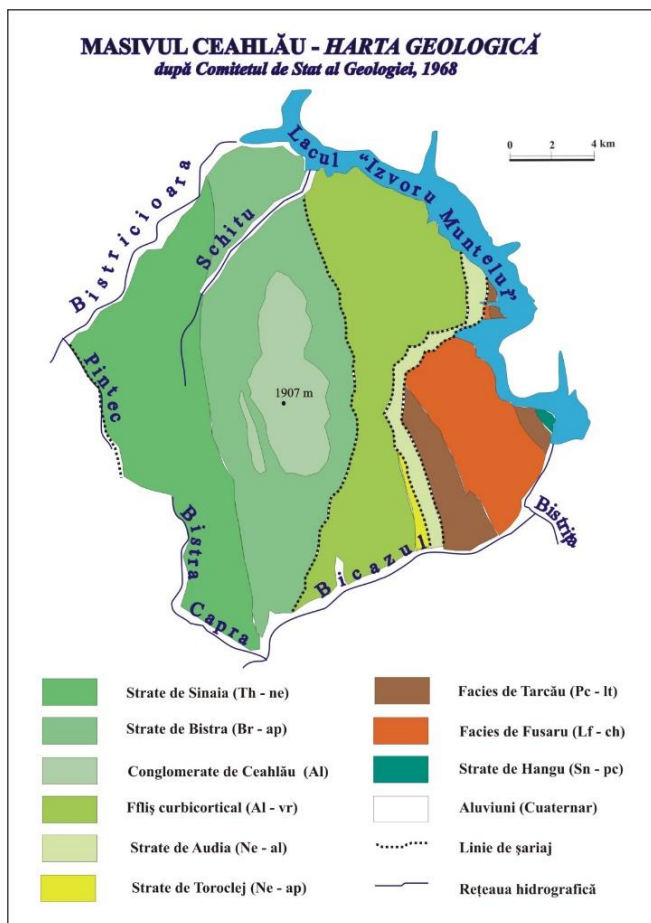
Formele de relief reprezintă unele din cele mai atrăgătoare elemente din natură pentru activitatea turistică, prin pitorescul lor: abrupturi, stânci cu forme bizare, versanți foarte denvelați, creste, culmi, vârfuri proeminente, văi adânci fluviatile sau glaciare, chei, defilee, depresiuni, peșteri (cu toată gama de microforme ce le conțin), dune, circuri glaciare, faleze, canioane, arcade, poduri naturale, doline, uvale, polii, pingo, blocuri eratice, eskersuri etc.

Relieful influențează activitățile turistice prin: configurația sa – determină gradul de dificultate al potecilor montane, gradul de accesibilitate la anumite obiective cu diferite mijloace (auto, moto, bicicletă, etc.); prin expunerea față de Soare, prin pantă, diferență de nivel etc. – influențează amplasarea pârtiilor pentru schi și alte sporturi de iarnă, amplasarea cabanelor și a altor construcții în scop turistic (refugii, instalații de transport pe cablu, etc), a căilor de acces (șosele, căi ferate etc.).

RELIEFUL MASIVULUI CEHLĂU

Prin Masivul Ceahlău se înțelege tot spațiul cuprins între văile Bistriței, Bistricioarei, Bicazului, Pintec și Capra; Din punct de vedere al reliefului, Masivul Ceahlău este compus din *Culmea centrală conglomeratică înaltă* (ce atinge sau depășește ușor altitudinea de 1900 m în vârfurile Ocolașu Mare, 1907 m și Toaca, 1900 m) și *Obcinele și picioarele periferice*, mult mai scunde (1000 – 1300 m) – I. Stănescu, 1980; acestea din urmă ocupă 90 % din suprafața masivului, astfel că zona înaltă, deși reprezintă partea cea mai cunoscută, sau Ceahlăul propriu-zis, nu reprezintă decât 10 % din teritoriul unității geografice delimitată mai sus;

ALCĂȚUIREA GEOLOGICĂ – FACTOR DETERMINANT AL ASPECTULUI RELIEFULUI MASIVULUI CEAHLĂU

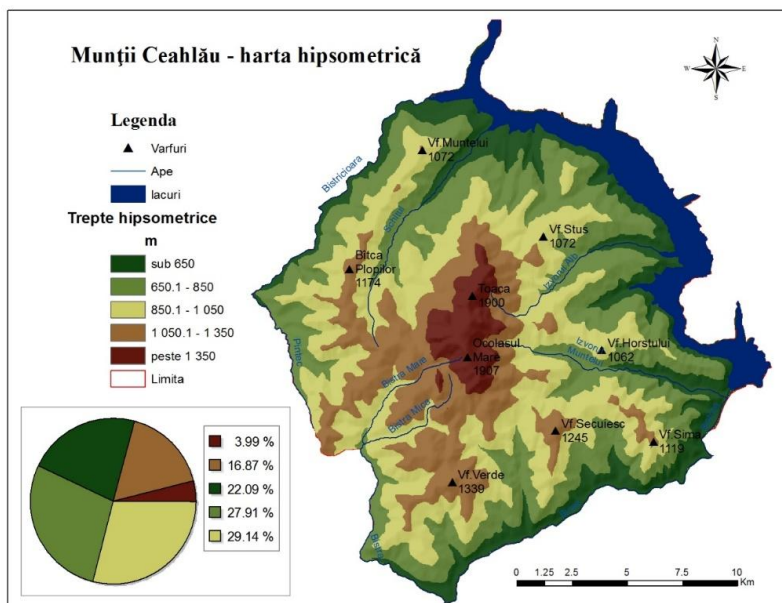
Culmea centrală înaltă este alcătuită din conglomerate cu intercalații de gresii, în timp ce obcinele și picioarele periferice sunt „modelate” pe marne, argile, gresii, marnocalcare și alte roci sedimentare cutate (fliș), cu duritate net inferioară conglomeratelor și în general cu aspect șistos (se desfac în foițe subțiri).

Din conglomerate similare sau asemănătoare celor din Ceahlău sunt clădiți și alți munți din România: Ciucaș, Bucegi, Piatra Mare, Bivolul (din Munții Stânișoara) ș.a. Conglomeratele reprezintă o rocă dură, născută prin cimentarea naturală a unor pietrișuri de râu (pietre rotunjite, cu diametre de câțiva centimetri, legate între ele de un ciment grezos, în cazul Ceahlăului, carbonatic).

Vedere dinspre sud-vest, de pe Munticelu - Criminiș

Conglomeratele din Ceahlău au vârstă cretacic mediu (aproximativ acum 100 milioane ani), când, în timpul fazei orogenice austrice, o rețea viguroasă de râuri a erodat o catenă muntoasă ce tocmai se formase în zonă și a depus materialele rezultate la o anumită distanță, într-o mare puțin adâncă, sub forma unor delte sau conuri de aluviuni; ulterior, prundișurile (ce conțineau și lentile de nisipuri) au fost acoperite de alte strate sedimentare, iar soluțiile ce circulau prin interiorul lor treptat le-au cimentat, rezultând conglomerate cu lentile de gresii; așadar, roca din care este clădit muntele s-a format pe fundul unei mări și nu muntele propriu-zis; după formarea conglomeratelor și a gresiilor de Ceahlău, tot ansamblu de roci din care și acestea fac parte (denumit generic *fliș*), căpătând o anumită duritate, a fost scos de sub apele mării prin înălțări tectonice și tot ca efect al forțelor din interiorul Pământului a fost cutat, faliat, deplasat și înălțat, rezultând, practic, munții.

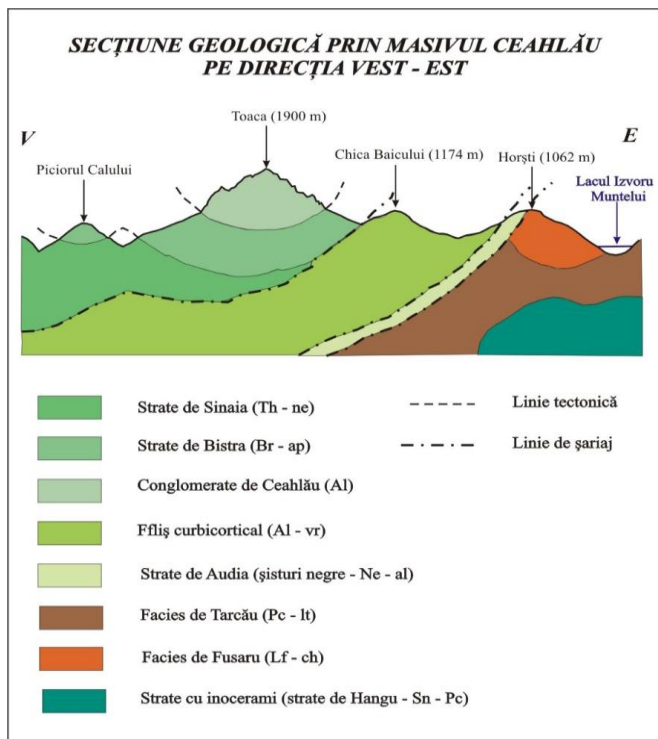
DATE MORFOMETRICE. 1. HIPSOMETRIA

Cea mai extinsă treaptă hipsometrică de pe teritoriul M.C. este cea de 850 – 1050 m (29,14 %), corespunzătoare nivelului superior al obcinelor și picioarelor periferice; este o zonă traversată de numeroase poteci pastorale vechi (foarte puține din acestea fiind marcate), cu păduri amestecate de fag, brad și molid; din poienile acestora se deschid perspective splendide asupra culmii conglomeratice înalte; o altă atracție a acestor culmi o reprezintă fructele de pădure, îndeosebi zmeura, care se coace în a doua jumătate a lunii iulie și prima parte din august; Intervalul 650 – 850 m are ponderea a doua (27,91 %); este domeniul versanților obcinelor și picioarelor periferice, cu păduri de fag și rășinoase dar și cu fânețe și pășuni; turistul va găsi aici, în afară de peisajul pitoresc, fructe de pădure și stâni, la care se poate adăposti de vreme rea sau se poate delecta cu produse specifice ciobănești.

Intervalul 510 – 650 m are ponderea a treia, cu 22,09 %; aici intră culoarele de vale (Bistrița, Bistrițioara, Bicaș, Schitu, Izvoru Muntelui, Pintec, Capra, Izvoru Alb); este regiunea cu așezări umane, în care putem găsi pensiuni agroturistice, magazine, instituții locale; de asemenea, aici intră și Lacul Izvoru

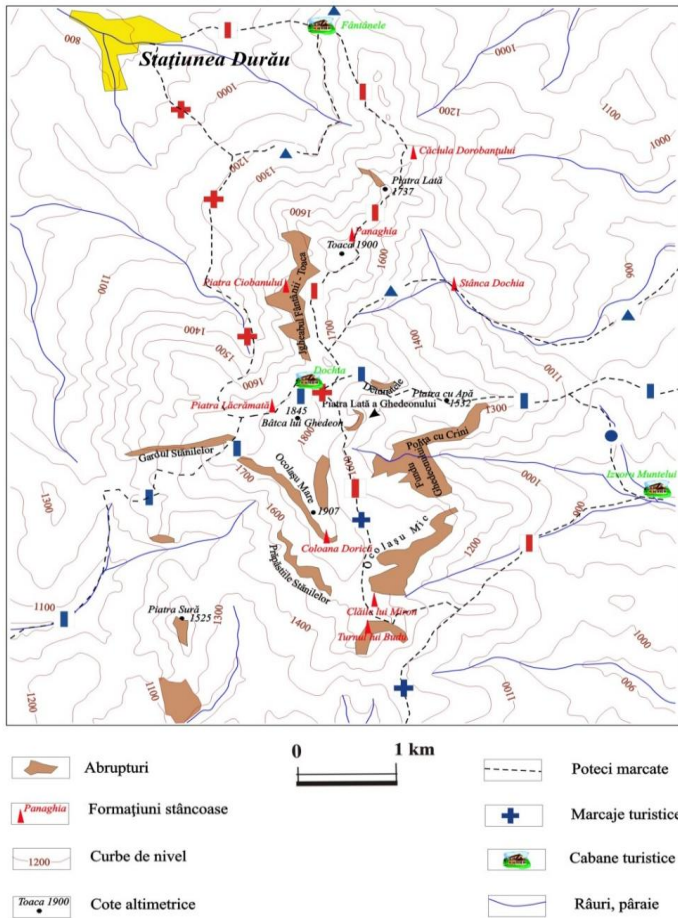
Muntelui, a cărei oglindă de apă la nivelul normal de retenție este la altitudinea de 510 m (I. Ichim et. Al., 1988);

Urmează ca pondere intervalul hipsometric 1050 – 1350 m, cu 16,87 % din suprafața M.C.; este zona culmilor cele mai înalte din cadrul obcinelor periferice, împădurite cu păduri întunecoase de molid, presărate din loc în loc cu poieni cu fânețe sau cu stâni și străbătute de u%) o are zona înaltă a Ceahlăului (peste 1350 m), adică cea mai mare parte a culmii

conglomeratice înalte și a P.N.C.; aici sunt cele mai spectaculoase priveliști, stânci și abrupturi impunătoare, cabana Dochia și traseele turistice marcate ce converg către aceasta și mănăstirea de pe munte.

**Masivul Ceahlău, zona centrală
- abrupturi și formațiuni stâncoase -**

2. PANTELE

Pantele sau geodeclivitatea sau gradul de înclinare a terenurilor (față de planul orizontal al locului) au o influență puternică asupra turismului montan, prin faptul că determină gradul de dificultate al potecilor, dar și pitorescul reliefului (pantele mari și abrupturile sunt cele mai spectaculoase regiuni dintr-o zonă montană).

În M.C. ponderea cea mai mare o au pantele cuprinse între 13 și 18 grade (28 %) și cele între 18 și 23 grade (24,4 %); așadar, 54 % (peste jumătate) din M.C. aparține intervalului 13 – 23 grade, adică pante moderate, situație normală pentru o regiune montană modelată pe roci sedimentare cutate (fliș).

Zonele cu pante mai mari de 23 grade reprezintă aproximativ 19 % din teritoriul M.C.; abrupturile (terenurile cu pantă peste 60 grade) dețin un procent infim (sub 1 %), dar tocmai ele conferă acestui munte aspectul pitoresc și sălbatic; practic, culmea conglomeratică înaltă are în zona superioară un platou (pantă sub 13 grade), delimitat pe toate laturile de abrupturi impozante (pante peste 60 grade) sau cel puțin de versanți puternic înclinați (30 – 60 grade).

3. ENERGIA DE RELIEF (ADÂNCIMEA FRAGMENTĂRII RELIEFULUI)

Se referă la diferența de nivel din cadrul fiecărui pătrat de 1 kmp (metoda pătratelor). Peste 75 % din suprafața M.C. are energie de relief cuprinsă între 200 și 400 m și numai 22 % din teritoriu aparține claselor sub 200 și peste 400 m.

Valorile de peste 400 km/kmp sunt caracteristice numai zonei conglomeratice înalte, acolo unde și pantele sunt mari; așadar în acest sector există și diferență mare de nivel, și înclinare mare a terenului, ceea ce conferă un caracter spectaculos reliefului montan al Ceahlăului.

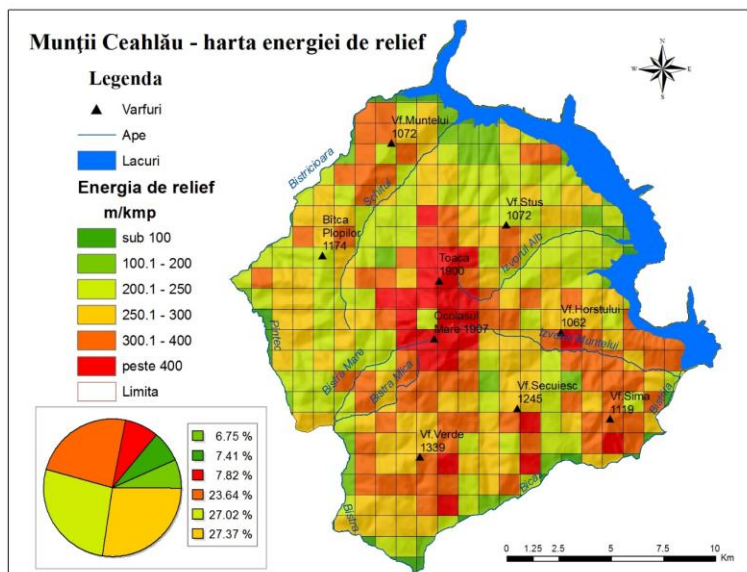
EXPUNEREA SAU ORIENTAREA VERSANȚILOR

În funcție de aceasta versanții sunt mai însoriți sau mai umbriți, adică mai calzi sau mai reci. În cadrul culmii conglomeratice înalte, versantul cel mai bine însorit și implicit cel mai cald este tot abruptul sud-vestic, adică de la Gardul Stănilor, pe sub Ocolașu Mare, Ocolașu Mic, Budu și Ana, până la Vf. Nera, 1362 m.

Cea mai puțin însorită și, din acest motiv, cea mai rece zonă din culmea centrală înaltă este versantul nord-estic, de la est de cabana Fântânele, pe la obârșiile pârâului Țiflic, Bâta Sârbeni, pe sub Panaghia și Toaca, până la Detunate și Piatra cu Apă. Ceilalți versanți ai culmii înalte sunt fie semiînsoriți fie semiumbriți;

RELIEFUL PETROGRAFIC

Este relieful ale cărui trăsături de bază sunt impuse de o anumită rocă. Este cel mai reprezentativ tip de relief pentru Ceahlău: culmea conglomeratică înaltă este un imens martor de eroziune, o zonă rămasă mai înaltă față de regiunile înconjurătoare, datorită durtății mai mari a conglomeratelor de Ceahlău față de flișul grezos șistos al obcinelor și picioarelor periferice. O trăsătură specifică pentru conglomerate o reprezintă relieful de turnuri și clăi (în Ciucaș se numesc „tigăi”): Panaghia, Turnurile lui Budu și Ana, Clăile lui Miron, Turnurile Ocolașului, Călugării, Cununa Zimbrului ș.a.; acestea sunt rezultatul dezagregării conglomeratului în forme rotunjite (dezagregarea fiind efectul principal al ciclurilor îngheț – dezgheț, foarte frecvente primăvara și toamna, dar nu numai); la această rotunjire participă și acțiunea de dizolvare exercitată de către apa din precipitații și acțiunea vântului încărcat cu particule mici, care îi sporesc forța abrazivă.

O altă categorie de forme specifice gresiilor și conglomeratelor din Ceahlău o reprezintă „ciupercile” (numite în Bucegi „babe”), rezultat al eroziunii diferențiate: stratele mai dure formează pălăria ciupercii, iar stratele mai slabe formează piciorul acesteia: Coloana Dorică, Piatra Lăcrămată, Broasca.

RELIEFUL STRUCTURAL

Reprezintă relieful format sub influența accentuată a structurii (structura = modul de aranjare a stratelor).

Culmea conglomeratică înaltă este un caz tipic de sinclinal suspendat (ca și alte masive din România, precum Hăghimașul, Bucegii, Rarăul, Piatra Craiului, Piatra Mare ș.a.).

Platoul superior al Ceahlăului este un reflex al dispunerii straturilor de conglomerate aproape orizontale în acel sector. Ocolașul Mare, Masa Dacică, Ocolașul Mic reprezintă niște *cueste*, adică cele mai reprezentative forme de relief pe structură monoclină (în ansamblu, Ceahlăul este un sinclinal, dar dacă separăm numai o zonă restrânsă, precum Ocolașul Mare, constatăm că avem de-a face cu un monoclin, adică stratele înclină într-o singură direcție, în speță spre nord). Alte forme structurale întâlnite în Ceahlău sunt polițele și brânele (Polița cu Crini și Brâna Ocolașului Mare sunt cele mai reprezentative).

Abrupturile Ceahlăului sunt forme lito–structurale (prezența lor se datorează atât durtății conglomeratelor, cât și aranjamentului tectonic al acestora); ele înconjoară muntele pe toate direcțiile, dar sunt totuși mai spectaculoase în jumătatea de sud – vezi tabelul.

RELIEFUL PERIGLACIAR

S-a format în Cuaternar (acum 1,5 milioane ani până acum 10.000 ani), în timpul fazelor glaciare (când, la peste 2000 m, în Carpați existau ghețari);

S-a format prin procese de dezagregare a conglomeratului la scară și intensitate mult mai mari decât în prezent, dar și prin procese de tasare nivală, avalanșe de zăpadă, solifluxiuni; toate aceste procese se manifestă și în prezent, dar cu intensitate mai mică și pe areale mai mici decât în Cuaternar (I. Bojoi, 1975);

Rezultatul acestor procese îl constituie, în primul rând, imensele mase de grohotiș acumulate la baza culmii centrale conglomeratice, ca trene sau poale de grohotiș, acoperite în cea mai mare parte de pădure (adesea, prin pădurile de la baza Ceahlăului pot fi întâlnite chiar și blocuri de rocă rostogolite de sus, cu diametre de peste 5 m);

Ceea ce a rămas pe loc în urma dezagregărilor reprezintă așa-numitul *relief rezidual*: stânci ascuțite, colți, ace, nu foarte răspândite în Ceahlău, unde, așa cum arătam anterior, ele au fost rotunjite de factorii atmosferici, căpătând aspect de turnuri sau clăi; totuși se pot observa și stânci ascuțite (ace sau colți), de exemplu Detunatele; dezagregările care au dus la formarea Detunatelor sunt foarte recente (sute, poate mii de ani), în timp ce turnurile și clăile s-au modelat în zeci de mii sau sute de mii de ani.

CONCLUZII

Masivul Ceahlău (spațiul dintre văile Bistrița, Bistricioara și Bicaz) este alcătuit din două compartimente net deosebite între ele: *culmea centrală conglomeratică înaltă* (până la 1907 m altitudine), dar care reprezintă doar 10 % din suprafața acestuia și *obcinele și picioarele periferice*, mult mai scunde (900 – 1300 m), cu pante mai mici, fără abrupturi sau stânci, bine împădurite, astfel că putem afirma că Ceahlăul propriu-zis îl reprezintă doar prima subunitate;

Ceahlăul propriu-zis este o culme desfășurată pe 8 km pe direcția nord-sud, un imens martor de eroziune pe conglomerate dure de vârstă cretacică (100 milioane ani);

Agenții modelatori (ciclurile îngheț-dezgheț, apa, vântul) au atacat în decursul milioanelor de ani conglomeratele, sculptând stânci impozante (turnuri, clăi), sau mai reduse ca dimensiuni dar inedite, bizare (ciuperci, coloane, cușme), precum și abrupturi și prăpăstii uneori amețitoare, conferind acestui munte un pitoresc și un farmec unice;

Formele de relief pe conglomerate (secundar – pe gresii și calcare) reprezintă principalul element de atracție pentru turiștii care vin an de an și escaladează acest munte; Ceahlăul reprezintă poate cel mai bun și mai celebru punct de belvedere din toți Carpații Românești, deoarece el domină autoritar cu silueta sa impunătoare această parte de țară, fiind vizibil de la mari depărtări din toată Moldova și din toți Carpații Orientali și o parte din cei Meridionali;

La scara timpului geologic, Ceahlăul este efemer (peste 10 milioane de ani este probabil că el va fi doar o „bâtcă”, nu mai înaltă de 1000 – 1100 m), însă în conștiința românilor, în special a muntenilor de la poalele lui, el este veșnic, născut odată cu pământul și va dura cât acesta; dovada afirmației de mai sus o constituie venerarea lui (singurul munte din România cu hram bisericesc, cu ziua dedicată de sărbătoare) și nu în ultimul rând afluxul impresionant de turiști care vin în fiecare an pentru a-i admira frumusețea sa, pe cât de sălbatică pe atât de ademenitoare.

Implicarea Forumului Montan din România - filiala Neamț la dezvoltarea și promovarea unor concepte moderne de turism

Vasile AVĂDĂNEI, dr.ing., Cercetător asociat: Institutul Național
de Cercetări Economice – Centrul de Economie Montană;
Lazăr LATU, dr.ec., Președinte: Forumul Montan din România
filiala Neamț;

Rezumat: *Dezvoltarea montană include printre priorități dezvoltarea turismului ca domeniu emergent și ca resursă de valoare adăugată. Filiala Neamț a Forumului Montan din România a inclus dezvoltarea turismului în misiune și o parte importantă din activitățile și proiectele desfășurate, în mod direct și indirect, au generat rezultate în acest domeniu. În prezenta lucrare sunt prezentate elemente selectiv ale activității Forumului cu rezultate în domeniul turismului sau cu implicații apropiate. Analiza cuprinde perioada de patru ani de la înființarea filialei Forumului până în prezent.*

1. Prezentarea Forumului Montan din România filiala Neamț

Dezvoltarea montană a polarizat în Regiunea Nord Est o problemă complexă încă din anii 80. La începutul acestui Mileniu s-au cristalizat elemente de manifestare ale societății civile și s-a constituit Forumul Montan ca expresie a manifestărilor de jos în sus ale spiritului de dezvoltare pe suportul unei guvernante consistente. La Vatra Dornei, construcția instituțională a cuprins treptat o problemă tot mai complexă: de organizare, de manifestare, de formare, de investiții, de asociere. Efectele de multiplicare au extins treptat aria de manifestare și au diversificat soluțiile pentru problemele cu care se confruntau comunitățile montane.

Filiala Neamț a Forumului Montan din România a reprezentat oportunitatea unui nou catalizator privind dezvoltarea montană pe diferite componente emergente sau tradiționale, dar de pe poziții tehnologice și manageriale noi. Turismul reprezintă una din principalele priorități, dar în asociere cu alte domenii cu care se corelează. De altfel, în declarațiile de misiune, viziune, obiective, valori asociația pune în serviciul dezvoltării instrumente, cunoștințe și conepce de mare noutate care să asigure conexiunile de convergență și competitivitate atât de necesare.

De asemenea, componenta de diseminare are o consistență deosebită prin faptul că asociația este conectată la cele mai înalte niveluri de factori interesați care privesc dezvoltarea montană:

- Consiliul Național al Muntelui condus de președintele Academiei Române;
- Institutul Național de Cercetări Economice – Centrul de Economie Montană;
- Convenția Europeană Euromontana – prin Forumul Montan din România;
- Academia de Științe Agricole și Silvice – Comisia de Montanologie (subcomisia Civilizație montană);
- Institutul de Cercetări Economice și Sociale „Gh. Zane” Iași (Organizator al Conferinței internaționale anuale "Turismul rural românesc în contextul dezvoltării durabile. Prezent și perspective";

În aceste coordonate membrii asociației își aduc contribuția la îmbunătățirea, dezvoltarea și chiar crearea unor concepte în sprijinul dezvoltării montane în general și a turismului în special. Pentru a se putea acoperi cât mai complet și mai detaliat ariile de abordare a dezvoltării montane au fost delimitate departamente pe categorii de domenii:

- a. Centrul de Informare, Asistență, Consiliere pentru Dezvoltare Montană. Interfață de dialog cu comunitățile și producătorii montani pentru asociere, dezvoltare de activități economice, promovare etc.
- b. Centrul de Formare Profesională Montană. Learning & Training în specializări cu specific montan: management, marketing, antreprenariat, turism, valorificarea resurselor montane
- c. Centrul de Cultură și Civilizație Montană. Activități în conexiune cu Comisia de montanologie a Academiei de Științe Agricole și Silvice
- d. Centrul de Studii și Cercetări Interdisciplinare. Scop: suportul coagulării forțelor intelectuale pentru studii, cercetări, veghe în domeniul montan. Misiune: realizarea de studii privind diagnoza și perspectivele de dezvoltare montană în ansamblu și pe sectoare, domenii etc.
- e. Centrul Academic Regional Nord Est pentru Dezvoltare Montană Durabilă. Scop: mediu de reflecție intelectuală și spirituală pentru problematica dezvoltării montane. Misiune: un prezent dinamic între un trecut bogat în tradiții și valori și un viitor pragmatic.

Într-o astfel de structurare ordonarea problemelor și corelarea lor este simplificată și mai bine focalizată pe problemele și provocările cu care ne confruntăm.

2. Contribuții ale Forumului Montan din România filiala Neamț la îmbunătățirea conceptelor de dezvoltare a turismului

2.1. Definirea și descrierea elementelor de conținut

Domeniul turismului se regăsește direct și indirect în obiectivele asociației, așa cum au fost definite în Statut. Menționăm pe cele mai relevante în contextul temei prezente:

- Sprijinirea dezvoltării durabile economice și sociale a comunităților montane, cu acordarea unei atenții speciale conservării tradițiilor din localitățile de munte și întărirea identității culturale, permițând membrilor săi să-și mențină autonomia, să se bucure de drepturi egale și să își “proiecteze” viitorul propriu;
- Sprijinirea procesului de consolidare a gospodăriei rurale montane de tip integrat, ca nucleu economic de bază a satului montan și a dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii, creatoare de noi locuri de muncă pentru tineret, în localitățile montane;
- Promovarea produsului montan, pe baza calității și a valorii adăugate;
- Analizarea, și elaborarea de planuri, strategii, politici, programe, proiecte și acțiuni, ce se desfășoară pe teritoriul montan. Dezbateră și adaptarea de măsuri, soluții și recomandări care să contribuie la progresul socio - economic al zonei montane;
- Atragerea unor surse de finanțare externe / interne, prin programe sau alte modalități, necesare implementării proiectelor prioritare de dezvoltare durabilă în zona montană;
- *Sprijinirea dezvoltării turismului rural montan și a meșteșugurilor, ca activități economice complementare activităților de bază, producătoare de profit, care, reinvestit în gospodăriile montane, asigură consolidarea bazei materiale a acestora, prosperitatea comunităților montane și stabilitatea locuitorilor;*
- Revitalizarea meșteșugurilor tradiționale și promovarea artei populare modernizată care să valorifice experiența dobândită de meșterii populari în acest domeniu. Introducerea în circuitul economic a lânii, blănurilor și pieilor de ovine, surse de creștere a veniturilor și de creare de noi locuri de muncă. Realizarea de intervenții sporite pentru desfacerea produselor pe piața internă și externă;
- Realizarea de acțiuni de formare profesională pentru adulți: inițiere profesională, reconversie profesională, calificare,

specializare și perfecționare, inclusiv însușirea de limbi străine și alte forme de învățământ pentru adulți;

- Promovarea de acțiuni de cercetare științifică aplicativă, de analize, studii, strategii în domeniul economic, tehnic, ecologic, socio - uman, de dezvoltare durabilă a localităților montane, precum și de acțiuni creativ – inovative în domeniul managerial;

- Dezvoltarea activităților de consultanță pentru afaceri și management în domeniul studiilor de piață și fezabilitate, oportunități în afaceri, înființare de întreprinderi mici și mijlocii, intermediari, colaborări, parteneriate, resurse umane, planificare, strategii etc.;

- Promovarea unor acțiuni comune inițiate de femei și de tineret în domeniul dezvoltării durabile și asigurarea egalității de șanse;

- Organizarea de manifestări științifice și acțiuni educative: simpozioane, sesiuni, mese rotunde, conferințe, schimburi de idei și experiență, seminarii etc.;

- Susținerea bunăstării sociale prin crearea de noi locuri de muncă, sporirea veniturilor, diversificarea ocupațională, inițierea de sondaje de opinie, îmbunătățirea calității produselor și serviciilor;

- Propunerea de programe sau activități comune cu autoritățile administrației publice locale unde funcționează structuri pentru relații cu mediul asociativ;

Din acest punct de vedere activitatea asociației s-a concretizat în promovarea oportunităților și argumentarea prioritizărilor în ceea ce privește:

- dezvoltarea, extinderea și diversificarea rețelei comerciale de cazare, alimentație, servicii;

- infrastructură de acces

- infrastructură pentru divertisment, cultură, informare, educație, stil de viață etc.

- fundamentarea strategiilor legate de domeniul turismului și a domeniilor adiacente

- concepte noi privind pachetele turistice (servicii, rețele, structuri de sprijin)

2.2. Abordări teoretice și practice

Provocările cu care s-a confruntat de la început asociația au fost de definire a contextului contemporan al dezvoltării montane și fundamentarea soluțiilor care se impun pentru racordare și integrare la dezvoltarea montană europeană. Din

acest motiv ne-am concentrat atenția pe definirea unor concepte care să racordeze elementele tradiționale de cele de dezvoltare durabilă și de societate a cunoașterii. Au fost elaborate studii și cercetări, au fost definite concepte strategice și operaționale pentru a susține cu argumente diferite idei și soluții care, chiar dacă nu sunt prea vizibile, condiționează accesul la resurse și la soluții sociale / economice / ecologice / tehnologice care să asigure convergența și competitivitatea zonei montane în context global. Ideile noastre s-au facut auzite la nivelurile cele mai înalte în mediul academic, universita, științific și politic pregătind terenul pentru proiectele și surse de finanțare atât de necesare.

În ceea ce privește asocierea cu domeniul turismului s-au conturat câteva aspecte importante care sunt detaliate în continuare.

2.2.1. Definire ca factor interesat

În acest context asociația își propune un obiectiv ambițios: să devină un factor de moderare important în dezvoltarea durabilă locală astfel:

- Dezvoltare montană pe principii durabile. Fundamentarea strategiilor și politicilor în sprijinul decidenților, elaborarea unor modele de dezvoltare compatibile cu modelele europene și globale.

- Oportunități pentru comunități din zona de munte: modernizarea conceptelor de abordare la nivel de comunități și asocieri pe bază de accesibilitate, conectivitate și compatibilitate.

- Oportunități pentru fermieri și întreprinzători: definirea contextului de transformare a fermelor montane din producător pentru nevoi proprii în furnizor de produse cu valoare adăugată ridicată.

- Formare profesională / Ocupare: formarea profesională pentru competențe noi cerute în zona montană pe specificul turismului în cazare, alimentație, servicii pentru pachete de înaltă calitate.

2.2.2. Definirea unor concepte de dezvoltare montană

Pentru dezvoltarea montană s-au conturat câteva concepte complexe care permit o abordare managerială orientată către performanță:

- Managementul serviciilor: definirea pachetului turistic și a componentei acestuia precum și a furnizorilor potriviți care trebuie să îndeplinească o serie de condiții certificate corespunzător. Acest reper permite asigurarea calității și adaptarea continuă a serviciilor turistice la așteptările și exigențele consumatorului.

- Inovarea în turism: soluții de îmbunătățire continuă a serviciilor turistice pentru creșterea competitivității furnizorilor;
- Învățarea în turism: perocupare continuă pentru asigurarea cu resurse umane pregătite corespunzător. Cultivarea competențelor și aptitudinilor pentru crearea și menținerea unor nișe într-un pachet turistic complex și flexibil.
- Valorificarea resurselor locale (apă, aer, sol, biomă, energie): punerea în valoare a tuturor resurselor locale pentru asigurarea valorii adăugate ridicate.
- Valorificarea unor atribute de nișă: (altitudine, peisaj, atributul balneo – climateric).

2.2.3. Abordarea pachetului turistic

În contextul creșterii complexității pachetului turistic este necesar ordonarea factorilor interesați pentru o participare colaborativă care să acopere la cea mai înaltă calitate toate componentele. Sunt cunoscute particularitățile comerțului cu servicii turistice și exigența consumatorului de astfel de servicii. Elementele pe care le studiem și le diseminăm sunt legate tocmai de aceste particularități și interconexiunile care dau consistență întregului pachet. Serviciile turistice și multitudinea de factori interesați. Din acest punct de vedere este determinantă poziționarea fiecărui serviciu turistic de-a lungul lanțului de furnizare și pe ramificațiile aferente, precum și potențialitatea de a oferi valoare adăugată.

Într-adevăr, deși sunt oferite de diferiți furnizori componentele pachetului turistic luate separat pot crea disconfort la consum și compromis și celelalte servicii care excelează prin calitate. Spre exemplu, un drum de proastă calitate, lipsa unor indicatoare decid în raport cu calitatea unei cazări sau a unei mese pregătite cu artă gastronomică.

Diversitatea componentelor este de asemenea cوتată pozitiv și face atractiv fenomenul turistic ca frecvență și durată.

2.2.4. Mod de punere în valoare

Abordarea serviciilor turistice de către asociație este corelată și integrată sub aspectul valorificării resurselor locale și ale etapelor intermediare de prelucrare, compunere și asociere. Considerăm că un pachet turistic adevărat se poate compara, sub aspectul complexității, cu o mașină. Sunt incluse atâtea componente și la un nivel de exigență atât de ridicat, încât fiecare componentă este tratată și exigență și la standarde foarte ridicate de complexitate și performanță. Probabil compararea celor două

produse pare forțată, dar diferența dintre ele este dată numai de natura lor: mașina este un produs tangibil, bine definit, reproductibil și cu uzură programabilă, în timp ce al doilea este un serviciu intangibil, personalizat și foarte foarte alterabil.

Cu atât mai spectaculos este modul de a converge o diversitate de factori interesați. De aceea este necesar o integrare a mai multor discipline:

- caracterul multidisciplinar este determinat de diversitatea și diversificarea direcțiilor de abordare și corelare cu impactul consumului actului turistic;
- sub aspect interdisciplinar trebuie să urmărim combinarea sinergică a unor domenii astfel încât să se obțină maximum de impasct cu minimum de costuri;
- caracterul transdisciplinar în contextul unor realități: realitatea exploatarei resurselor montane, realitatea pieței, realitatea socială, realitatea muntelui etc. Pentru ca aceste elemente să se coreleze este necesară o cultură colaborativă, o mentalitate a convergenței și o deschidere spre inovare.

2.3. Context european – conexiuni europene

Deschiderea asociației către valorile și exigențele europene are un caracter complex prin multitudinea de relații și oportunități care au fost create într-un interval de timp relativ scurt (4 ani). S-a luat contact cu contextul european, cu politicile aplicate în țările membre cu experiențele și bunele practici, cu modele noi sau inovative. Menționăm în acest sens câteva din contactele derulate la nivel european:

- Convenția EUROMONTANA, Chambery 2012 ne-a permis să ne prezentăm cu o comunicare: Tineretul din Carpați în societatea cunoașterii;
- Antreprenoriatul european – atenția mărită acordată IMM-urilor: a fost apreciată participarea membrilor asociației la „Premiile antreprenoriatului european” – Nicosia 2012,
- Cooperarea bilaterală cu provincia Sudtiro: au avut loc două întâlniri bilaterale și s-au desfășurat două serii de cursuri în domeniul fabricării articolelor a brânzeturilor;
- Proiecte europene prin fonduri structurale: au fost implementate proiecte finanțate din fonduri europene care s-au supus unor exigențe adecvate în ceea ce privește natura cheltuielilor dar și a impactului prevăzut a se atinge într-o succesiune logică: activități, rezultate, obiectiv specific, obiective generale; În prezent se fac

aplicații în apeluri de proiecte incluse în noua perioadă de programare, 2014 – 2020.

- Inovarea în servicii (EUROPA INNOVA): participarea unor membri la un panel de experți cu această temă a adus elemente de noutate prin aplicarea cărora deja s-au elaborat proiecte și s-au formulat oportunități de cooperare la nivel academic și la nivel economic.

- Clustere emergente: modelul clusterelor are un conținut deosebit de complex și aplicarea lui necesită mutații profunde de mentalitate în managementul dezvoltării, în elaborarea de politici, în dezvoltarea culturii colaborative, în integrarea unui spectru foarte complex de factori interesați. Aceasta a rezultat de asemenea în urma participării unor membri ai asociației un panel de experți european care s-a constituit într-o adevărată școală în domeniu. Prin abordarea acestor aspecte s-au obținut două elemente de impact pe termen lung:

- am aflat despre exigențele de la nivel european și am formulat probleme legate de perspectiva de a ne compatibiliza cu practicile și contextul unei piețe extinse;

- am informat despre existența noastră, despre elementele noastre de specificitate și despre realizările de până acum precum și despre disponibilitatea de a ne asocia în rețele și parteneriate.

3. Activități de diseminare

3.1. Participare la manifestări științifice, publicații

În tabelul următor sunt prezentate lucrări publicate la care autorii semnează în numele Forumului Montan.

Nr	An	Manifestarea	Titlu	Autori
1	2010	Simpozion „Managementul cunoașterii”, Fac. de Filosofie, Universitatea București	Provocări privind dezvoltarea zonei de munte în societatea bazată pe cunoaștere,	V. Avădănei, Lidia Avădănei, Oana Crina Bujor, Lazăr Latu,
2	2010	Ziua internațională a muntelui ed. 7, Forumul Montan din România -	Perspective ale zonei de munte în contextul Strategiei	V. Avădănei, Susana Geangalău,
3	2011	Simpozionul internațional „Turismul rural românesc în contextul dezvoltării	Elemente inovative pentru un turism competitiv,	V. Avădănei, Lidia Avădănei, Lazăr Latu

		durabile. Actualitate și perspective”, Vatra Dornei,		
4	2011	Ziua internațională a muntelui ed. 8, Forumul Montan din România - București,	Atribute ale tinerei generații favorabile unei dezvoltări durabile montane, Experiențe din județul Neamț,	V. Avădănei, Lazăr Latu, Lidia Avădănei,
5	2012	Simpozionul internațional „Turismul rural românesc în contextul dezvoltării durabile. Actualitate și perspective”, Vatra Dornei	Provocările turismului între tradiție și competitivitate	V. Avădănei, Lidia Avădănei, Lazăr Latu,
6	2012	Simpozionul Dezvoltarea Durabilă a Euroregiunii Siret - Prut - Nistru, Academia Română - filiala Iași	Stimularea dezvoltării rurale în contextul Bioeconomiei Bazate pe Cunoaștere,	V. Avădănei, Lidia Avădănei, Doina Dănilă, Lazăr Latu
7	2012	Forumul Montan din România – fil. Neamț, Durău, 2012;	Știința în serviciul muntelui,	V. Avădănei, Lazăr Latu,
8	2012	Workshop științific „Resurse economice durabile ale zonei montane din România” Institutul Național de Cercetări Economice, București, mai	Premise ale dezvoltării competitive ale economiei montane,	V. Avădănei, Lazăr Latu,
9	2012	Simpozion „Contribuții ale cercetării științifice la dezvoltarea zonei rural – montane, INCD Montanologie Cristian-Sb	Evoluții economice ale zonei montane din județul Neamț,	V. Avădănei, Lazăr Latu, Oana Crina Bujor, Lidia Avădănei,
10	2012	Congresul European de Turism Rural, ed. 4, Piatra Neamț	Oportunități de turism ecologic – Delta de la munte,	V. Avădănei, Lidia Avădănei, Lazăr Latu, Oana Crina Bujor
11	2012	Congresul	La jeunessesdes	Oana Crina

		Euromontana, Chambery, Franța,	Carpates dans la société de connaissance,	Bujor, Veronica Barb, V. Avădănei, Lazăr Latu,
12	2012	Zilele academice ieșene, Academia Română - filiala Iași – ICES „Gh. Zane”, Iași	Probleme actuale privind managementul generațiilor,	V. Avădănei, Oana Crina Bujor, Lidia Avădănei, Lazăr Latu,
13	2012	Conferința tehnico-științifică „Transport: economie, inginerie și management”,	Soluții inteligente privind managementul mobilităților,	V. Avădănei, Lazăr Latu, Lidia Avădănei,
14		Universitatea Tehnică a Moldovei, Chișinău, Republica Moldova	Atribute ale tinerei generații favorabile unei dezvoltări durabile montane,	V. Avădănei, Lazăr Latu,
15	2012	Ziua internațional a muntelui ed. 9, Forumul Montan din România - București,		
16	2013	Simpozionul internațional „Turismul rural românesc în contextul dezvoltării durabile. Actualitate și perspective” Ed. 15, Vatra Dornei	Soluții și exemple de bune practici în agroturismul montan	V. Avădănei, Lazăr Latu, Lidia Avădănei,
17	2013	Al 2-lea Seminar al Centrului Național de Economie Montană, București	Adaptarea viziunii montane naționale la Orizonturile EUROPA 2030, 2040,	V. Avădănei, Lazăr Latu,
18	2013	Ziua internațională a muntelui ed. 10, Forumul Montan din România - București,	Dimensiunea antreprenorială a dezvoltării durabile montane în județul Neamț,	V. Avădănei, Lazăr Latu,

În tabelul următor snt prezentate lucrări publicate la care autorii semnează în numele Forumului Montan.

Nr	Autori	An	Titlu	Publicație
1	V. Avădănei, Lidia Avădănei, Oana Crina	2010	Viziuni noi în abordarea dezvoltării durabile	”Rolul euroregiunilor în dezvoltarea durabilă în contextul

	Bujor,		pentru zona rurală	crizei mondiale”, vol. VII, ed. I. Talabă, Ed. Tehnopress, Iași, (ISBN 978-973-702-812-9);
2	V. Avădănei, Lidia Avădănei, Oana Crina Bujor,	2010	Ofensiva serviciilor pe orizontul Europa 2020 – incertitudini la frontiera inovării,	”Rolul euroregiunilor în dezvoltarea durabilă în contextul crizei mondiale”, vol. VII, ed. I. Talabă, Ed. Tehnopress, Iași, (ISBN 978-973-702-812-9)
3	V. Avădănei, Lidia Avădănei, Izabela Nedelcu, Adriana Luminita Huianu, Liviu Postolache, Al. Anisia, Claudiu Parjolea,	2010	Delta of the montains – green features of lake Pangarati,	The Danube River, nr. 9, an. 6, (ISSN 1583 – 7513);
4	V. Avădănei, Lidia Avădănei, Maria Magdalena Hisum,	2010	Direcții noi de cercetare în zona montană	Buletinul AGIR, supliment 1, (ISSN-L 1224 – 7928);
5	V. Avădănei, Lidia Avădănei, Lazăr Latu,	2011	Elemente inovative pentru un turism competitiv,	„Turismul rural românesc în contextul dezvoltării durabile. Actualitate și perspective”, vol. XXII, Ed. Tehnopress, Iași, (ISBN 978-973-702-838-9);
6	V. Avădănei, Lidia Avădănei, Oana Crina Bujor, Lazăr Latu,	2011	Provocări privind dezvoltarea zonei de munte în societatea bazată pe cunoaștere,	în „Managementul cunoașterii - teme actuale”, ed. C. Stoenescu, Editura Universității, București, (ISBN 978-606-16-0041-0);
7	V. Avădănei,	2012	Provocările	„Turismul rural

	Lidia Avădănei, Lazăr Latu,		turismului între tradiție și competitivitate,	românesc în contextul dezvoltării durabile. Actualitate și perspective”, vol. 1 (XXVII) - 3, Ed. Tehnopress, Iași, (ISSN 2284-7006)
8	V. Avădănei, Lidia Avădănei, Doina Dănilă, Lazăr Latu,	2012	Stimularea dezvoltării rurale în contextul Bioeconomiei Bazate pe Cunoaștere,	”Rolul euroregiunilor în dezvoltarea durabilă în contextul crizei mondiale”, vol. X, ed. I. Talabă, Ed. Tehnopress, Iași, (ISBN 978- 973-702-913-3);
9	V. Avădănei, Lidia Avădănei, Oana Crina Bujor, Lazăr Latu,	2012	Probleme actuale privind managementul generațiilor,	„Progrese în teoria deciziilor economice în condiții de risc și incertitudine”, vol. XVII, ed. I. Talabă, Ed. Tehnopress Iași, (ISBN 978- 973-702-947-8);
10	V. Avădănei, Lazăr Latu,	2012	Atribute ale tinerei generații favorabile unei dezvoltări durabile montane,	Lucrările Conferinței tehnico-științifice „Transport: economie, inginerie și management”, Ed. Tehnică a Moldovei, Chișinău, ISBN 978-9975-45- 219-9;
11	V. Avădănei, Lidia Avădănei, Oana Crina Bujor, Liviu Postolache,	2012	Particularități ale dinamicii ecosistemelor în lacurile de baraj natural. Studiu de caz – lacul Cujeidel,	The Danube River, nr. 12, an. 8, (ISSN 1583 – 7513)
12	V. Avădănei, Lazăr Latu, Lidia Avădănei,	2013	Soluții și exemple de bune practici în agroturismul montan,	Ed. Tehnopress Iași, „Turismul rural românesc în contextul dezvoltării durabile. Actualitate și perspective”, vol. 1 (XXXI), ISBN 978-

				606-687-012-2;
13	V. Avădănei, Lidia Avădănei, Camelia Ștefanache, Doina Dănilă, Carmen Năstase, Lazăr Latu,	2014	Interferențe durabile favorabile dezvoltării ecoturismului,	„Turismul rural romănesc în contextul dezvoltării durabile. Actualitate și perspective”, vol. 1 (XXXIII), Ed. Performantica, Iași, ISBN 978-606-687- 086-3, CABI;
14	V. Avădănei, Lazăr Latu,	2014	Adaptarea viziunii montane naționale la Orizonturile EUROPA 2030, 2040	Journal of Montanology, v1/1, ISSN 2360 - 6215

3.2. Participare la proiecte

Au fost derulate câteva proiecte cu teme apropiate de subiectul care se dezbate acum și aici.

Proiect “Întreprinzător în zona de munte”

Acest proiect a fost finanțat prin programul Tineret în acțiune. Obiective proiectului au fost:

O1: Promovarea antreprenoriatului ca opțiune de carieră profesională în rândul a 25 tineri șomeri din zona de munte. Au fost identificați tineri cu potențial antreprenorial și s-au inclus într-un pachet de activități de tip SCAPIA (sensibilizare, conștientizare, antrenare, participare, implicare, asumare). Acest pachet este construit într-o manieră proprie și are elemente de drpept de autor.

O2: Crearea a 6 Centre de Inițiativă Antreprenorială pe o arie geografică favorabilă relațiilor colaborative. Localitățile zonei montane din județul Neamț au fost grupate în 7 arii pe criterii de accesibilitate și de conectivitate. În fiecare din acestea s-au desfășurat activități care au exploatat acest potențial de dezvoltare locală. Au fost selectate localitățile: Dămuc, Farcașa, Tașca, tezlău, Vânători Neamț, Piatra Neamț.

O3: Dezvoltarea de acțiuni antreprenoriale orientate spre performanță ca germeni ai unei noi dinamici economice montane: s-au desfășurat activități de argumentare a avantajelor inițivelor antreprenoriale asociative care să permită constituirea de lanțuri și realizarea unor produse (bunuri și servicii) performante.

Cea mai importantă activitate a constat în organizarea unei tabare antreprenoriale care a avut ca scop motivarea tinerilor pentru inițiative antreprenoriale pe teme accesibile și orientate spre performanță.

Proiectul MONT 27 „Creșterea valorii adăugate a produselor tradiționale montane din județul Neamț pentru valorificare pe un suport cultural pe piața europeană extinsă”

Acest proiect a avut ca finanțator Consiliul Județean Neamț pe baza legii 350 din 2005 și a HCJ Neamț nr. 19 din 12.02.2014. S-a realizat o abordare diferită a subiectului. Dacă până mai recent abordările de dezvoltare montană se refereau cu precădere la aspectele sociale și economice., noi ne-am gândit la o abordare culturală ceea ce a pus în evidență aspecte deosebit de interesante și chiar soluții care se vor regăsi în curând la baza unor noi concepte de dezvoltare locală și regională, în special în turism. S-a elaborat și editat un manual „Fabricarea artizanală a brânzeturilor” ca suport pentru transfer de cunoștințe teoretice și practice sistematizate, care combină elementele tradiționale cu exigențele actuale în procesul de producție și comercializare. S-a realizat și editat un “Catalog de produse montane de origine vegetală și de origine animală” care cuprinde o bază de informații, rețete, emoția consumului, relația cu natura, generarea de sănătate, valoarea adăugată, potențialul de valorificare.

Concluzii

Forumul Montan din România – filiala Neamț se constituie ca un catalizator al dezvoltării locale montane prin rolurile pe care le poate juca:

- Promotor: prin coagularea factorilor interesați în cadrul unor proiecte de anvergură integratoare și prin corelarea obiectivelor și strategiilor grupurilor de acțiune locale care includ comune montane.
- Inițiator și partener: prin resursele umane pe care le accesează și prin instrumentele de lucru pe care le poate utiliza în cadrul pachetului IIASC (informare, instruire, asistență, sprijin, cooperare).
- Resursă de soluții și bune practici prin valorificarea conexiunilor la rețelele din care face parte la nivel academic și al societății civile.

Dezvoltare montană implică în mod determinant domeniul turismului ca forma de valorificare a potențialului natural și cultural

și ca succesiune de soluții de creștere a valorii adăugate a produsului montan rezultate din resurse agricole, silvice, acvatice.

Turismul reprezintă un domeniu prioritar de abordare deoarece se constituie într-un important suport de punere în valoare a resurselor naturale și culturale cu impact social, economic și ecologic.

Asociația Forumul Montan din România filiala Neamț este pregătită și disponibilă să participe la parteneriate în proiecte și programe care privesc dezvoltarea montană în general și dezvoltarea turismului montan în special.

Ecoturismul – perspectivă a valorificării durabile a patrimoniului natural și a tradițiilor din localitatea Bicazu Ardelean

prof. Cornel DUCULESCU
Școala Gimnazială Bicazu Ardelean

Rezumat: Pornind de la importanța majoră a ecoturismului, anume aceea de a fi principala formă de manifestare a turismului durabil, sunt prezentate mai întâi câteva aspecte privind conceptul de ecoturism, o problemă delicată și o provocare pentru specialiștii din domeniu datorită multitudinii de activități implicate, o definiție clară, unanim acceptată, nefiind încă elaborată. Am considerat necesară prezentarea principiilor de bază ale ecoturismului, dar și codul de comportament al ecoturistului, având ca surse „Megan Epler Wood, *Ecotourism Principles, Practices and Policies for Sustainability*, 2002”, respectiv „Tourisme Quebec, www.bonjourquebec.com.” Evident, o prezentare generală a comunei Bicazu Ardelean care să cuprindă atât elemente legate de localizare, cât și de natură fizico și socio-geografică, conduc la înțelegerea apariției și evoluției patrimoniului natural și spiritual al acestei așezări montane, puternice argumente în favoarea practicării unui ecoturism de calitate. Ultima parte a lucrării cuprinde câteva repere ale activităților educative pe teme de mediu derulate de către școala din Bicazu Ardelean, care se vor a fi continuate, în contextul uneia dintre principalele ținte strategice cuprinse în proiectul de dezvoltare instituțională a școlii pe perioada 2013 – 2017. În concluzie, ecoturismul are perspective de afirmare ca o versiune a valorificării durabile, cu posibilitatea de a deveni o nișă de piață în cadrul localității Bicazu Ardelean și împrejurimi.

I. ECOTURISMUL – PRINCIPALA FORMĂ DE MANIFESTARE A TURISMULUI DURABIL

I. 1 Conceptul de ecoturism

Termenul de ecoturism aparține unei tematici în care se identifică numeroși alți termeni consacrați în domeniul turismului din ultimele decenii, precum: turism durabil, turism responsabil, geoturism, turism alternativ, turism „verde”, etc., fiecare având domenii de exprimare și trăsături proprii. Apar astfel confuzii între ecoturism și ceilalți termeni menționați, explicați de altfel în literatura de specialitate. De exemplu termenul de „turism responsabil” presupune că practicanții turismului, dar și cei implicați în această activitate (prestatori de servicii turistice), să

adopte o atitudine responsabilă față de destinația turistică, respectiv față de populația locală, de resursele naturale și culturale din arealul vizitat. Sau termenul „geoturism”, lansat de Societatea „Național Geografic”, ca fiind: „forma de turism care sprijină sau îmbunătățește caracteristicile geofizice ale unui spațiu – mediul înconjurător, cultura, estetica, patrimoniul și bunăstarea locuitorilor.”

Elaborarea unei definiții specifice ecoturismului este încă o problemă dificilă și constituie o provocare pentru specialiștii din domeniu, pentru că această formă de practicare a turismului înglobează o gamă diversă de activități desfășurate în mijlocul naturii (drumeții, escaladări montane, observarea florei și faunei în habitatele lor naturale, etc.), la care se pot include o serie de activități culturale, dar având și o componentă educațională privitoare la respectul pentru natură și pentru cultura locală. De asemenea, un principal obiectiv al ecoturismului este obținerea de beneficii pentru comunitățile locale (crearea de locuri de muncă pentru localnici, aprovizionarea cu produse locale, implicarea locuitorilor în luarea deciziilor în organizarea activităților turistice).

Societatea Internațională de Ecoturism (TIES) a elaborat în 1991 o definiție mai succintă: „Călătoria responsabilă în arii naturale, care conservă mediul și susține bunăstarea populației locale.” În anul 1996, Uniunea Mondială pentru Conservare formulează propria definiție astfel: „Ecoturismul este călătoria responsabilă față de mediu în zone naturale relativ nealterate, cu scopul aprecierii naturii, care promovează conservarea, are un impact negativ scăzut și asigură o implicare socio-economică activă și aducătoare de beneficii pentru populația locală.”

Multitudinea definițiilor și lipsa unui sistem unitar de acreditare duc la diferite interpretări din partea celor implicați. În concluzie, respectând punctul de vedere al autorilor, ecoturismul poate fi definit ca „o activitate turistică desfășurată în arii naturale pentru cunoașterea și aprecierea naturii și culturii locale, care presupune măsuri de conservare și asigură o valorificare activă, generatoare de beneficii pentru populația comunităților locale.”

I. 2 Principiile ecoturismului

După „Megan Epler-Wood, “Ecotourism Principles, Practices and Policies for Sustainability, 2002”, sunt identificate 9 principii ale ecoturismului: Minimizarea impactului negativ asupra

naturii și culturii, impact ce ar putea distruge destinația turistică. Educarea turistului cu privire la importanța conservării naturii. Sublinierea importanței unor operatori responsabili, care să coopereze cu populația și autoritățile locale, în vederea satisfacerii nevoilor comunității. Furnizarea de fonduri pentru conservare și pentru managementul ariilor naturale .

Accentuarea necesității unei zonări turistice regionale și a planificării fluxurilor de turiști pentru regiunile sau ariile naturale ce vor deveni destinații turistice. Necesitatea utilizării studiilor sociale și de mediu, precum și a unor programe de monitorizare pe termen lung, pentru evaluare și minimizarea impactului.

Lupta pentru maximizarea beneficiilor economice ale țării gazdă, ale comunităților și firmelor locale și mai ales ale locuitorilor din zona ariilor naturale și protejate. Asigurarea unei dezvoltări a turismului care nu depășește o anumită limită a schimbării din punct de vedere social și al mediului, limită determinată de cercetători în colaborare cu rezidenții. Utilizarea unei infrastructuri dezvoltate în armonie cu mediul natural și cultural, minimizând utilizarea combustibililor fosili și conservând vegetația și fauna locală.

I. 3 Codul de comportament al ecoturistului

Pregătirea voiajului:

- alegerea unui agent de turism sau a unei organizații care se preocupă de minimizarea impactului activității turistice asupra mediului;
- alegerea unui promotor sau a unei agenții de turism care oferă o ședință de pregătire despre modul cum trebuie să se comporte la locul de destinație sau să folosească echipamentele în vederea protejării mediului înconjurător;
- informarea în legătură cu habitatul natural și cu valorile culturale ale zonei;
- adaptarea comportamentului propriu și a codului de conduită la valorile zonei vizitate.

Respectarea următoarelor reguli:

- interdicția accesului în zone nepermise publicului;
- respectarea marcajelor;
- informarea tour-operatorilor, autorităților și vizitatorilor asupra încălcării oricăror reguli care ar putea afecta habitatul natural și cultural.

Respectarea florei, faunei, și a habitatului lor:

- deplasarea cu calm, fără a se perturba mediul natural;

- păstrarea unei distanțe considerabile față de animale pentru a nu le deranja;
- evitarea hrănirii animalelor;
- neintervenirea în habitatul natural;
- evitarea zonelor în care se găsește un număr mare de animale;
- interzicerea ruperii plantelor sau mutării animalelor;
- evitarea cumpărării de plante sau animale care sunt pe cale de dispariție sau se găsesc în număr mic într-un anumit areal.

Reducerea propriului impact asupra mediului:

- adoptarea unui comportament care vizează reducerea tuturor tipurilor de poluare (chimică, biologică, vizuală, olfactivă și sonoră);
- favorizarea deplasărilor în grupuri mici;
- conștientizarea impactului acțiunilor proprii asupra mediului;
- menținerea echipamentului motorizat în stare bună;
- utilizarea unui echipament nepoluant sau slab poluant;
- alegerea unor produse durabile, biodegradabile și reutilizabile;
- depozitarea reziduurilor în zone strict amenajate pentru acest scop;
- favorizarea transportului cu mijloace care nu au sau au un impact minim asupra mediului.

Respectarea comunităților locale:

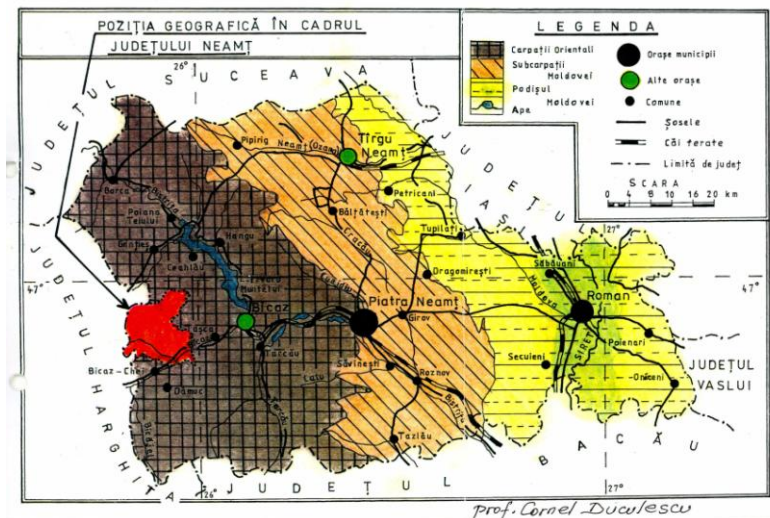
- aprecierea unicității populației din zona vizitată;
- respectarea cutumelor, tradițiilor locale și diferențelor culturale;
- deschiderea spre învățare;
- susținerea economiei locale prin achiziționarea de produse și servicii;
- respectarea oamenilor și a proprietății private;
- adaptarea la cultura locală;
- adoptarea unui comportament respectuos față de ceilalți vizitatori. Sursa: Tourisme Quebec, www.bonjourquebec.com

II. COMUNA BICAZU ARDELEAN – PREZENTARE GENERALĂ

II.1 Localizare, limite, căi de acces. Poziția geografică în cadrul județului Neamț

Din punct de vedere al așezării geografice, comuna Bicazu Ardelean se află situată în partea de nord – est a țării, suprapunându-se grupei centrale a Carpaților Orientali, denumită generic „Carpații Moldo- Transilvani”, în bazinul hidrografic al văii Bicazului, în partea de vest a județului Neamț, flancată fiind de două dintre cele mai spectaculoase și încântătoare „ cetăți naturale carpatine” – Ceahlăul și Hășmașu Mare.

Într-o inspirată retorică geografică-literară, această frumoasă localitate poate fi definită ca o comunitate ce freacă scilicet sub aura magică a unui curcubeu ancorat între fruntea sacră a „Olimpului românesc” (Ceahlăul) și maiestrua Piatră Singuratică a Hășmașului, privind condescendent spre tainicele abisuri ale Cheilor Bicazului. O extraordinară fixare spațială a unui habitat rural în care elementele autohtone ale Moldovei și Ardealului se identifică în mod fericit.

Localitatea se învecinează cu alte localități rurale: Bicaz Chei, Tașca, Ceahlău, Grințieș și Tulgheș (jud. Harghita). Până în perioada interbelică toate localitățile din bazinul hidrografic al văii Bicazului formau o singură comună, din care s-a desprins mai întâi comuna Bicaz Chei, apoi comuna Dămuc, acestea devenind localități de sine stătătoare. În prezent comuna Bicazu Ardelean ocupă o suprafață de 111,7 kmp, având o populație de peste 4200 de locuitori. Existența marilor suprafețe împădurite, dar și a pajiștilor montane au dus la cristalizarea în timp a celor două ocupații tradiționale - valorificarea lemnului și creșterea animalelor, ultima însă, fiind în declin în ultimii ani. Cele trei sate componente (Bicazu Ardelean, Telec și Ticoș) prezintă o structură răsfirată a perimetrelor construibile, specifică așezărilor situate în depresiuni intramontane și de-a lungul culoarelor depresionare, ceea ce implică deplasări pe distanțe foarte mari între diferitele locații de pe raza comunei.

Accesul spre localitate este asigurat de o rețea rutieră, principala arteră fiind DN-12 C care face legătura între localitățile Piatra Neamț și Gheorgheni și DJ-127 A dintre Bicazu Ardelean și Tulgheș din județul Harghita, parțial practicabil. La acestea se adaugă calea ferată industrială, aparținând societății „Carpatcement”. Date fiind aceste considerente de poziționare și de natură social-istorică, se poate vorbi despre un profund caracter tranzitoriu al comunei Bicazu Ardelean, reflectat într-o diversificată paletă fizico și economico-geografică, de exemplu:

- o tranziție de natură geologică, teritoriul localității fiind străbătut de limita dintre două formațiuni petrografice esențiale pentru Carpații Orientali – cristalinel mezozoic și flișul cretacic;
- o tranziție etnografică și folclorică datorată influențelor venite dinspre cele două mari provincii istorice – Moldova și Transilvania;
- o tranziție lingvistică exprimată în vorbirea curentă a localnicilor în care apar atât cuvinte de origine moldovenească, cât și cuvinte de origine ardelenescă sau de proveniență maghiară;
- nume de familie specifice ambelor provincii românești, precum: Caia, Țepeș, Moldovan, Zănoagă din Moldova sau Ciucanu, Bârsan, Voaideş, Husaru din Ardeal.

Comuna Bicazu Ardelean beneficiază de o poziționare privilegiată, între două dintre cele 13 arii naturale protejate cu statut de parc național – Parcul Național Ceahlău și Parcul Național Cheile Bicazului-Hășmaș, cu primul având legături directe de vecinătate, o anumită suprafață din teritoriul său fiind parte intergrantă a acestuia. Legăturile de colaborare dintre DAPNC și comunitatea din Bicazu Ardelean sunt foarte strânse și vizează o parte dintre obiectivele cuprinse în Planul de Management al PNC, precum:

- promovarea activităților de turism și recreere, în concordanță cu obiectivele de conservare;
- interzicerea activităților antropice cu impact asupra mediului, care nu sunt în interesul comunităților umane din interiorul și proximitatea ariei protejate și care nu folosesc tehnici tradiționale ori tehnologii noi cu impact redus asupra mediului;
- promovarea și încurajarea activităților educaționale la nivelul populației locale, turiștilor și publicului larg;
- promovarea acțiunilor de reconstrucție ecologică în zonele în care echilibrul ecologic a fost afectat;

- informarea publicului și comunităților locale despre avantajele economice, culturale și spirituale ale activităților de conservare din Parcul Național Ceahlău. De altfel, unul dintre cele șapte trasee turistice cu destinație cabana Dochia străbate teritoriul comunei: Telec – pârau Bistra - Curmătura La Scaune – Curmătura Stănila – Curmătura Piciorului Șchiop – Piatra Lăcrimată – Cabana Dochia (cu posibilități de abatere la Cheile Bistrei Mari).

II.2 Elemente ale cadrului natural

GEOLOGIA ȘI RELIEFUL

Teritoriul comunei se situează la limita dintre două formațiuni geologice – cristalinul mezozoic și sedimentarul flișului cretacic – exprimate printr-o mare varietate de roci: micașisturi, calcare cristaline, gnaise, șisturi verzi din prima formațiune (în partea de vest) și gresii, conglomerate, marno-calcare, șisturi argilo-marnoase din a doua formațiune (în vest), grupate în șiruri paralele denumite „straturi”: de Sinaia, de Bistra, de Ceahlău. Structura geologică are un rol determinant asupra înfățișării reliefului. Astfel, în partea de vest, munții dezvoltati pe șisturi cristaline sunt fragmentați de văi adânci săpate de afluenții Bicazului, au vârfuri ascuțite și versanți abrupti (Higheș, Păltiniș, Criminiș, Vf. Telecului), pe când în partea de est apar forme mai spectaculoase datorate eroziunii diferențiale impuse de varietatea și diferența de duritate a rocilor. Aici văile Bistrei Mari și Bistrei Mici scot și mai bine în evidență aspectul impunător al abruptului vestic al Ceahlăului (Ocolașul Mare, Stănila Mari, Stănila Mici, Jgheabul lui Vodă), subliniat încă de Dimitrie Cantemir în *Descriptio Moldaviae* – 1716. Din analiza hărții hipsometrice se pot desprinde trei planuri altimetrice ale reliefului comunei Bicazu Ardelean:- un plan al luncilor pâraurilor și teraselor inferioare cu altitudini cuprinse între 540 m și 700 m, corespunzător nuanțelor de galben și verde;

- un plan format din terasele înalte cu valori cuprinse între 700 și 1000 m, cu nuanțe de albastru;

- un plan al interfluviilor înalte ce depășesc altitudinea de 1000 m reprezentate de paleta cromatică maro – roșu.

Altitudinea maximă a reliefului este de 1502 m în vârful Higheș, situat în extremitatea nord-vestică a comunei, la granița cu localitatea Tulgheș, iar altitudinea minimă este de 541m, în zona de confluență hidrografică Bicaz – Ticoș, aproape de limita

cu localitatea Tașca. Rezultă o diferență de nivel de aproape 1000 m, ceea ce impune o distribuție altitudinală a celorlalte elemente ale cadrului natural (climă, vegetație, faună, soluri).

CLIMA ȘI APELE

Prin așezarea geografică și prin implicarea factorilor naturali, climatul bazinului hidrografic al Bicazului pe care se grefează teritoriul comunei Bicazu Ardelean, capătă nuanțe cu specific local. Un rol determinant îl au altitudinea și orientarea culmilor care impun etajarea și direcționarea fenomenelor meteorologice, cât și canalizarea maselor de aer și menținerea unui climat de adăpost în zonele depresionare și de-a lungul văilor. Vegetația predominant de pădure deține un rol important în suplimentarea umidității aerului. Ca urmare, se pot distinge patru tipuri de topoclimat:

- Topoclimatul de interfluviu, specific marilor înălțimi, cu predominanța vânturilor de altitudine, cu precipitații bogate. Este domeniul pajiștilor montane cu utilizare pastorală.

- Topoclimatul versanților însoriți, cu expunere estică și sudică, cu valori ale radiației solare mai ridicate, caracteristic suprafețelor ocupate de fânețele naturale. Limita pădurii ajunge la altitudini de peste 1400 m.

- Topoclimatul versanților adăpostiți, cu expunere nordică și vestică, cu valori termice mai coborâte și cu persistența mai îndelungată a stratului de zăpadă. Aici limita superioară a pădurii coboară până la altitudini de 1250 – 1300 m.

- Topoclimatul culoarelor de vale și bazinetelor depresionare, cu manifestarea inversiunilor de temperatură din sezonul rece și canalizarea maselor de aer. Este topoclimatul specific vetrelor satelor în proporție de peste 80%, care favorizează practicarea unor culturi agricole: porumb, cartofi, legume și în mai mică măsură pomicultură.

Apele minerale din zonă reprezintă o mare bogăție a acestui loc binecuvântat de Dumnezeu. Aproape toată jumătatea vestică a teritoriului comunei se integrează unei arii strâns legate de activitățile postvulcanice din vestul Carpaților Orientali, cunoscută sub denumirea de „aureola mofetică”, unde acumulările și emanațiile de bioxid de carbon au o mare intensitate. Zăcămintele de ape minerale (borvizuri în limbajul localnicilor) se acumulează aici în special în nivelele formațiunilor grezoase permeabile aparținătoare formațiunilor sedimentare, la

adâncimi relativ mici. Pe raza satului Telec, la Toșorog au fost identificate strate acvifere cu debite mai bogate (1 - 8 l/sec.), valorificate în prezent de „S.C. Carpatina”.

Rețeaua hidrografică de suprafață de pe întreg teritoriul localității Bicazu Ardelean este tributară în totalitate râului Bicaz, care la rândul-i aparține sistemului hidrografic al Bistriței. Aproape întreaga suprafață a comunei este drenată de pârâul Valea Bradului sau Jidanului cum apare în reprezentările cartografice mai vechi, cu afluentul său principal Bistra. În zona de confluență a acestor două pârâuri s-a dezvoltat un bazinet depresionar pe care se suprapune centrul satului Telec. Valea Bradului se varsă în râul Bicaz, unde apare un al doilea bazinet depresionar, locul unde a apărut și s-a dezvoltat vatra satului Bicazu Ardelean – centru. În continuare, râul Bicaz primește ca afluent pe partea dreaptă, pe pârâul Ticoș, aproape de limita cu localitatea Tașca, de-a lungul căruia se desfășoară satul Ticoș.

VEGETAȚIA ȘI FAUNA

Vegetației de pe raza localității Bicazu Ardelean se evidențiază prin existența unor diverse asociații vegetale generate de zonalitatea altitudinală impusă de relieful muntos. Dintre acestea, cele mai răspândite sunt pajiștile montane și vegetația forestieră, care împreună ocupă aproximativ 88% din suprafața comunei.

Pajiștile montane s-au format pe locul pădurilor defrișate de om în decursul timpului, la altitudini ce variază între 700 și 1500m, ocupând 32% din suprafața comunei. Au o dezvoltare mai largă în părțile vestice și sudice: Muntele Higheș, Vf. Fețele, Comarnic – Arșița, Capra, Făgețel, Vf. Telec, Muntele Criminiș. Conformația acestor pajiști este dată de un amestec de graminee, leguminoase și arbuști: păiușul (*Festuca pratensis*), firuța (*Poa pratensis*), trifoiul alb (*Trifolium repens*), urzica (*Urtica dioica*). Mult modificate de acțiunile omului, aceste pajiști sunt un excelent domeniu pentru pășunat, dar și pentru cosire în țărini și grădini. Se impun totuși măsuri de utilizare rațională prin împădurirea terenurilor cu pantă accentuată, înlăturarea pășunatului excesiv, curățirea celor năpădite de vegetație lemnoasă (alun, molidișuri, făgete).

Vegetația forestieră cuprinde două etaje: etajul pădurilor de molid și etajul pădurilor de amestec.

Pădure de molid în bazinul Bistrei

Pădurile pure de molid se dezvoltă între 1100 și 1500 m, suprafețele cele mai extinse întâlnindu-se în bazinul hidrografic al celor două Bistre. În celelalte zone cum ar fi: Muntele Toșorog, Pârâul Radului, Muntele Păltiniș, pădurile de molid apar în alternanță cu pajiștile montane. Aceste păduri au o structură relativ simplă, fiind formate aproape exclusive din molid (*Picea abies*), asociat cu exemplare de scoruș (*Sorbus aucuparia*), paltin de munte (*Acer pseudoplatanus*), mesteacăn (*Betula pendula*), ulm (*Ulmus gabra*), Brad (*Abies alba*) și fag (*Fagus silvatica*).

Pădurile de amestec de fag cu rășinoase, împreună cu brădetele, alcătuiesc o fâșie zonală distinctă, la altitudini cuprinse între 600 și 1200 m și apar pe versanții sudici ai munților și în apropierea văilor situate în acest interval altitudinal. Suprafața acestora este cu mult mai mică în comparație cu pădurile masive de molid. Speciile edificatoare sunt fagul *Fagus silvatica*, asociat fie cu bradul sau cu molidul, fie cu amândouă. Întregul etaj forestier ocupă o suprafață de peste 56% din teritoriul comunei Bicazu Ardelean. Teritoriul în care se află localitatea Bicazu Ardelean face parte din etajul faunistic al pajiștilor montane și al pădurilor de conifere unde se întâlnește o bogată faună terestră atât de nevertebrate, cât și de vertebrate.

Dintre reptile se remarcă: șopârla de munte (*Lacerta vivipara*), care împreună cu șopârla de câmp (*Lacerta agilis*) populează pășunile și fânețele însoțite alături de viperă (*Vipera berus*) prezintă și în tăierile proaspete de pe versanții însoțiți sau în terenurile recent cosite.

Dintre păsări, o largă răspândire o au: vrabia (*Passer montanus*), cioara grivă (*Corvus coronax*), codobatura albă (*Motacila alba*), graurul (*Sturnus vulgaris*), pupăza (*Upupa epops*) și altele. Fauna de mamifere din pădurile de conifere cuprinde specii comune Carpaților Orientali: cerbul (*Cervus elaphus*), mistrețul (*Sus scrofa*), ursul brun (*Ursus arctos*). Dintre canide, foarte răspândite sunt: vulpea (*Vulpes vulpes*), lupul (*Canis lupus*)- în ultimul timp în regres, Jderul (*Martes martes*), pisica sălbatică (*Felis silvestris*), râsul (*Lynx lynx*). Dintre păsări trebuie amintit cocoșul de munte (*Tetrao urogallus*), astăzi însă pe cale de dispariție datorită vânatului irațional din trecut.

II.3 Repere istorice

Istoria omului pe aceste meleaguri se pierde în negura mileniilor, începând din paleoliticul superior și epipaleolitic, continuându-se în neolitic, în epoca bronzului și a fierului. Apoi, trecând peste secole, dovezile descoperite aduc mărturii din perioada medievală și se continuă în epoca modernă și contemporană, până în zilele noastre. Cercetările arheologice efectuate de Grupul de cercetări complexe Bicaz în perioada 1954-1960, cât și cercetările ulterioare, au adus un aport deosebit în plan științific. S-au reconstituit primele dovezi de viață omenească în aceste locuri, care au deschis în același timp, o nouă perspectivă în cunoașterea și deprinderea teoretică a unor etape istorice îndepărtate. Cu totul neașteptată a fost pentru cunoștințele arheologilor prezența comunității epipaleolitice swideriene pe înălțimile Ceahlăului, la Scaune, lângă obârșia pâraului Bistra Mare, la altitudinea de 1328 m.

Pentru a putea face referiri la comuna Bicazu Ardelean trebuie să includem întreaga vale a Bicazului, despre care datele sunt mai numeroase. Astfel, Valea Bicazului este amintită în unele acte de dănie domnească pentru mănăstirile moldovenești din apropiere (Bistrița, Pângărați, Bisericiani), încă din secolul al XV-lea. Se poate spune că din punct de vedere documentar localitățile de pe valea Bicazului sunt atestate din acest secol ca și cele de pe valea Bistriței: Buhalnița, Hangu, Ceahlău, Poiana

Teiului. Primele referiri le-am întâlnit în privilegiul domnesc din anul 1412 al lui Alexandru cel Bun, apoi în privilegiul lui Aron Vodă din 28 iulie 1593, al lui Vasile Lupu din 17 august 1642 și al lui Nicolae Mavrocordat din 24 iunie 1712. Aceste documente se află în depozitele Arhivelor Statului din Sibiu (dosarul QI-4 nr. 192). Ele conțin printre altele și date cu privire la conflictul dintre Moldova și Transilvania pentru Muntele Suhard cu care ocazie sunt pomenite o serie de toponime din această regiune. Cu siguranță însă, se poate afirma că aceste localități existau înainte de anul 1412. O confirmare mai completă avem în "Milcovia" - lucrarea istoricului maghiar Benke Iosif - apărută în anul 1781, care amintește de existența unor așezări compacte pe valea Bicazului cu mult înainte de secolul al XV-lea. Locuitorii proveneau din iobagi fugiți de pe moșiile boierești din Moldova și Transilvania, la care se adăugau o serie de haiduci din aceleași ținuturi.

"Sematismul de la Blaj" editat cu prilejul jubiliar al bicentenarului evenimentelor de la 1700 din Transilvania arată că la "unirea bisericească" de atunci "Bicazul era o parohie cu numeroși enoriași ortodocși". Iată încă o dovadă în plus că aceste meleaguri au cunoscut o veche populare.

Din punct de vedere administrativ, Bicazul a făcut parte din trupul Moldovei așa cum ne arată istoricul Sabin Opreanu în lucrarea sa "Ținutul săcuilor": „în vremurile de înfiripare a Moldovei, hotarul acesteia era destul de nelămurit". Abia o scrisoare a lui Aron Vodă către bistrițeni ne dă indicații mai precise în care se spunea: "sînt scrisori de la domni dinaintea mea, care au stabilit hotarul peste munții Păltiniș și Zahard (Suhard n.a.), așa că aproape întreg bazinul Bistricioarei și al Bicazului era al Moldovenilor". Că Bicazurile, la origine au făcut parte din teritoriul administrativ al Moldovei ne demonstrează și marele cărturar și patriot moldovean Dimitrie Cantemir, care în lucrarea sa "Descriptio Moldaviae" din 1715-1716 amintește de granița de apus a Moldovei care cuprindea printre altele și: "teritoriul până la Pricica Mare - Dealul Tătaru, Dealul Ditrăului, Jalotca, Dealul Borsecului, Bilbor", iar de aici făcea joncțiunea cu granița de nord a țării. Rezultă că localitățile Bicaz (comunele Bicazu Ardelean, Bicaz-Chei, Dămucul de azi), Tulgheș, Bilbor, Borsec, Corbu, cu o populație românească în vremea aceea de peste 28.000 locuitori făceau parte din Moldova. Hotarul dintre Moldova și ținutul săcuilor era dat de cumpăna apelor dintre

bazinele hidrografice ale Bistriței, Trotușului și Buzăului pe de o parte și cea a Mureșului și Oltului de cealaltă parte. Mai târziu locuitorii comunei Bicazu Ardelean și-au manifestat patriotismul față de țară sub ocupația habsburgică, cât și sub dualismul austro-ungar în perioada 1866-1918, când s-a încercat maghiarizarea forțată a românilor din Transilvania. Față de acest act de deznaționalizare, locuitorii comunei, ca toți românii din Transilvania, au luat poziție recrutându-și învățători români pentru păstrarea limbii materne, așa cum a fost învățătorul Neculae Hanganu din comuna Corbu care a servit învățământul primar din satul Telec între anii 1895-1914. Din 1875 și până la Marea Unire din 1918 când localitatea împreună cu întregul teritoriu al Transilvaniei a revenit la patria mamă, regimul ungar, făcând împărțirea administrativă a alcătuit județele și plășile în așa fel încât localitățile române să fie izolate, în interesul minorității maghiare. Astfel, Bicazu Ardelean a fost repartizat plășii Gheorgheni și în felul acesta izolat față de orașul Gheorgheni la o depărtare de 46 km.

La Marea Adunare Populară de la Alba Iulia din 1 decembrie 1918 a participat și preotul Victor Bârna (tatăl profesorului Augustin Bârna), care a fost ales deputat în primul parlament al României mari.

Până în anul 1929 prin denumirea de Bicaz se înțelegea teritoriul ocupat în prezent de comunele Bicazu Ardelean, Bicaz Chei și Dămuc, cu sediul la Bicazu Ardelean. În acest an, datorită greutăților administrative, ia ființă comuna Bicaz Chei, din care, în anul 1935 se desprinde comuna Dămuc. Denumirea de „Bicaz”, după surse populare provine de la cuvântul „bicaj” ce reprezintă denumirea unei pietre care se găsește din abundență în luncile văilor din zonă, o rocă cristalină folosită drept cremene pentru aprinderea focului. Termenul de „Ardelean” este dat de către localnici pentru a se deosebi de cei din „Bicazu Românesc”, adică orașul Bicaz de azi, iar pe de altă parte, locuitorii se consideră ca proveniți din „Țara Ardealului”, deci se consideră ardeleni.

În ziua de 30 august a anului 1940, în urma „Dictatului de la Viena” Ardealul de Nord a trecut sub stăpânirea Ungariei horthiste. La 12 septembrie a aceluiași an, trupele horthiste sprijinite de cele naziste ocupă comuna Bicazu Ardelean, declanșând o nouă perioadă de cruntă politică antinațională și anticulturală, pe fondul unei situații economice deosebit de grele.

Această perioadă durează până în luna septembrie 1944, când armata română alături de cea sovietică, a întors armele împotriva armatei hitleriste. Tragedia bicăjenilor a fost tragedia tuturor românilor. Și de această dată, este de datoria generațiilor actuale și viitoare să cinstească cum se cuvine memoria eroilor dispăruți în cea de-a doua conflagrație mondială.

În prezent, localitatea Bicazu Ardelean reprezintă un habitat rural montan, în care factorul antropic a jucat un rol deosebit în procesul evolutiv al așezării, cu implicații profunde în modificarea peisajului natural, în privința ocupației locuitorilor și în viața social-culturală. S-au produs și se produc importante transformări în morfostructura celor trei sate component: Bicazu Ardelean, Telec și Ticoș.

III. ARGUMENTE PENTRU PRACTICAREA ECOTURISMULUI

III.1 Patrimoniul turistic natural

Peisajul din localitatea Bicazu Ardelean este rezultatul interacțiunii factorilor naturali și antropici. În ansamblu, imaginea mult cunoscută și popularizată a Ceahlăului , cât și cea a Hășmașului își pun amprenta asupra peisajului din Bicazu Ardelean. Peisajele naturale cele mai variate și interesante sunt concentrate în arealul Parcului Național Ceahlău și în zona cristalină a masivului Hășmaș. Ele constituie puternice argumente pentru practicarea ecoturismului, fiind impuse de diversitatea petrografică a reliefului, îndeosebi de alternanța calcarelor și conglomeratelor supuse proceselor de eroziune diferențială și descompunerii bio-chimice. O importanță deosebită o au procesele de dizolvare a rocilor solubile ceea ce a dus la apariția unor fenomene carstice deosebit de atrăgătoare. Pitorescul ansamblu geomorfologic este dublat de o biodiversitate cu o pregnantă notă de originalitate, cu ecosisteme valoroase cuprinzând specii floristice de o mare varietate și bogăție. Toate acestea sunt prezentate în continuare.

PEȘTERA MUNTICELU

Peștera Munticelu este o arie protejată de interes național ce corespunde categoriei a IV-a IUCN (rezervație naturală de tip speologic) și face parte din complexul carstic al Cheilor Bicazului. Considerată din punct de vedere științific dar și peisagistic cea mai importantă din Moldova, a fost descoperită în primăvara anului 1973 de către câțiva copii plecați la cules de ghiocci, denumită din acest motiv și Ghiocelu. Drumul spre peșteră începe în dreptul carierei Surduc, la 250 m de la intrarea în Cheile Șugăului. Ascunsă la baza unui perete de calcar intrarea în peșteră este scundă de aproximativ 1,5 metri, apoi urmează un culoar descendent de 10 metri, care te conduce într-o sală mare, lungă de 30 de metri și înaltă de 4-5 metri.

Stalactite fistulare

Cu o lungime de 120 m, peștera impresionează prin sala mare și prin formațiunile stalagmitice. Dezvoltarea sălii s-a făcut de-a lungul unui plan tectonic înclinat spre est al Masivului Munticelu, în care exista o diaclază înclinată tot spre est cu 30-40° ce a fost intersectată de o fractură principală orientată de la nord la sud. Sala a apărut pe fondul dizolvării produse la zona de intersecție a respectivelor accidente tectonice. Ulterior prăbușirile de blocuri, au condus la aspectul actual.

În partea inferioară, sala mare are planșeul neted, acoperit cu argilă și crustă stalagmitică. Din acest loc pornește o mare îngrămădire de blocuri care urcă în trepte, asemenea unui amfiteatru, către vest. În partea nordică a sălii întâlnim nenumărate stalagmite lumânare înalte de trei metri și groase de trei centimetri., element peisagistic frapant care îi conferă unicitate. Aceste formațiuni, deosebit de fragile, se dezvoltă în condițiile unei alimentări constante și nu prea abundente, în care picătura căzută depune, în momentul impactului cu vârful stalagmitei, întreaga cantitate de calcit pe care o conține, în acest fel, creșterea se face numai prin vârf. Deosebite sunt și stalactitele fistulare care, pe alocuri, formează adevărate ploi de "macaroane". Pestera Munticelu mai ascunde și câteva oase ale ursului de peșteră, între care un femur fixat într-o stalagmită. Din cauza faptului ca vizitarea peșterii nu se face într-un cadru organizat, inconștiența multor vizitatori au adus-o într-o stare de degradare tot mai accentuată. În prezent, se fac demersuri pentru a putea fi amenajată și deschisă turiștilor pentru vizitare în prezența unui ghid.

PEȘTERA TUNEL

În apropiere, pe Șaua Glodului se află Peștera Tunel, care după cum spune și numele este un tunel ce traversează o stâncă și iese în rezervația Cheile Șugăului. Peștera Tunel străbate impunătoarea creastă Piatra Glodului. Denumită de localnici și Peștera Șura Glodului aceasta se prezintă sub forma unui tunel săpat în masivul de piatră de forțele naturii. Bolovani uriași de piatră s-au desprins în urma unui cataclism și au format această impresionantă trecătoare prin stâncă. În Peștera Tunel se găsesc bolovanii desprinși din stâncă și fiind destul de încăpătoare poate fi folosită și ca loc de popas. Datorită faptului că nu este foarte lungă, lumina pătrunde ușor prin cele două capete, astfel încât nu este nevoie de alte surse de lumină pentru a o traversa.

PEȘTERA TOȘOROG

Peștera Toșorog denumită și Jgheabul cu Gaură este o arie protejată de interes național ce corespunde categoriei a III-a IUCN (rezervație naturală de tip mixt - speologic și faunistic), situată la 965 altitudine în partea nord-vestică a satului Telec și, în imediata apropiere a DJ-127 A. Peștera este dezvoltată în conglomerate cretacice superioare și din punct de vedere

geologic, reprezintă un caz particular, legat de dezvoltarea endocarstului în conglomerat. Aici a supraviețuit o importantă colonie de lilieci, actualmente dispărută din cauza distrugerii de către turiști a habitatelor din interior. Accesul în primele două săli este facil, traseul implicând ulterior trecerea printr-o gaură de 4-5 m unde, din cauza umezelii de pe pereți se recomandă folosirea unor tehnici de asigurare. Din pricina dificultăților pe care le implică în continuare parcurgerea puțurilor tunelurilor, (majoritatea sub 1 m înălțime între săli vizitarea ei se face numai pe anumite trasee și implică existența ca partener a unei persoane cu o oarecare experiență în speologie.

ELEMENTE ALE BIODIVERSITĂȚII

Aspectul natural al zonei este dat de existența unor suprafețe mari de pădure apropiate de tipul natural fundamental, de abundența regenerării naturale și de marea diversitate de specii care trăiesc în armonie. Pădurile aluviale de *Alnus glutinosa* și *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicionalbae*), pădurile dacice de fag (*Symphyto –Fagion*), pădurile acidofile de *Picea abies* din regiunea montană (*Vaccinio- Piceetea*), pădurile de *Larix deciduas* și/sau *Pinus cembra* din regiunea montană se află într-o stare bună de conservare, fiind bine gospodărite până în prezent. Aria comunei se remarcă și prin bogăția și varietatea faunei, asupra căreia, de-a lungul timpului, a acționat factorul antropic prin: vânătoarea necontrolată, turismul care devine tot mai intens, modificarea structurii ecosistemelor și alte intervenții ale omului. Fauna, reprezentată prin numeroase specii, dă împreună cu vegetația, măreția biogeografică a acestei localități. Dintre elementele faunistice, sunt declarate monumente ale naturii: femela cocoșului de munte, (*Tetrao urogalus*), râsul (*Lynx lynx*). Lupul (*Canis lupus*), liliecii (*Myotis bechsteini*, *Myotis myotis*, *Rhinolophus hipposideros*, *Eptesicus nilssonii*), ursul (*Ursus arctos*), izvorașul cu burta galbenă (*Bombina variegata*), tritonul cu creastă (*Triturus cristatus*), tritonul carpatic (*Triturus montandoni*) sunt specii de interes comunitar.

III.2 Patrimoniul turistic spiritual

BISERICA „SF. MARE MUCENIC DUMITRU”

Din punct de vedere geografic biserica ortodoxă Sf. Mc. Dumitru se află în centrul comunei, pe partea stângă a DJ-127 A, Bicazu Ardelean – Telec – Toșorog. Biserica este construită din lemn de tisă, iar bârnele sunt încheiate în „coadă de rândunică” cu ajutorul cuielor de lemn. Planul bisericii este în formă de cruce, având un turn clopotniță în partea de vest. Biserica este acoperită cu draniță și are următoarele dimensiuni: L – 8,32 m, l – 5,30, h – 12 m.

Este pictată în întregime în stil bizantin de un pictor anonim. Pictura este realizată pe pânză de in, lipită de bârne cu rășină naturală, pe care s-a aplicat o emulsie făcută din lapte, brânză și var. De remarcat în pictură sunt scenele: „răpirea lui Ilie la cer”, „hora serafimilor”, „crearea omenirii”, „chipul morții”, etc. În trecut biserica a servit pentru menținerea spiritului ortodox românesc, fiind situată la răscrucea dintre Moldova și Transilvania. Lăcașul deține catapeteazma originală, care deși nu a fost niciodată restaurată, se păstrează într-o stare bună. Este singura biserică de lemn din județul Neamț pictată în interior în întregime. Învățătorul Augustin Barna (1929-1989) cercetând istoricul și folclorul zonei a stabilit ca dată a construirii bisericii „Sf. Mare Mucenic Dumitru” anul 1692, conform unui act existent la Biblioteca Națională din Viena, cu toate că pe lista întocmită de Direcția de Cultură, Culte și Patrimoniul Cultural Național Neamț apare ca datând din anul 1829. Acest an este consemnat pe un triptic ce se păstrează în altar, scris în limba română cu litere chirilice, singurul document aflat în arhiva bisericii.

ETNOGRAFIE ȘI FOLCLOR

Deși comuna este o zonă de tranzit între Moldova și Transilvania, aici s-a dezvoltat arta populară cu un profund caracter specific locului. Astfel, costumele folosite de locuitorii comunei Bicazu Ardelean sunt în alb “spuma laptelui”, cu cusături cu negru, galben, verde, albastru, cu bundițe pe care cusăturile sunt aplicate direct pe pelicula de miel

În privința creației populare orale, aceasta este vizibilă mai ales cu ocazia sărbătorilor de iarnă și a diverselor evenimente mai importante din viața omului: naștere, căsătorie, diverse petreceri, sau cu prilejul înmormântărilor. Trebuie subliniată contribuția învățătorilor Marcian-Augustin Barna și a soției sale Elena-Silvia Barna care au organizat muzeul etnografic cu exponate care vorbesc deosebit de sugestiv despre viața și ocupațiile locuitorilor acestor meleaguri din cele mai vechi timpuri.

PELERINAJUL MUNTELUI CEHLĂU

An de an, pelerini din toată țara urcă pe muntele Ceahlău pentru a lua parte la hramul Mănăstirii „Schimbarea la Față” și „Binecredinciosul Ștefan cel mare și Sfânt”. Pe urmele sihaștrilor de altă dată, în ziua de 6 august, credincioși de toate vârstele își îndreaptă pașii spre așezarea monahală de pe munte, parcurgând pe jos un drum de câțiva kilometri. Festivalul Muntelui Ceahlău și „Schimbarea la față” sunt manifestări care continuă o veche tradiție despre care preotul Constantin Matasă povestea: *”Așfel, din timpuri străvechi, se obișnuiește prin satele vecine datina moștenită poate tocmai de la locuitorii păgâni de altădată din preajma Ceahlăului ca, o dată pe an, de „Schimbarea la Față” să se urce lumea sus, pe vârful unde, după ce un preot săvârșea o rugăciune, urma praznic pe pajiște și apoi jocuri și chiuături de clocotea văzduhul. Încă de cu noaptea, în dimineața zilei de 6 august se ridicau pe munte, în port de sărbătoare, roiuri de săteni întâlnindu-se deasupra sat cu sat”.*

Obiceiul se păstrează și în zilele noastre și reprezintă un eveniment deosebit în viața oamenilor locului, Ceahlăul fiind considerat până astăzi „Muntele Sfânt” – singurul munte românesc care are un hram al său. Dintre cele patru porți de intrare în masiv, cel mai facil traseu este cel care străbate teritoriul comunei Bicazu Ardelean, marcat cu bandă albastră, astfel că un foarte mare număr de pelerini aleg acest traseu pentru a ajunge la hramul mănăstirii în data de 6 august: Bicazu

Ardelean – valea Bistrei Mici – Poiana Stănilor – Curmătura Stănilor – Piciorul Crestăturii – La Pălărie – Jgheabul lui Vodă – Piatra Lăcrimată – Mănăstirea Ceahlău. Traseul turistic este foarte bine întreținut de către DAPNC, iar de curând au fost amenajate două centre de informare turistică, unul în centrul comunei și celălalt la confluența celor două Bistre, la poarta de intrare în PNC, proiecte ale CJN.

Centrul de informare de la confluența Bistrelor

IV. EXEMPLU DE BUNĂ PRACTICĂ

Proiecte pe teme de educație ecologică derulate de școala din Bicazu Ardelean

PROIECTUL „MICII ECOLOGIȘTI”

Început de primăvară a anului 2007. În cadrul activităților practice cuprinse în programa cursului opțional „Geografia orizontului local” desfășurat la Școala Gimnazială Telec – Bicazu Ardelean s-a derulat o amplă acțiune de ecologizare în zona de confluență hidrografică Valea Bradului – Bistra, în care au fost antrenați elevii claselor V –VIII, sub îndrumarea subsemnatului, profesor de geografie și a doamnei profesor de biologie, Duculescu Marcela. Pe lângă scopul practic, această acțiune a

avut și un caracter educativ privind necesitatea protecției mediului înconjurător, dar și de cunoaștere a valorilor și tradițiilor locale, luând naștere astfel un proiect ce s-a dorit a fi de intervenție pentru un mediu de viață curat și sănătos, intitulat „Micii ecologiști”. Printre obiectivele acestui proiect s-au numărat:

- identificarea zonelor poluate și a surselor de poluare a aerului, apelor și vegetației de pe raza satului Telec (comuna Bicazu Ardelean);
- includerea tuturor elevilor claselor V – VIII în activitățile proiectului;
- stabilirea unui program de intervenție privind acțiunile de ecologizare în orizontul local;
- dezvoltarea conștiinței ecologice a elevilor și optimizarea relației om-natură;
- transmiterea de mesaje ecologice cu scopul educării întregii comunități locale.

În vederea atingerii acestor obiective, s-au desfășurat o serie de activități practice, precum: amenajarea grădinii școlii Telec, aplicații geografice și biologice în orizontul local, cunoașterea și mediatizarea traseului turistic montan Bistra Mare – La Scaune – Curmătura Stănilor – Jgheabul lui Vodă – Cabana Dochia, marcat cu bandă albastră, elaborarea de mesaje ecologice, vizita la Biserica Sf. Dumitru de la Pârâul Caprei – monument istoric de la 1692 aflat în patrimoniul național, ș. a..

Sintetizat în format electronic și într-un film de prezentare, proiectul „Micii ecologiști” a fost expus în cadrul unei activități de mentorat la Școala Gimnazială nr. 1 Bicazu Ardelean, primind sincere aprecieri și solicitarea de a fi prezentat la un simpozionul pe teme ecologice organizat și desfășurat sub egida ISJ Neamț la Colegiul Tehnic-Administrativ Piatra Neamț cu ocazia zilei de 1 iunie 2007, obținând locul I la secțiunea „Acțiuni ecologice”.

TABERELE „RANGER JUNIOR ”

Verile anilor 2007 și 2008. Au urmat invitațiile din partea Administrației Parcului Național Ceahlău de a participa cu grupuri de elevi de gimnaziu ai școlilor din comuna noastră, la două tabere montane organizate la cabana Dochia din masivul Ceahlău în perioadele 7 -14 august 2007 și 8 – 15 august 2008, alături de alte grupuri de elevi care au desfășurat proiecte asemănătoare nouă. Cele două tabere cu titulatura generică „Ranger Junior”, au fost organizate și finanțate de WWF (Fondul

Mondial pentru Natură), în cadrul proiectului european Life – Nature 2000 „Habitat Prioritare Alpine, subalpine și forestiere în România”, în colaborare cu Administrația Parcului Național Ceahlău, Serviciul Salvamont Neamț și „Universitatea Transilvania” din Brașov.

Rețeaua Natura 2000 este mai mult decât un termen științific, iar publicul din România o poate percepe și dintr-o perspectivă mai interesantă și plină de culoare: tabere de educație ecologică pentru elevi și expoziții foto cu tema „Natura 2000”. Cei 16 elevi ai școlii noastre, pasionați de biologie, geografie, științe ale naturii, alături de alți elevi din localitățile limitrofe parcului, au participat la cursuri de salvamont, cursuri de orientare, educație ecologică, observații floră-faună și de prezentare a rețelei Natura 2000. Pe lângă acestea, elevii au învățat să monteze cortul, să se orienteze cu ajutorul busolei, să protejeze natura.

Life – Nature 2000 „Habitat prioritare alpine, sub-alpine și forestiere în România” este un proiect finanțat de Uniunea Europeană, prin fonduri LIFE-Nature, ce stabilește și promovează rețeaua de arii Natura 2000, informând populația despre legislația europeană, ce trebuie implementată și în România (Directiva Păsări și Directiva Habitat). Proiectul s-a desfășurat până în ianuarie 2009 și a lucrat pe 2 parcuri-model, Parcul Național Munții Rodnei și Parcul Național Ceahlău. Beneficiarul acestui proiect a fost Universitatea Transilvania Brașov-Facultatea de Silvicultură și Exploatare Forestiere, ce a colaborat la implementarea lui cu Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale, Regia Națională a Pădurilor ROMSILVA și Fondul Mondial pentru Natură – Programul Dunăre Carpați (WWF-DCP).

Ranger Junior 2008 – Spre Ocolașul Mic

În toamna anului 2007 mi-a fost adresată onoranta propunere din partea Administrației Parcului Național Ceahlău de a face parte din Consiliul Științific al Parcului Național Ceahlău. Astfel, în primăvara anului 2008, dosarul pe care l-am depus a primit aprobarea Comisiei Monumentelor Naturii din cadrul Academiei Române, în subordinea căreia se află consiliile științifice ale ariilor naturale protejate. Această importantă poziție în care mă regăsesc și în prezent, mi-a oferit posibilitatea de a fi la curent cu diversele probleme cu care se confruntă PNC, de a

milita pentru realizarea scopului principal al parcului – protecția naturii și dezvoltarea durabilă a zonei adiacente -, de a fi la curent cu legislația națională, dar și a Comisiei Europene în acest domeniu.

Am avut posibilitatea de a colabora foarte bine cu Administrația PNC, (ulterior căpătând denumirea de Direcția de Administrare a PNC), de a cunoaște personalul care deservește această structură aflată în subordinea Consiliului Județean Neamț, de a continua colaborarea cu DAPNC în derularea ulterioară a proiectelor cu tematică ecologică ale școlii, finanțate din Fondul de Mediu.

PROIECTUL „EDUCAȚIE SĂNĂTOASĂ PENTRU UN MEDIU SĂNĂTOS”

Anul 2010. Primul proiect pe teme ecologice cu finanțare din Fondul de Mediu accesat de școala noastră a cuprins numeroase activități derulate de un număr de 200 de elevi ai școlii noastre, sub îndrumarea cadrelor didactice, desfășurându-se în perioada 12 februarie 2010 – 11 februarie 2011. Principalele activități din graficul proiectului au fost taberele de la cabana Dochia și taberele de corturi din Poiana Stănilor de sub versantul apusean al masivului. Organizarea acestora s-a făcut pe structura taberelor „Ranger Junior” din anii anteriori, experiența acumulată atunci fiindu-ne de mare importanță.

Conștientizarea și creșterea nivelului de educație,, atât a populației tinere, cât și a celei adulte, privind importanța protecției mediului înconjurător, a fost obiectivul general al proiectului, iar ca obiective specifice, pot fi amintite:

- Creșterea nivelului de cunoaștere și educație a elevilor asupra mediului înconjurător, formarea de aptitudini și deprinderi legate de protecția mediului.
- Creșterea gradului de conștientizare a populației adulte din comuna Bicazu Ardelean asupra problemelor de mediu și importanța protecției acestuia.
- Intensificarea gradului de implicare în acțiuni de ecologizare și igienizare a mediului.
- Crearea unor acorduri de colaborare între Școala cu Clasele I – VIII Bicazu Ardelean (denumirea de atunci a școlii), Agenția de Mediu Neamț, Consiliul Local Bicazu Ardelean și Direcția de Administrare a Parcului Național Ceahlău.

Lansarea proiectului „Educație sănătoasă pentru un mediu sănătos” a avut loc la data de 22 aprilie 2010, marcată în calendarul evenimentelor ecologice ca „Ziua Mondială a Pământului”, proiect finanțat în proporție de 90% din Fondul de Mediu.

Au fost desfășurate următoarele activități:

- Organizarea de activități conform calendarului evenimentelor ecologice.
- Organizarea de traininguri cu următoarele tematici:
 - a) specii floristice și faunistice declarate monumente ale naturii;
 - b) respectarea normelor și regulamentului în Parcului Național Ceahlău;
 - c) promovarea conștientizării publicului privind responsabilitățile pentru protecția mediului;
 - d) valorificarea potențialului turistic natural al comunei Bicazu Ardelean;
 - e) floră și faună de pe raza comunei Bicazu Ardelean.
- Organizarea drumețiilor de două zile pentru fiecare grupă de elevi în Parcul Național Ceahlău.
- Organizarea unor tabere pe muntele Ceahlău de 3 zile cu grupe de elevi de la clasele V –VIII.
- Organizarea unui simpozion cu titlul „ECO – Bicazu Ardelean, viitor turistic”.
- „Pro-natura”- publicația școlii Bicazu Ardelean – foaie de educație ecologică a elevilor de la școlile Bicazu Ardelean și

Telec; Organizarea unei excursii cu tematică ecologică în comuna Vânători Neamț, la rezervația de zimbri.

- Publicitatea proiectului prin difuzarea de pliante, broșuri, cetățenilor comunei, diseminarea informațiilor privind proiectul „Educație sănătoasă pentru un mediu sănătos”.

- Evaluarea rezultatelor. Fundamentarea unui plan strategic de măsuri de protecție a mediului în localitatea Bicașu Ardelean, pe o perioadă de 3 ani, pe baza rezultatelor obținute în proiect.

PROIECTUL „EDUCAȚIE PENTRU MEDIU, EDUCAȚIE PENTRU SĂNĂTATE”

Anii 2011 și 2012. Al doilea proiect consecutiv pe teme de conștientizare privind mediul și importanța protecției mediului, intitulat „Educație pentru mediu, educație pentru sănătate” cu finanțare din Fondul de Mediu a apărut, se poate spune în mod firesc, derulându-se în continuarea celui din anul 2010 cu un real succes. Proiectul a fost lansat oficial la data de 05.08.2011, și s-a desfășurat pe parcursul anilor 2011 și 2012. De data aceasta am reușit o extrapolare a spațiului de manifestare, implicând în calitate de parteneri în activități și elevi ai altor unități școlare din localitățile situate în aria geografică Ceahlău – Lacul Izvorul Muntelui, respectiv Tașca, Bicaș(liceu), Hangu, Poiana Teiului, Ceahlău și Grințieș.

Regrupare în punctul „La Pălărie”.Ecologizare lângă Schitul Antonie cel Mare

Scopul acestui proiect a fost promovarea în rândul elevilor a conceptelor ecologice cu privire la un mediu sănătos în zona în care locuiesc și sensibilizarea lor, precum și a populației mature asupra problematicei poluării mediului înconjurător, adoptarea unui comportament adecvat în virtutea valorilor pozitive privind ocrotirea naturii.

Obiectivele operaționale au fost în număr de patru:

-Creșterea gradului de informare, educare și conștientizare a elevilor din localitățile aflate în aria montană Ceahlău – Lacul Izvorul Muntelui.

-Crearea premiselor pentru dezvoltarea în rândul elevilor a unui comportament civic de protecție a mediului înconjurător.

-Creșterea gradului de informare, educare și conștientizare a locuitorilor comunelor riverane masivului Ceahlău asupra importanței și modalităților de păstrare a sănătății naturii și a modului de gestionare a deșeurilor.

-Promovarea acțiunilor de protecție a mediului înconjurător din cadrul proiectului prin intermediul mass-media.

Grupul țintă a cuprins:

-2000 de elevi ai școlilor Bicazu Ardelean, Tașca, Grup Școlar Bicaz, Hangu, Ceahlău, Poiana Teiului și Grințieș, localități situate în jurul masivului Ceahlău;

-Populația matură a acestor localități, estimată la circa 15000 de locuitori.

Dintre activitățile mai importante ale proiectului pot fi amintite:

-Elaborarea materialelor informative pentru instruire – broșuri, pliante, suporturi de curs pentru elevi.

-Sesiuni de instruire pentru cei 2000 de elevi pe tematici ecologice.

3. Activități de igienizare și ecologizare în localitățile vizate și în zonele în care s-au organizat taberele și excursiile.

4. Organizarea a două tabere de instruire la Durău a câte 5 zile/4 nopți, fiind antrenați 60 participanți (50 elevi și 10 însoțitori).

5. Organizarea a două excursii în Delta Dunării a câte 6 zile/5 nopți, fiind antrenați 60 participanți (50 elevi și 10 însoțitori).

V. CONCLUZII

Ecoturismul tinde să se afirme ca o versiune durabilă în comuna Bicazu Ardelean și împrejurimi, incluzând elementele patrimoniului turistic natural și spiritual. În cadrul ariei montane în care este localizată comuna Bicazu Ardelean, dominată de cele două arii naturale protejate cu regim de Parc Național – Parcul Național Ceahlău și Parcul Național Cheile Bicazului -Hășmaș, primul dintre acestea, SAPNC împreună cu primăria Bicazu Ardelean poate acorda consultanță completă și interesantă pentru vizitatori, privind valorile peisagistice și culturale ale comunității, ecoturismul practicat aici fiind destinat în special vizitatorilor

organizații în grupuri de mici dimensiuni. Evoluția ascendentă a numărului de vizitatori în ultima perioadă, așa cum se arată în Raportului de activitate a DAPNC (34 451 în anul 2012), o parte dintre aceștia accesând și comuna Bicazu Ardelean, demonstrează faptul că ecoturismul poate deveni o nișă de piață în cadrul localității. Prin proiecte viitoare în parteneriat cu DAPNC se poate promova imaginea atât a PNC, cât și a localității Bicazu Ardelean fie cu ocazia târgurilor de turism organizate în țară, fie prin parteneriate cu agenții de turism, impunându-se totodată o diversificare a gamei serviciilor și o creștere a calității materialelor promoționale.

Bibliografie

1. Apostol L., Apăvăloae M., Pîrvulescu I., 1985 - *Potențialul energetic eolian utilizabil în Masivul Ceahlău*, Staț. "Stejarul", vol. 8, Ser. Geogr.-Geol., Piatra Neamț, p. 139-146;
2. Băra I., Grasu C., 1981 – *Lacul Bicăz și împrejurimi*, Edit. Sport –Turism, București;
3. Ciobanu M., Grasu C., Ionescu V. , 1972 – *Monumente ale naturii din județul Neamț*, Piatra Neamț;
4. Dieaconu, D., Săndulache, I. - *Ceahlăul – realitatea unui mit*, Editura Cetatea Doamnei, Piatra Neamț;
5. Pîrvulescu I., Apostol L., 1997 - *Despre conceptul de potențial climatic*, Anale Univ. „Ștefan cel Mare”, Suceava, an VI, sect. geogr.-geol., pg. 69-76;
6. Protopopescu I., Macarovici N., 1936 - *Ceahlăul, Cheile Bicazului și Lacu Roșu. Harta turistică*, Turing Clubul României, București;
7. Rusu, E., 2012, *Geografia pădurilor*, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza” Iași
8. Simionescu I., 1973 – *Prin munții noștri*, Edit. pt. Turism, București;
9. Stanciu, E., Florescu, F., 2009, *Ariile protejate din România*, Editura „Green Steps”, Brașov
10. Stănescu I., 1974 – Nuanțele calitative ale peisajului fizico-geografic determinat de acțiunile antropice, An. Univ. „Al.I.Cuza”, Iași;
11. Vădineanu, A., 1998, *Dezvoltare Durabilă. Teorie și Practică* Vol. I. Editura Universității din București, București. 247p;
12. Vuia R. și colab., 1973 – *Etnografia Văii Bistritei*, Piatra Neamț;
13. * * * 2005 – Date statistice de la Direcția Județeană de Statistică, Neamț;
14. * * * 2000 - Studiu sumar pentru fundamentarea Campaniei pentru Arii Protejate inițiată de Coaliția ONG Natura 2000 România;
15. * * * 2005 – *Strategia națională de dezvoltare a ecoturismului în România*, Anexa nr. 1. *Orientări strategice pentru parcurile naționale, parcurile naturale și rezervațiile biosferei din România*;
16. * * * 2013 – *Planul de management al Parcului Național Ceahlău*.

Muntele Ceahlău – pledoarie pentru tradiție și turism

Ing. Viorel Nicolau
Prof. Cristian Vatananu

Motto: *“Ceahlăul este muntele împărat, este podoaba, poezia țării, este izvorul tainic al legendelor și doinelor neamului nostru, este ochiul etern deschis asupra moșiei strămoșești, este stăpânul care ne trimite după voie seninul sau furtuna și cătră care se întorc privirile noastre ca spre un pol izvorător de speranțe”* **Nicolae Gane**

Despre Ceahlău se pot spune și arăta de dimineața până seara, de primăvara până iarna. Cuvintele frumoase definesc un spirit al locului iar imaginile însoțitoare arată că uneori visele au un chip. Ceahlăul este unic măreț și tradițional în același timp. Tradițiile în Ceahlău și împrejurul lui provin din protoistorie, înfrumusețând și astăzi viața locuitorilor, dar și a vizitatorilor.

Dex-ul definește tradiția ca pe un ansamblu de concepții, de obiceiuri, de date și credințe care statornicesc istoricește în cadrul unpr grupuri sociale sau naționale și care se transmit prin viu grai din generație în generație. Tradiție înseamnă existența continuă a trecutului în prezent și nu faptul că prezentul provine din trecut.

Tradițiile reprezintă o parte impunătoare a memorie sociale ce ne ajută să răspundem unor de ce-uri: de ce sunt?, pentrucesunt ?, cine sunt ?, unde?, când ?, cum sunt ? prin care ne edificăm propriu sens. Tradițiile naționale ale românilor s-au constituit pe următoarele căi: Legături cu tradițiile străvechi ale cultelor soarelui, focului, apei, animalelor, plantelor ce există de la traco geto daci. Acumularea unor elemente religioase după ce s-a trecut în era creștină. Reflectarea într-un mod artistic, specific, a muncii, a vieții cotidiene (îmbrăcămintea, aranjarea caselor, împodobirea fântânilor), tradiții de familie cu cele mai importante momente din viața omului: nașterea – botezul, nunta – împlinirea, înmormântarea – închiderea ciclului.

Ceahlăul se regăsește în toate aceste tradiții. Din credințele ancenstrale ale românilor, Ceahlăul a reprezentat ideea de munte sfânt. Nu are rival, dominând cu cei 1907 metri totul de jur împrejur, ocrotind cu măreția sa, precum o mare și adevărată catedrală, reprezentând un izvor de înălțare și divinitate. Gheorghe Asachi în scrierile sale spune: “Corăbierul de pe Marea Neagră vede piscul cel mai înalt al acestui munte de la Capul Mangaliei și până la Cetatea Albă. Locuitorul de pe țărmurile Nistrului vede soarele apunând după masele acestui munte, iar păstorul nomad, după ce și-a iernat turmele sale pe câmpul Buceacului, se întoarce către casă având în vedere vârful Pionului sau Ceahlăul întocmai precum o corabie se orientează după lumina farului ce se întră în port”.

Din aceste cuvinte se recunoaște valența de conducător spiritual pe care Ceahlăul o are în tot cuprinsul țării.

Întreg Ceahlăul a păstrat o veche tradiție despre viața religioasă de altă dată, tradiție ce poate coborî în precreștinism, lucru menționat de Herodot care afirma că “geții cred în Zamolxe.... Templul și locuința sa e acolo într-o peșteră ...”.

Ieromonahul Ioanichie Bălan afirmă: “pe Ceahlău sau întemeiat vetre de spiritualitate care se constituie în fața cea mai veche a trecutului nostru, pentru că sihăstria și chiliile datează de la începuturile noastre daco-romane fiind chiar continuarea sub formă creștină a unor locașuri de viețuire ale asceților daci”. Cercetările arheologice au adus la lumină urme arheologice și paleontologice cum ar fi: vetre de locuire, unelte din silex, oase de animale, de acum de 25000 – 12000 ani, iar mărturii ale culturii geto-dacice târzii se regăsesc la Hangu, Buhalnița, Ceahlău, Secu, Izvorul Alb. Ceahlău apare în harți vechi, iar numele, sub diferitele sale forme mai mult sau mai puțin fonetice sa păstrat până astăzi. Toponimele, legendele muntenilor ce te poartă în lumea unor curate și pilduitoare gânduri, fără a uita Sărbătoare Muntelui (jumătate de zi liturgică, jumătate de zi sărbătoare și comuniune) toate sunt dovezi care susțin că în Ceahlău și în jur au avut activități divinatorii începute din epoca păgânismului primitiv, continuate în era creștină. Au fost numărați sihaștri și peste 15 centre de cult, astăzi simbolizate prin complexul Mănăstiri Durău.

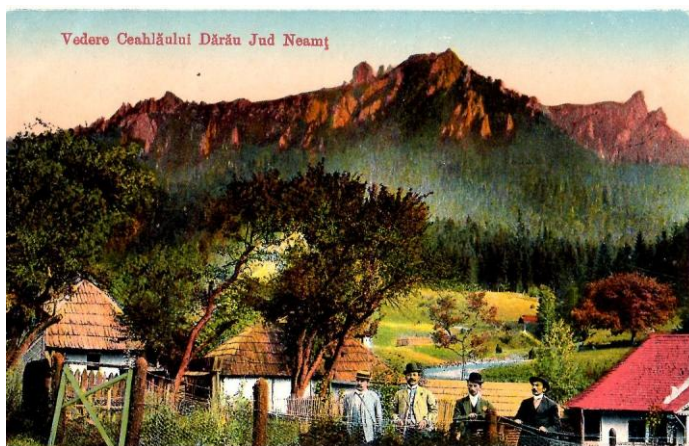
În absența scrisului, datorită dogmei prin care comunicare se făcea doar oral, datorită civilizației lemnului – ușor biodegradabilă nu s-au putut păstra chiliile și centrele sihaste. Sărbătoarea Muntelui – Schimbarea la față începe cu eterna înviere a soarelui, continua cu spirala sârbei – spirala șarpelui, și se termină cu amurgul – venirea toamnei – sfârșitul pastoraliei. Ce poate fi mai frumos decât acest ciclu al vieții!

Ceahlăul îmbie la revenirea, la matca sorgintei românești și prin conducătorii care l-au căutat, lăudat și admirat:

-Alexandru cel Bun a construit o mănăstire care a fost și necropolă, Mănăstirea Bistrița

-Ștefan cel Mare prin vânătorile și sfaturile de taină cu sihaștrii

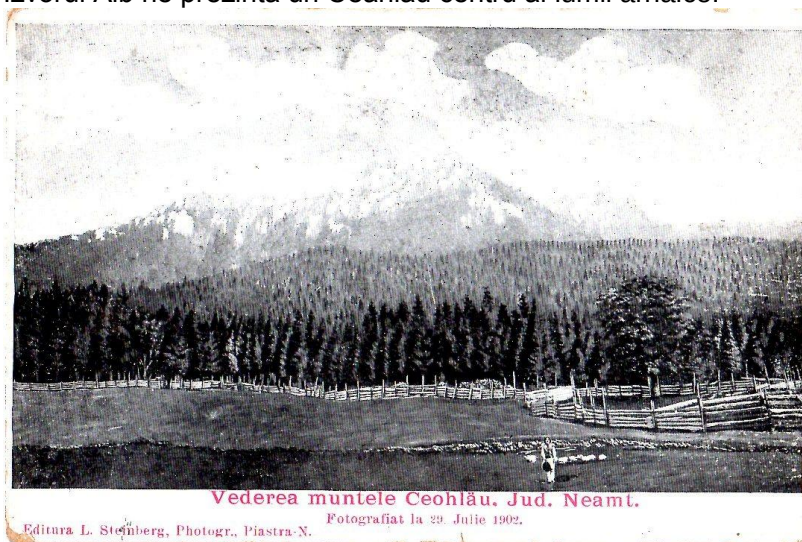
-Petru Rareș a dat numele muntelui Petru Vodă

Ceahlăul formează împreună cu împrejurimile una dintre cele mai vechi sihăstria de pe cuprinsul țării: Sihăstria lui Dragos în secolul XIV, atribuită primului descălecat din Moldova, Sihăstria Hangu, secolul XV, Sihăstria Poienile Ceahlău, Sihăstria Ceahlău secolul XVII distrusă de o avalanșă în noaptea de Înviere în 1704 rămânând un singur supraviețuitor, Sihăstria Cerebuc ce a menținut în secolul XVIII – XIX hramul muntelui de Probajine, Sihăstria Sofia prima și cea mai veche așezare de călugărițe din Ceahlău și împrejurimi, Sihăstria Pionu, devenită Mănăstirea Pionu, actuala biserică de la Palatul Cnejilor și multe altele care constituie athosul românesc. Începând cu Dimitrie Cantemir: “cel mai înalt dintre munți este Ceahlăul care, dacă ar fi fost cunoscut celor vechi, nu ar fi fost mai puțin vestit decât Olimpul sau Pindul”, și până în prezent în literatura română mulți scriitori au ridicat

trepte de omagiu Ceahlăului. Gheorghe Asachi, precursor al drumeției moderne care a cercetat muntele, oamenii, tradiția locală, ne mărturisește: "în mijlocul unui șir de munți se înalță Ceahlăul sau Pionul (nume contestat de George Călinescu) în asemănarea unui uriaș așezat pentru paza patriei noastre". Aleco Russo ne definește Ceahlăul: "domnul între toate măgurile care alcătuiesc în juru-i o strajă de onoare".

V. Alecsandri, Al. Vlahuță, Gh. Panu, E. Gârleanu, C. Hogaș, nenumărați scriitorii din panteonul literaturii române descriu Ceahlăul și ținutul Neamțului ca pe cele mai neasemuite frumuseți, invitând prin scrierile lor la drumeții și pelerinaje spirituale. Mihai Eminescu posibil să fi scris la umbra Pietrei Teiului, povestirea Făt Frumos din Tei, o legătură permanent între om și natură. Mihail Sadoveanu, permanent în contact direct cu sisteme practicate în organizații oculte, fin cunoscător al istoriei poporului roman în Vânătoare Domnească și Boul cel tare de la Izvorul Alb ne prezintă un Ceahlău centru al lumii arhaice.

Fotografii, dintre care cel mai cunoscut Adolphe Chevallier, cu peste 300 imagini tipărite în cărți poștale, artiști plastici, muzicieni, toți au recunoscut unicitatea Ceahlăului ca fiind păstrător al memoriei colective și tradiției.

Tradiția exercită diferite funcții:

- Informativă, care asigură un anumit mod de comunicare, de legătură între oameni (ritualuri, sărbători, ceremonii)

- Integrativă, care asigură coeziunea grupurilor și instituțiilor (tradiția “obligă” dar și “leagă” oameni de o comunitate dată)
- Educativă, personalitatea resimte influența tradiției
- De recepție – translată a experienței sociale, tradiția exercitând rolul unei verigi de legătură ce asigură succesiunea generațiilor umane.

Frumusețea peisajelor, diversitatea florei și faunei, hărnicia și bunătatea muntenilor, spiritul locului, legătura cu divinul însoțite de o infrastructura europeană, duc Ceahlăul în amintirea și sufletul celui care l-a cunoscut.

“Cu muntele în suflet am intrat în biblioteci, citind documente, vechi publicații și răsfoind albume. Așa am descoperit legătura de taină a Ceahlăului cu spiritualitatea românească.”
Dr. Gheorghe Iacomî